

2011. AASTA MAJANDUSÜLEVAADE

Sisukord

Makromajanduslik olukord	3
Väliskaubandus.....	5
Eksport.....	5
Import	7
Töötlev tööstus	9
Toiduainete ja jookide tootmine	12
Tekstiilitootmine	15
Rõivatootmine	17
Puidutöötlemine	19
Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine.....	21
Keemiatööstus.....	23
Kummi- ja plasttoodete tootmine.....	25
Metalli ja metalltoodete tootmine	27
Masinate ja seadmete tootmine	29
Elektroonika- ja elektriseadmete tootmine.....	31
Transpordivahendite tootmine	33
Mööblitootmine	35
Sisekaubandus.....	37
Jaekaubandus.....	38
Turism.....	40
Sissetulev turism	42
Siseturism.....	43
Väljaminev turism	43
Lisad	44

Tekstis kasutatavad lühendid:

vea – võrreldes eelmise aastaga

vep– võrreldes eelmise perioodiga

pa – poolaasta

p.s. – parem skaala

v.s. – vasak skaala

2011. aasta oli Eesti majandusele mitmete näitajate osas väga edukas. **Majanduskasv** oli EL-i kiireim (7,6%), tööhõive kasvas Statistikaameti andmetel märkimisväärselt ja töötus vähenes jõudsalt ning reaalpalk hakkas aasta teises pooles samuti kasvama. Olulise panuse kasvu andis juba 2010. aasta keskpaigast alates kiiresti kasvama hakanud eksportiv töötlev tööstus, kuhu andsid määrava panuse masinate ja seadmete gruppi kuuluv elektroonikaseadmed. 2011. aasta lõpupoole muutus kasv laiapõhjalisemaks ning elektroonikatootmise panuse olulise vähenemise kompenseerisid muu hulgas tugev ehitussektor ning info ja sidevaldkond. Ülikire majanduskasvu hindamisel tuleb siiski silmas pida, et Eesti SKP tase oli eelneval 2010. aastal oma eelmisest tipptasemest 15% madalam.

Sisenõudluse kasv osutus 2011. aastal samuti tugevaks, kuid väga madala võrdlusbaasi tõttu polnud see üllatav. Kindlustunde indikaatorid pöördusid kasvule juba 2009. aasta kevadel, kuid tarbimises ja investeringutes hakkas tulevikuväljavaadete paranemine avalduma alles järgmise aasta lõpus. 2011. aasta teises pooles hakkas majanduskonjunktuur küll kiiresti halvenema, kuid tarbimis- ja investeerimiskäitumisele see veel märgatavat mõju pole avaldanud. Õnneks konjunkturi langus aasta lõpus peatus ning pöördus kergete tõusutrendidele.

Eratarbimise reaalkasvu pärssis 5%-line tarbijahindade tõus, mida põhjustas valdavalt toiduainete ja energia kiire kallinemine. Kuna nendele sundkulutustele kulus paratamatult varem plaanitud rohkem raha, siis oli muu tarbimise kasv piiratud. Vaatamata palgatulu selgele kasvule tuli tarbimise kasv siiski valdavalt püsikaupade ja eriti sõiduautode arvelt, mille ostmine oli kriisiaastatel ebakindlate tulevikuväljavaadete tõttu edasi lükatud. Seega oli kasv esialgu üpris kitsapõhjaline.

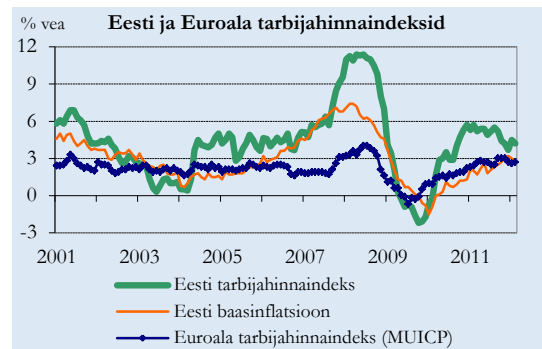
Suurima panuse sisenõudluse kasvu andsid 2011. aastal investeringud ning ettevõtete varude suurenemine. 2011. aastal kasvasid investeringuid kõik sektorid, kuid eriti jõuliselt tegid seda ettevõtted terve aasta jooksul. Valitsemissektor ja kodumajapidamised panustasid investeringutesse rohkem aasta teisel poolel. Vaatamata kiirele kasvule (27%) jäi investeringute tase buumiaegsest tipust siiski veel 40% madalamaks. Samas on positiivne, et arvutustehnika ning masinate ja seadmete investeringute maht on saavutanud peaaegu kriisieelse taseme ning madalseisus on peamiselt kinnisvaraga seotud investeringud ning transpordivahendite soetamine.

Sisenõudluse osakaal SKPs, mis kerkis enne kriisi 110%-ni ja langes seejärel oluliselt alla SKP taseme, kerkis 2011. aastal 95%ni.

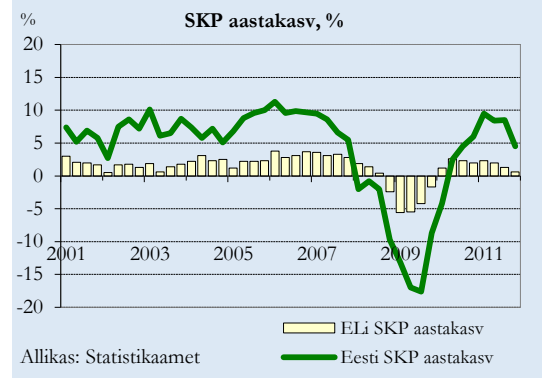
2011. aastal võimaldasid ekspordi märgatavalt suurendada tugevnenud majanduskasv peamistel eksporditurgudel, vabade tootmisvõimaluste

Makromajanduslik olukord

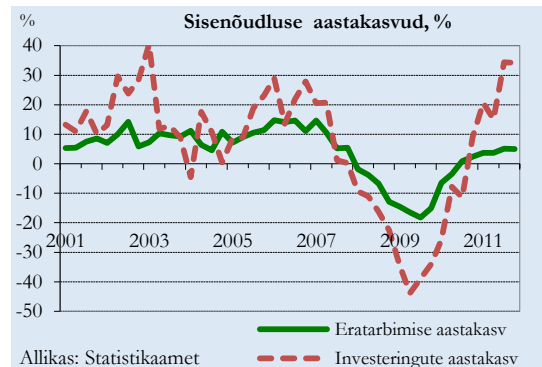
olemasolu ning elektroonikasektori edukus välisurgudel. 2011. aastal suurenes kaupade ja

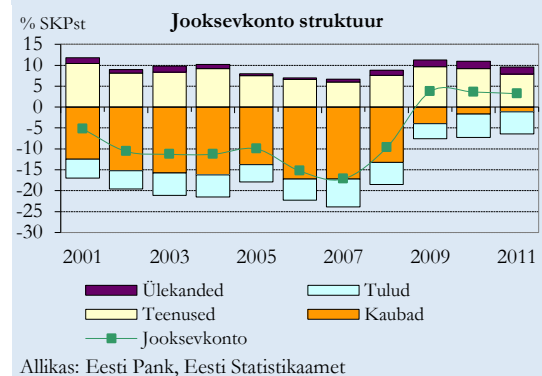
Allikas: Eesti Statistikaamet, Eurostat

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Eesti Pank, Eesti Statistikaamet

teenuste **ekspord** püsivhindades 25%. Ekspordi kasv oli laiapõhjaline, kaubagrupidest vedas kasvu masinate ja seadmete, metallide, keemiatoodete, puidu- ja puidutoodete ning toidukaupade ja põllumajandussaaduste väljavedu. Suurima panuse

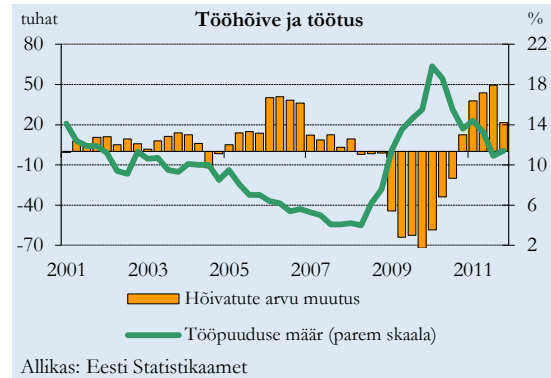
kasvu andis masinate ja seadmete kaubagruppi kuuluv sideseadmete eksport, mille taga on edukalt toimiv Rootsi kaudu liikuv ekspordiahel. Ühtlasi tõi tugev sideseadmete eksport kaasa ekspordistruktuuri paranemise, kus kapitalikaupade osakaal kahekordistus, moodustades möödunud aastal 20% kaupade ekspordist. Ekspordiks vajalike sisendite ja tooraine kasvanud sissevedu ning tugevnev sisenõudlus põhjustas ka impordi kiire kasvu. Kui 2010. aastal suurenes kaupade ja teenuste import 21%, siis 2011. aastal kiirenes 27%ni.

Tulenevalt sisenõudluse tugevnemisest ning sisseostetud teenuste mahu suurenemisest alanes **jooksevkonto** ülejääk 2011. aastal 3%ni SKPst. Jooksevkontole suurima negatiivse mõjuga tulude konto defitsiit aga vähenes veidi, mille taga oli Eesti residentide välisriikides teenitud kasumite kiire kasv ning välisriikides teenitud tööjõutulu oluline suurenemine.

Toorainete kallinemine rahvusvahelistel turgudel ning väiksemal määral ka tugevnev sisenõudlus põhjustasid 2011. aastal **inflatsiooni** kiirenemise 5%ni. Sellest ligemale poole moodustas kallinenud toit. Naftatoodete ja toidu maailmaturu hinnad tõusid aastaga rohkem kui neljandiku võrra, mis Eesti avatuse ja väiksuse tõttu levis kiiresti ka jaehindadesse. Samuti kergitas toiduainete hindu ekspordivõimaluste paranemine Venemaa suunal ning kaubanduskettide marginaalide tõstmine. Palkade suurenemine ning hõive kasv on võimaldanud sisenõudlusel taastuda, tuues kaasa sisemaiste tegurite arengut kajastava baasinflatsiooni kiirenemise 2011. aastal. Aasta lõpukuudel hakkas inflatsioon alanema, kuna varasem toidu kiire kallinemine langes järk-järgult arvestusest välja. 2012. aasta alguses inflatsioon kiirenes ajutiselt eluasemekulude, nagu gaasi, soojuse ja elektri kallinemise tõttu. Gaasi ja soojuse hinnamuutuse taga olid kõrged kütuste hinnad välisturgudel.

2011. aasta keskmine **tööpuuduse määr** alanes 12,5%ni, ehk ligikaudu 87 tuhande töötunni, vähenedes aastaga 4,4 protsendipunkti võrra. Kiire majanduskasvu taustal leidis eelmise aastal aset tööjõunõudluse märgatav kasv, mil suurenenud töömahud võimaldasid ettevõtjatel suurendada töötajate arvu. Hõivatute arv kasvas võrreldes eelneva aastaga 6,7% ehk 38 tuhande inimese võrra. Hõive

suurenemisse panustasid kõige enam töötleva tööstuse, ehituse ning veonduse ja laonduse tegevusalad. Tööviljakuse reaalkasv eelmisel aastal aeglustus ning aasta kokkuvõttes kasvas töövilkakas 0,9%. Ettevõtete majandusolukorra paranemine on võimaldanud tõsta töötajate palkasid. 2011. aastal

kasvas keskmine brutokuupalk 5,4%, kuid kiirenenud inflatsiooni tõttu jäi reaalpalka kasv siiski napiks, ulatudes 0,4%ni. Kiirem keskmise palga kasv 2011. aastal oli mäetööstuse, kinnisvaraalse tegevuse ning hulgi- ja jaekaubanduse tegevusaladel.

Valitsussektori eelarvepositsioon oli 2011. aastal pärast kriisi teist aastat ülejäägis, mis ulatus 163,9 mln euro ehk 1%ni SKPst. Keskvallitsus lõpetas aasta tasakaalus, sotsiaalkindlustusfondid ja kohalikud omavalitused olid ülejäägis vastavalt 0,9% ja 0,1% SKPst. Eelarveülejäagi saavutamisele aitas muuhulgas kaasa rahvusvaheliste heitmekvootide müügist saadud tulu.

Maksutulused laekus 2011. aasta jooksul riigieelarvesse 4,3 mld eurot ning **maksukoormuseks** kujunes 32,7% SKPst. Suurima osatähtsusega olid tööjõumaksud (17,2% SKPst), järgnesid tarbimismaksud (13,5% SKPst) ja kapitalimaksud (2% SKPst).

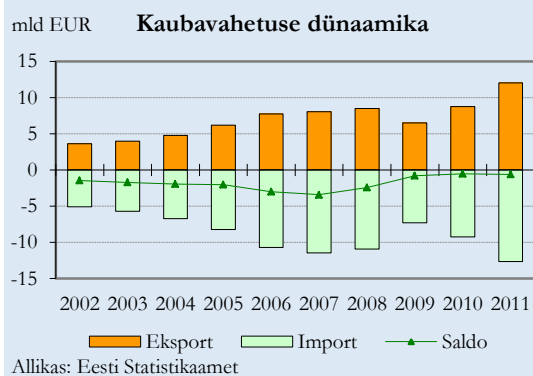
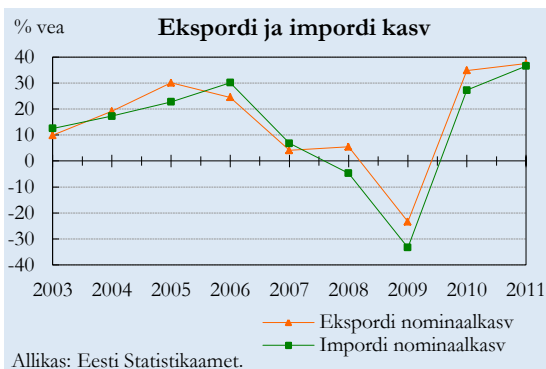
Valitsussektori võlakoormus ulatus 2011. aasta lõpu seisuga 6%ni SKPst, olles aastaga vähenenud 0,7 protsendipunkti võrra. Võrreldes teiste EL liikmesriikidega on Eesti võlatase jätkuvalt madalaim. 965,2 mln euro suurusest koguvõlast moodustas kohalike omavalitsuste võlg ligikaudu 55,8%, mida on võrreldes 2010. aastaga 0,7 protsendipunkti võrra vähem.

Väliskaubandus

2011. aastal jätkus kaubavahetuse hoogne areng. Eksport kasvas aastaga 38% ja import 37% võrra, jõudes absoluutmahtudelt taas rekordtulemusteni. Tänu ekspordi mõnevõrra kiiremale kasvule kaubavahetuse bilansi puudujääk oluliselt ei tõusnud ja ulatus 0,6 miljardi euroni.

2011. aasta esimesel poolel jätkus maailmamajanduse suhteliselt kiire kasv. Seda toetas suurel määral rahvusvahelise kaubavahetuse hoogustumine ning arenevate majanduste sisenõudluse tugevnemine. Peamiste kaubanduspartnerite majanduskasvu kiirem taastumine aitas oluliselt tõsta ka nõudlust Eesti kaupade järele. Aasta teine pool tõi aga endaga kaasa rahvusvahelise võlakriisi teravnemise, mis andis endast tugevalt märku eelkõige Lõuna-Euroopa euroala riikides. Selle mõju osaline kandumine Saksamaa majandusse ning tema kaudu ka Eesti peamiste eksporditurude Rootsi ja Soome majandusse langetas viimases kvartalis märgatavalt ekspordi kasvutempot.

Kui 2010. aastal vedas impordi kasvule kiire välisnõudluse taastumine, sest suur osa ekspordikaupade valmistamiseks vajalikke materjale ja pooltooteid tuuakse Eestisse sisse, siis 2011. aastal näitas lisaks sellele hoogsat arengut ka sisenõudlus. Tänu majanduse elavnemisele langes märgatavalt tööpuudus ja tõusid palgad, mis ärgitas inimesi rohkem tarbima. Kogu aasta jooksul tugevnes ettevõtete investeerimisaktiivsus, mis suurendas kapitalikaupade sissevedu. Samas tõi ekspordinõudluse vähenemine neljandas kvartalis kaasa ka impordi aastase kasvutempo pidurdumise.

2011. aastal oli kaubavahetuse käive 24,6 miljardit eurot, suurenedes aastaga 37% võrra. Eksport moodustas kogukäibest 49% ehk 12,0 miljardit ja import 12,6 miljardit eurot. Ekspordi ja impordi osatähtsused aastaga ei muutunud.

2011. aastal kiirenes veelgi ekspordi- ja impordihindade kasv, mis tulenes esmajoalt toormehindade tõusust maailmaturul. Samuti aitas hindu kergitada suurenenud nõudlus nii välis- kui ka siseturul. Ekspordihinnad tõusid keskmiselt aastaga 9,8% ja impordihinnad 11,2%, langetades ekspordi reaalkasvu 25%-le ja impordi reaalkasvu 23%-le.

Ekspordi ennakkasvu jätkumise tulemusena impordi ees jäi kaubavahetuse bilansi puudujääk 2011. aastal endiselt madalale tasemele, kuid suurenes aastaga siiski viiendiku võrra. Defitsiiti aitasid kasvatada eelkõige transpordivahendid, mille bilansi negatiivne saldo tõusis aastaga enam kui viis korda (-441 mln EURini). Samas kahe suurema ülejäägiga kaubagrupi puidu ja puittoodete ning mööbli ja puitmajade saldo positiivsus tõusis kokku 186 miljoni euro võrra. Eesti kauples ka oma kolme suurema kaubanduspartneri, Soome, Rootsi ja Venemaaga positiivse bilansiga.

Välisnõudluse nõrkuse ja siseturu kasvu jätkumise tingimustes võib prognooside kohaselt kaubavahetuse bilansi puudujääk 2012. aastal taas mõõdukalt tõusta. Seda oli ka näha I kvartali kaubavahetuse tulemustes, kui impordi ennakkasvu tagajärjel väliskaubanduse defitsiit tõusis aastatagusega võrreldes viiendiku võrra. 53% Eesti Konjunktuuriinstituudi (EKI) ekspertidest ootas 2012. aasta märtsis kaubandusbilansi jäämist järgneval kuuel kuul samaks ja 29% arvas, et bilanss halveneb.

Eksport

2011. aasta oli Eesti eksporditööridele taas edukas. Lisaks välisnõudluse kiirele kasvule on ka Eesti ettevõtete konkurentsivõime tõus kriisi ajal aidanud neil oma ekspordimahtusid oluliselt suurendada. Eriti kiire ekspordi kasv oli aasta esimesel poolel, mil maht ületas aastatagust näitajat enam kui poole võrra. Kolmandas kvartalis hakkas ekspordi kasvutempo aeglustuma (36%-ni) ja neljandas kvartalis pidurdus juba 15%-le. Viimases kvartalis jõudis Lõuna-Euroopa finantskriisi ka Eesti ettevõtetele, mõjutades eelkõige oluliselt elektroonikatööstust, mille toodang põhiliselt eksporditakse. Aasta kokkuvõttes kasvas eksporditooted jooksevhindades 37,5% võrra, mis oli kiirem ka eelmise aasta kasvust.

2011. aastal oli ekspordi kasv küllaltki laiapõhjaline, mida toetas enam masinate ja seadmete, mineraalsete toodete, metallide ja metalltoodete ning keemiatoodete hoogne väljavedu. Suurima panuse andsid masinad ja seadmed (osatähtsus 28%), mille eksporditooted kasvas aastaga 1,7 korda. Seadmete eksporditooted vedasid mobiilsideseadmed, moodustades ligi 40% kogu antud kaubagrupi väljaveost ning nende müük välis-

turgudele kasvas üle kahe korra. Tänu sideseadmete tugevale ekspordile kahekordistus aastaga kapitalikaupade osatähtsus koguekspordis, ulatudes 20%-ni. Teised suurema väljaveomahuga kaubad olid masinate ja seadmete grupis jätkuvalt isoleeritud elektrijuhtmed ja kaablid ning voolujaotusseadmed, ka nende eksport kasvas aastaga jõudsalt.

Ligi viiendiku ekspordist moodustasid 2011. aastal mineraalsed tooted, mille väljavedu suurenes eelmise aastaga võrreldes 50% võrra. Eestis töödeldud naftasaaduste osatähtsus kogu mineraalsete kütuste ekspordis ulatus 60%-ni, nende väljavedu kasvas ligi poole võrra. Töödeldud kütuste suuremad turud olid endiselt Nigeeria ja Ameerika Ühendriigid. Elektrit müüdi lähiriikidesse (Läti, Soome ja Leedu) kokku kümnendiku enam kui aasta varem (osatähtsus 11%).

Ekspordimahult kolmanda kaubagrupina olid metallid ja metalltooted, mida müüdi välisurgudele eelmisest aastast ligi kolmandiku võrra rohkem. Metalligrupi suurema osatähtsusega kaubad olid endiselt mustmetallide jäätmed ja jäägid, tsingitud teras ja metallkonstruktsioonid.

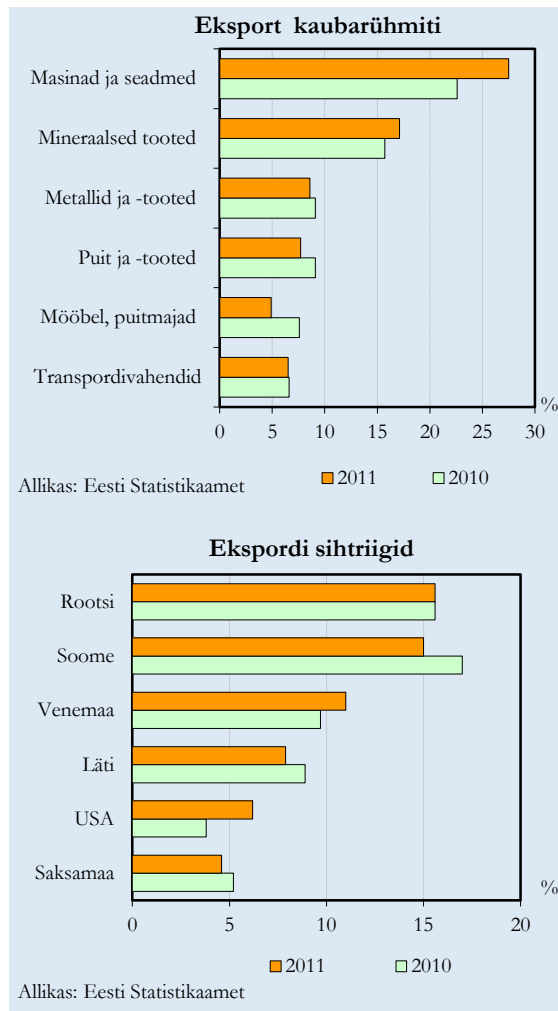
Puidu ja puittoodete ekspordi kasvutempo aeglustus 2011. aastal oluliselt, ulatudes 17%-ni (2010 – 42%). Puidugrupi ekspordist moodustasid 22% ehitusdetailid, 19% saematerjal ja 15% ümarpuut. Ekspordi kasvu pidurdumise taga oli eelkõige saematerjal, mille väljavedu oli kerges languses. Ka mööbli ja puitmajade ekspordi aastakasv (vastavalt 17% ja 26%) jäi varasemast aastast märgatavalt madalamaks, ent selline areng oli osaliselt tingitud ka juba oluliselt kõrgemast võrdlusbaasist. Puitmajade kaks suuremat sihtturgu olid jätkuvalt Norra ja Saksamaa, kuhu läks kokku pool nende väljaveomahust.

2011. aastal suundus 66% Eesti eksportkaupadest Euroopa Liidu siseturule, mis oli kolm protsendipunkti vähem kui aasta varem. Ekspordi maht EL-i kasvas sarnaselt eelmise aastaga kolmandiku võrra. Ka kõikidesse suurema osatähtsusega liikmesriikidesse näitas eksport tugevat kasvu. Kõige kiiremini suurenes eksport NAFTA¹ riikidesse (kasv ligi 2 korda), tulenevalt enam kui kahekordsest väljaveo kasvust Ameerika Ühendriikidesse. Ekspordi USA-sse kergitasid hüppeliselt naftasaadused ja mobiilsideseadmed. Mõnevõrra kiiremini kui EL-i kasvas eksport ka SRÜ riikidesse (kasv 40%), mida toetas eelkõige enam kui poole suurem väljavedu Venemaale. Ukrainasse suurenes eksport viiendiku ja Valgevenesse ligi kolmandiku võrra.

2011. aastal tõusis Rootsi Eesti suurimaks ekspordituruks 16%-lise osatähtsusega koguekspordis. Kuigi ekspordi aastane kasvutempo Rootsi võrreldes eelmise aastaga aeglustus oluliselt, oli ta ikkagi kiire (kasv 38%). Jätkuvalt olid Rootsi suunalises ekspordis suurima osatähtsusega masinad ja seadmed, moodustades rohkem kui poole kogu ekspordist.

¹ Põhja-Ameerika Vabakaubanduspiirkond: Ameerika Ühendriigid, Kanada, Mehhiko.

Nende müük suurenes aastaga ligi poole võrra. Suurima panuse kasvu andsid mobiilsideseadmed, mille taga oli edukalt Rootsi kaudu liikuv ekspordiahel. Metallide ja metalltoodete eksport kasvas masinate ja seadmetega samas tempos, puidu ja puittoodete väljaveo kasv jäi aga poole madalamaks kui kogu ekspordil.

Soome osatähtsus Eesti koguekspordis langes 2011. aastal veel kahe protsendipunkti võrra ja ulatus 15%-ni. Ekspordi maht Soome kasvas aastaga küll viiendiku võrra, ent kasvutempo jäi märgatavalt madalamaks nii Eesti keskmisest kui ka Rootsi ja Venemaa suunalise ekspordi kasvust. Kahe suurema kaubagrupi masinate ja seadmete ning metallide ja metalltoodete eksport Soome näitas kiiret kasvu (vastavalt 31% ja 44%), mööbli ja valgustite ning puidu ja puittoodete ekspordikasv jäi aga vahemikku 13–15%. Kasvu suurimaks pidurdajaks olid mineraalsed tooted, mida müüdi 14% vähem. Languses oli nii elektri kui naftasaaduste eksport.

2011. aastal suutsid Eesti eksportöörid veelgi suurendada kaupade müüki Venemaale, mistõttu ekspordi kasv kiirenes 57%-ni (2010 – 40%) ning Venemaa osatähtsus koguekspordis tõusis 11%-ni. Kiire kasvu taga olid eelkõige masinad ja seadmed ning keemiatooted, mis moodustasid kogu ekspordist

Venemaale vastavalt 37% ja 15% ehk kokku poole. Seadmete väljaveos on siiski suurema osatähtsusega teiste riikide päritolu kaubad, nagu näiteks Suurbritannias valmistatud pinnasetöötlemehhanismid. Keemiatoodetest moodustavad ligi poole Eestis toodetud värvid ja mastiksid. Põllumajandus- ja toidukaupade ja jookide osatähtsus Venemaale ekspordis oli kokku 16%.

Ekspordid Lätti suurenes 2011. aastal Soome suunalise ekspordiga samas tempos (kasv 23%), mistõttu ka Läti osatähtsus koguekspordis langes ühe protsendipunkti võrra 8%-le. Kiiret kasvu näitasid masinad ja seadmed (+50%) ning transpordivahendid (+69%), kuid kasvu pidurdajaks olid sarnaselt Soomega mineraalsed tooted (-24%). Järsult langes kütteõlide müük Lätti, samas elektri ekspordid kasvas ligi veerandi.

Ekspordid kasvutempo Saksamaale 2011. aastal taas kiirenes ja ulatus 20%-ni, mis oli alates 2005. aastast kõrgeim kasv. Samas ekspordid USA-sse suurenes kuus korda kiiremini, mille tulemusena pidi Saksamaa taganema ekspordid sihtriikide järjestuses 6. kohale. Masinate ja seadmete ning puidu ja puuttoodete väljavedu Saksamaale kasvas enam kui veerandi võrra, samas mööbli ja puitmajade müügiulatus ulatus vaid ligi kümnendikuni.

2012. aastal prognooside kohaselt ekspordid kasv aeglustub oluliselt. Statistikaameti andmetel I kvartalis ekspordid aastane kasvutempo pidurdus 9%-ni. Teises kvartalis võib kasv muutuda isegi negatiivseks, tulenevalt nii Eesti olulisemate kaubanduspartnerite majanduse ebakindlusest kui ka veel jätkuvalt kõrgeist aastatagusest võrdlusbaasist. Aasta teisel poolel on loota peamiste ekspordipartnerite majanduste järkjärgulist elavnemist, mistõttu võib ka ekspordid taas kiiremini kasvama hakata. Eesti Konjunktuuriinstituudi ekspertidel olid 2012. aasta märtsis ekspordid arengu suhtes ootused juba optimistlikumad kui eelmise aasta detsembris. 47% ekspertidest prognoosis ekspordid mahu kasvu järgneval kuul kuul ja 35% arvates jääb maht samaks.

Import

Ekspordikaupade valmistamiseks vajaliku tooraine ja pooltoodete sisseveo suurenemine ning hoogustuv sisenõudlus tõi 2011. aastal endaga kaasa ka impordid kasvu kiirenemise. Impordid aastane kasvutempo jõudis juba peaaegu ekspordid kasvule järele, ulatudes 36,5%-ni. Sarnaselt ekspordid näitas ka import aasta esimesel poolel kõrgemat kasvu (49%), kolmandas kvartalis aeglustus kasvutempo 36%-ni ja viimases kvartalis pidurdus juba 15%-le.

2011. aastal olid impordid nagu ekspordidiski kolm suurema osatähtsusega kaubagrupperi masinad ja seadmed, mineraalsed tooted ning metallid ja metalltoodet. Suurima panuse kasvu andsid samuti masinad ja seadmed, mille sissevedu suurenes aastaga 1,6 korda. Mineraalsete kütuste import kasvas 41%, samal tasemel suurenes nii naftasaaduste kui ka elektri

sisseost. Kütuste sisseveo kiire kasvu taga oli osaliselt ka nafta maailmaturu hinna oluline tõus.

Metalle ja metalltoodetid ning keemiatoodetid toodi 2011. aastal võrdselt kolmandiku võrra enam sisse kui aasta varem. Tugevat kasvu toetas ühelt poolt suurenev ekspordinõudlus ja hoogustuv sisetarbimine, teisalt olid märgatavalt tõusnud maailmaturul ka toormehinnad.

Transpordivahendite import kasvas aastaga masinate ja seadmetega samas tempos. Põhilise osa nende sisseveomahust (86%) moodustasid autod ja varuosad. Tänu elanike sissetulekute tõusule ja sellest tulenevalt kindlustunde paranemisele suurenes siseturul taas sõiduautode müük.

2011. aastal langes Euroopa Liidu osatähtsus Eesti koguimpordis 78%-ni, olles kahe protsendipunkti võrra madalam eelmise aasta näitajast. Sissevedu EL-i liikmesriikidest kasvas aastaga kolmandiku ulatuses, mis oli samal tasemel ekspordid kasvuga. Sarnaselt ekspordidiga oli ka impordid kiireim kasv (2 korda) NAFTA riikidest, mille taga oli eelkõige lennukite sisseost Kanadast. Samas suurenes import USAst 50% võrra, tingituna haruldaste muldmetallide ühendite sisseveo järsust suurenemisest. SRÜ riikidest toodi importkaupu eelmisest aastast enam kui kolmandiku võrra rohkem sisse.

Soome oli 2011. aastal jätkuvalt Eesti suurim impordipartner, ent ta osatähtsus koguimpordis langes taas kahe protsendipunkti võrra 13%-le. Impordid maht Soomest kasvas aastaga 15% võrra, samas kasvutempo jäi märgatavalt aeglasemaks kui järgnevatel riikidel. Impordis Soomest domineerisid samad kaubarühmad kui Eesti koguimpordis. Kui seadmete ja metalltoodete sissevedu kasvas aastaga veerandi võrra, siis kütuseid osteti kümnendiku vähem sisse.

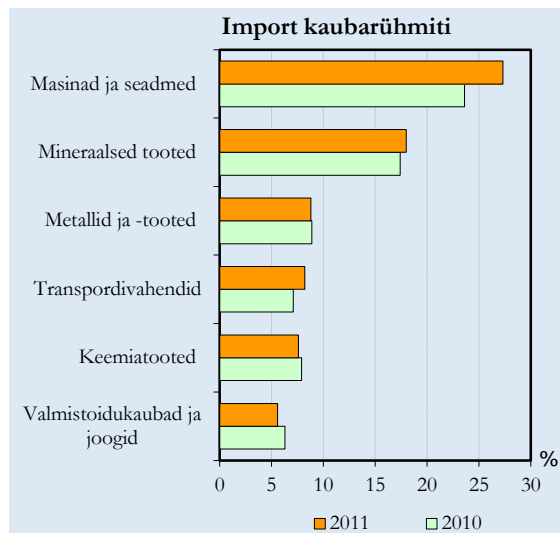
2011. aastal tõusis Eesti teiseks impordituruks Läti, kust toodi kaupu sisse kolmandiku võrra rohkem kui aasta varem. Suurima osatähtsusega mineraalsete kütuste sissevedu kasvas koguimpordidiga samas tempos. Kiiremat kasvu näitasid aga põllumajandus- ja toidukaubad (+58%) ning keemiatoodet (+47%). Nimetatud kaubagrupperid moodustasid kokku poole Läti ekspordist Eestisse.

Rootsi püsis Eesti kolmanda impordipartnerina. Impordid kasvutempo küll aeglustus 2010. aastaga võrreldes oluliselt, kuid oli ikkagi tugev (34%). Kiiret kasvu vedasid jätkuvalt masinad ja seadmed (+43%), mis moodustasid koguimpordist poole. Samas autode sissevedu (osatähtsus 14%) suurenes enam kui poole võrra.

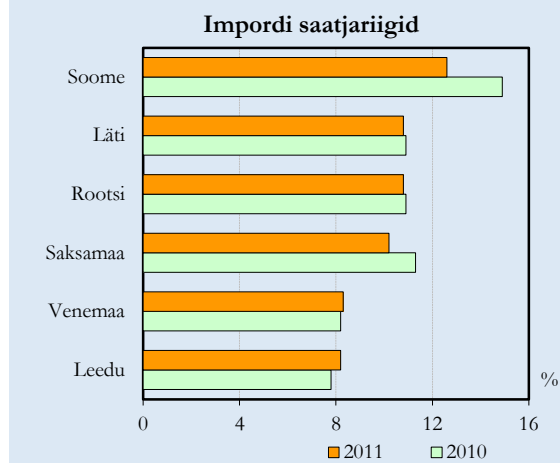
Kui 2010. aastal tõusis Saksamaa taas Eesti teiseks impordituruks, siis 2011. aastal taganes ta neljandale kohale, sest impordid kasvutempo jäi märgatavalt alla Lätile ja Rootsile. Impordid maht Saksamaalt suurenes aastaga veerandi võrra, samas masinate ja seadmete ning autode sissevedu kasvas ligi poole ulatuses. Kasvu pidurdasid eelkõige keemiatoodet (-10%).

Venemaa oli jätkuvalt viies impordipartner ning kaupade sissevedu sealt kasvas Eesti koguimpordiga samas tempos. Mineraalsed kütused moodustasid impordist ligikaudu 70% (kasv 45%) ning puit ja puittooted ligi kümnendiku (kasv 15%).

2012. aastal aeglustub sarnaselt ekspordiga kasvule ka impordi kasvutempo, sest ekspordinõudluse olulise languse tõttu ei ole vaja enam nii palju toorainet ja pooltooteid sisse osta. Samas on prognooside kohaselt oodata impordi kiiremat kasvu ekspordiga võrreldes, sest investeerimisaktiivsus püsib ja ka eratarbimine jätkab kasvujoonel. Statistikaameti andmetel ületaski esimeses kvartalis impordi kasv (10%) ekspordiga kasvu. Eesti Konjunktuuriinstituudi ekspertide ootused märtsis impordi mahu muutuse kohta eeloleval kuul kuul olid järgmised: 59% nendest prognoosis mahu suurenemist ja 29% arvamusel jääb maht samaks.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

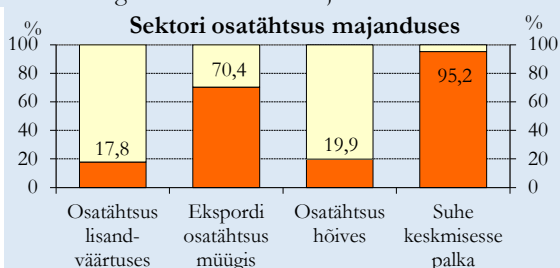
Töötlev tööstus

Eesti töötleva tööstuse moodustavad ligikaudu 5500 peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtet. Vähemalt 100 töötajaga ettevõtteid on vaid ligi 250, kuid neis on hõivatud pooled tööstussektori töötajatest. Suuremate ettevõtete hulka kuuluvad näiteks mobiilside võrguseadmete tootja Ericsson Eesti AS, elektriseadmete tootja ABB AS, juhtmekööidiste valmistaja PKC Eesti AS, laevaehitus- ja metallitöötlemiskontsern BLRT Grupp AS, autoohutussüsteemide (turvavööde) valmistaja AS Norma ning AS Rakvere Lihakombinaat.

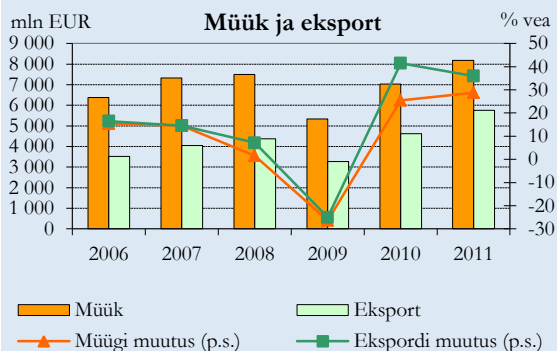
Eestis on tööstussektori osatähtsus majanduses mõnevõrra kõrgem kui Euroopa Liidus keskmiselt. Eestis luuakse töötlevas tööstuses sama suur osa kogu lisandväärtusest kui näiteks Soomes, Rootsis või Poolas. Töötlevas tööstuses hõivatute osatähtsus on Eestis aga ELi riikide seas üks kõrgemaid, mis näitab, et mujal suudetakse üldiselt sama arvu töötajate juures luua rohkem lisandväärtust.

Töötlev tööstus tervikuna on Eestis suurimaks tööandjaks, iga viies tööga hõivatud inimene töötab selles valdkonnas. Viimase kümne aastaga on töötajate arv siiski vähenenud ning tootmise kasvu on toonud tootlikkuse suurenemine. Töökohti on juurde loodud metallitööstuses ja elektriseadmete tootmises, tootmismahudelt on enim kasvanud elektroonikatööstus. Töötajate arvult suuremad tööstusharud on metallitööstus, puidutööstus ning toiduainete tootmine. Majanduskriis tõi kaasa töökohtade vähenemise, kuid töötlev tööstus oli ka üks esimesi, kus olukord paranes ning loodi uusi töökohti. Olulist rolli taastumisel mängis eksport. Sektor on tugevasti sõltuv välisurgudest, kuhu müüakse 70% toodangust. Peamised eksporditurud on Soome ja Rootsi, kust on tulnud ka suurem osa (üle 60%) Eesti töötlevasse tehtud välisinvesteeringutest.

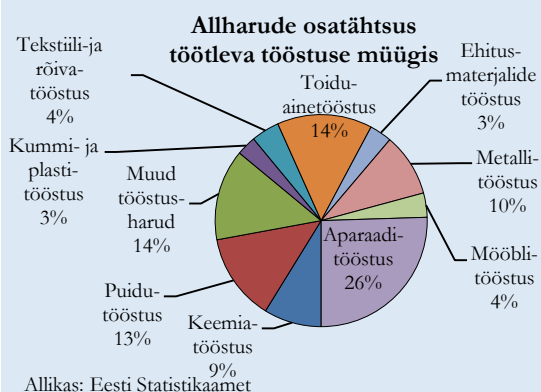
Töötajate arv töötlevas sektoris järgnevatel aastatel prognoosi kohaselt oluliselt ei muutu, kuid tööjõumahukamates harudes on oodata jätkuvat hõive langust. Töökohti lisandub eeldatavalt kõrgemat lisandväärtust loovates valdkondades (elektroonika). Konkurentsivõime aluseks jääb siiski tootlikkuse kasvamine, mis eeldab jätkuvaid investeeringuid nii masinatesse ja seadmetesse kui inimestesse ning toodete arendamist ja töökorralduse parandamist.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2011. aastal jätkus töötlevas tööstuses kiire tootmismahude suurenemine, mis tõi kaasa ka täiendavaid töökohti, samas aasta teisel poolel kasvahoog paljudes tööstusharudes rauges. Eeldatav nõudluse vähenemine mitmes Euroopa riigis on kärpinud ekspordi väljavaateid. Ettevõtjate üldine hinnang majanduskonjunktuurile oli 2012. aasta alguses siiski rahuldav.

Eesti tööstussektor oli 2011. aastal suhteliselt soodsas olukorras – kuigi Euroopas hinnati konjunktuuri üldiselt rahuldavaks, siis paremini läks Eest peamistel kaubanduspartneritel, kelle nõudluse kasvust said osa ka Eesti ettevõtted. Soodsam majanduskliima peegeldus ka nende riikide tööstussektoris. Eesti järel näitasid kiiremat tööstustoodangu kasvu teised Balti riigid ja Saksamaa. Ka Rootsis ületas tootmise kasv Euroopa Liidu keskmist näitajat, vaid Soomes oli olukord tagasihoidlikum.

Töötleva tööstuse tootmismahud kasvas 2011. aastal Eestis ligi veerandi võrra. Müügitulud suurenesid veelgi kiiremini (ca 30%), seda eelkõige jätkuvalt tänu edukale müügile välisriikides. Siseturul olid arengud tagasihoidlikumad, kuid müügi kasv ulatus siiski 14%ni. Kui aasta kokkuvõttes ületati kriisieelne ekspordi tase juba 2010. aastal, siis 2011. aastal jõudsid uue rekordini ka tootmis- ja müügi-mahud tervikuna. Siseturu müük jõudis aga vaid 2005. aasta tasemele.

Aasta lõpus tööstuse olukord muutus. IV kvartalis jäid tootmismahud aastatagusele tasemele, mitmes harus müügi-mahud langesid (elektroonika, paberi- ja pabertoodete tootmine, mootorsõidukite ja osade tootmine). Eelkõige tulenes see nõudluse vähenemisest välisurgudel. Aasta lõpus halvenesid Euroopas üldiselt ettevõtjate hinnangud majandusolukorrale ja väljavaadetele, samas

2012. algus tõi mõnevõrra positiivsemaid noote, seda just tulevikuootuste suhtes.

Aasta kokkuvõttes kasvas tootmismahd teist aastat järjest kõige kiiremini elektroonikatööstuses – ligi kaks korda. Poole võrra suurenes masinate ja seadmete tootmine ning nahktoodete tootmine. Eelneva aasta tasemele jäi mõnevõrra alla vaid joogitootmine, valdavalt iseloomustasid tööstusharusid aga kahekohalised kasvunumbrid.

2010. aasta lõpus alanud töötajate juurdepalkamine sai 2011. aastal hoogu juurde. Aastaga kasvas tööga hõivatud isikute arv töötlevas tööstuses 3%. Enam kui pooltes tööstusharudes võeti tööle uusi inimesi, suuremate töökohtade loojatena võib välja tuua metallitööstuse, puidutööstuse ja elektroonikatööstuse. Jätkuvalt vähendati töökohti aga näiteks pagaritoodete tootmises, masinatööstuses, kummi- ja plasttoodete tootmises.

Tööjõukulud kokku suurenesid töötlevas tööstuses enam kui kümnendiku võrra. Sektori palgad kasvasid Eesti keskmisega samas tempos (5,9%). Ettevõtete kulud kokku suurenesid tootmismahu kasvu tõttu aga tööjõukuludest tunduvalt enam. Kulud suurenesid aastaga enam kui veerandi võrra, samas tempos müügitulude ja kogukasumiga. Kehvem olukord aasta teisel poolel tõi aga kaasa juba kasumite vähenemise.

Suurem nõudlus ning tootmissisendite kallinemine tõi kaasa suhteliselt kiire hinnatõusu. Töötlevas tööstuses kasvasid tootjahinnad aastaga keskmiselt 4,8%. Kiirem hinnatõus iseloomustas toiduainetööstust (7,7%), keemiatööstust (9%) ja metalltoodete tootmist (8,1%). Aasta teisel poolel püsisid hinnad siiski praktiliselt muutumatuna ning aastane hinnatõus aeglustus märgatavalt.

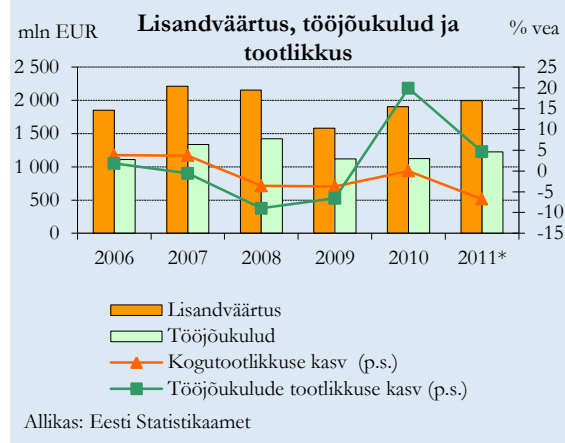
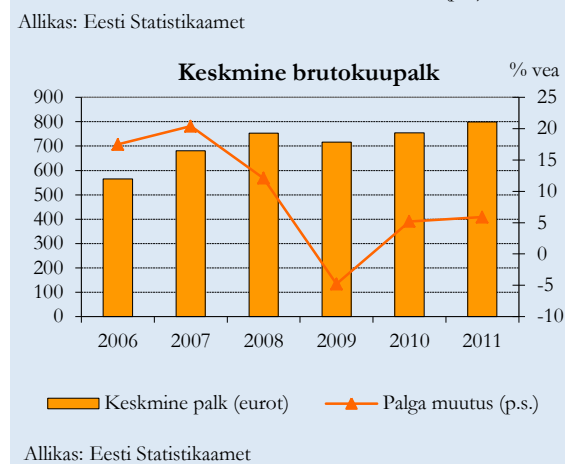
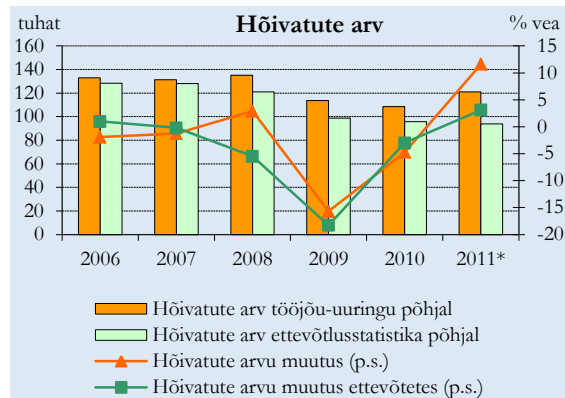
Aasta kokkuvõttes suurenes ettevõtete lisandväärtus ligi viiendiku võrra, samuti toimus üldiselt edasimineku tootlikkuse osas. Kulude kiirem kasv võrreldes lisandväärtusega tähendas kogutootlikkuse vähenemist, kuid tööjõu ja tööjõukulude tootlikkus paranes.

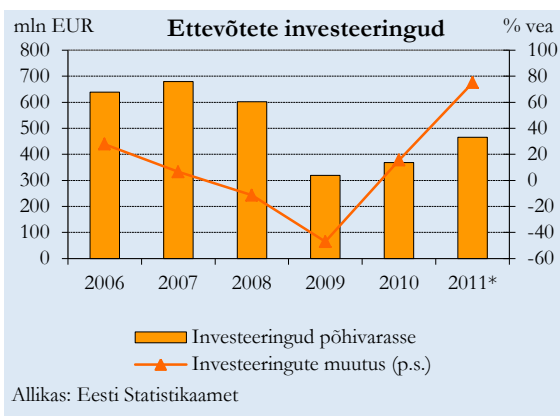
Ettevõtete investeeringud kasvasid hüppeliselt. Võrreldes 2010. aastaga investeerisid tööstusettevõtted materiaalsesse põhivarasse üle 70% rohkem (ligi 6% müügitulust). Investeeringute maht jäi küll veel veidi alla kriisieelsele rekordtasemele, samas peamisesse valdkonda – masinatesse ja seadmetesse – investeeriti rohkem kui kunagi varem ning sinna läks enam kui kolmveerand kogu investeeringutest. Ka hoonetesse ja rajatistesse ning transpordivahenditesse paigutati rohkem vahendeid kui aasta varem. Maasse ning arvutisüsteemidesse tehtud investeeringud jäid alla 2010. aasta tasemele.

Kuigi aasta lõpus võis täheldada mõningast ebakindlust majandusväljavaadete osas, siis investeerimisaktiivsus ei vähenenud. Otsused olid langetatud juba varem ning reageerimine võib toimuda viitajaga, kuid vaatamata nõudluse langusele

nähti jätkuvalt vajadust investeeringuid suurendada ka 2012. aastal.

Investeeringute kasv iseloomustas suurt osa tööstusharudest. Suurema panuse tööstussektori koguinvesteeringute suurenemisse andsid puidu- ja paberitööstus, keemiatööstus ning mööblitööstus.

Ettevõtjate hinnangud 2011. aastale olid suhteliselt positiivsed. Eesti Konjunktuurinstituudi küsitluse kohaselt oli nõudlust toodangu järele rohkem kui aasta varem, samuti paranes ettevõtete konkurentsivõime nii sise- kui välisurul.

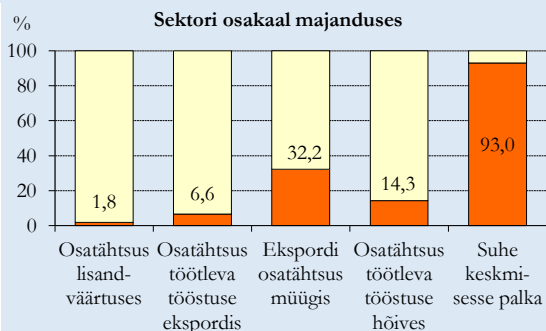
Aasta lõpus ettevõtete kindlustunne langes, väljendudes eelkõige tulevikuväljavaadete halvenemises. Samas 2012. aasta alguses olukord mõnevõrra paranes, kuid peaaegu kõigis uuritud valdkondades olid ettevõtjate hinnangud tagasihoidlikumad kui 2011. aasta alguses. Seega jäävad tööstuse kasvunumbrid möödunud aastast väiksemad, mõnes harus võib tootmismaht ka väheneda. Väiksem nõudlus tekitab vähem hinnasurveid ning tootjahinnad ei tõuse enam nii kiiresti. Sõltuvus välisurgudest tähendab, et majandusraskused teistes riikides avaldavad mõju ka Eesti ettevõtetele.

Toiduainete ja jookide tootmine

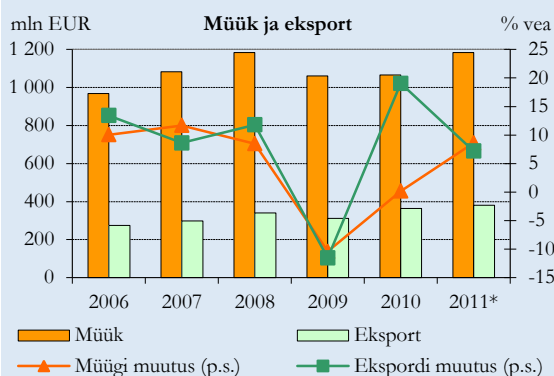
Toiduainetööstus on ligi 1,5 miljardi eurose käibega tootmismahult Eesti üks suurimaid tööstusharusid, mis on põhitegevusalaks enam kui 400 ettevõttele. Hea konkurentsivõime välisurgudel on tõstnud ekspordi osakaalu ligi kolmandikuni müügiimahutdest. Kokku leiab toiduainete ja jookide tootmises rakendust 13 400 inimest.

Toiduainetööstuse ettevõtted paigutuvad üle Eesti suhteliselt ühtlaselt. Kõigi Eesti regioonide suuremate ettevõtete hulgas on ka toiduaineid tootvaid ettevõtteid. Suurimaks ettevõtteks tööstusharus on lihatööstustest AS Rakvere Lihakombinaat Lääne-Virumaal, veidi väiksemad on Atria kontsern Lõuna-Eestis ning linnuliha tootja AS Tallegg. Suuremad pagaritööstusettevõtted on Fazer Eesti AS, AS Eesti Pagar ja AS Leibur. Suuremate toiduainetööstuse ettevõtete hulka kuuluvad ka jookide tootjad AS Saku Õlletehas Harjumaal ja AS A. Le Coq Tartumaal, piimatööstustest Valio Eesti AS ja TERE Aktsiaselts. Suurim kalatöötaja on AS Paljassaare Kalatööstus, mis tegutseb Harjumaal ning suurim magusatootja on AS KALEV.

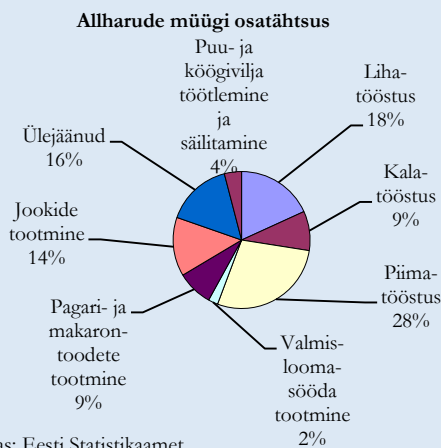
Toiduainete ja jookide tootmine on Eestis võrdlemisi konkurentsitihe. On palju omamaiseid tootjaid, kuid niigi väikesel turul muudavad olukorda pingelisemaks välismaised tootjad, kes tihti odavamast tootekategorias tihedat konkurentsi pakuvad. Siseturu väiksusest tulenevalt on ka edaspidi oodata ekspordi osakaalu suurenemist sektori ettevõtete käibes.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Toiduainete ja jookide tootmises jätkus 2011. aastal sarnaselt ülejäänud majandusega kriisist taastumise periood. Nii sise- kui välisurgudel kasvas müük suhteliselt võrdses tempos ning toiduainetööstuse müügiimahud ületasid kriisiaegse tippaseme.

Toiduainetööstus koosneb kahest suuremast sektorist: toiduainete tootmisest ja jookide tootmisest. Kui toiduainete tootmine jõudis 2011. aastal mahtudele juba kriisi eelsete tasemete lähedale, siis jookide tootmises ollakse endiselt kolmandiku võrra allpool eelmistest tippudest ning langus jätkus ka 2011. aastal. Ülejäänud majandusega võrreldes aeglasema kasvu taga on ühe põhjusena 2011. aasta algul veel suhteliselt nõrgana püsinud siseturg. Kuna ekspordi osatähtsus on toiduainete osas ca kolmandik ning jookide osas napp viiendik, ei saanud ülejäänud majandusega sarnaselt toetust varem elavnenuks eksporditurudest.

Sarnaselt 2010. aastaga jätkus ka 2011. aastal toiduainetööstuses sisendite hinnatõus, kuid varasemast oluliselt aeglasemas tempos. Viljasaak osutus varasemast paremaks ning maailmaturult siia kanduv hinnasurve oli väiksem. Sellegipoolest kasvas teravilja kokkuostuhind keskmiselt veerandi võrra ning lihal ligi kümnendiku. Piim kallines kokkuostjatele ca 16% võrra. Nii tooraineliste sisendite kui ka tööjõu kallinemine tõi kaasa ka tootjahindade tõusu toiduainetööstuses ligi 8% ning jookide tootmises 5% võrra. Oma osa andis hinnatõusule ka paranenud nõudlus, mis lubas tööstustel end kallinenud sisendite tingimustes mõnevõrra paremini tunda. Toiduainetööstuses läheb ekspordiks ligi kolmandik toodangust. Kokku kasvas toiduainete ja jookide eksport 2011. aastal 5% võrra. Suurimaks kaubagrupsiks toiduainetööstuse ekspordis olid piim ja piimatooted, mis andis kogumahust kolmandiku ning kasvas aastaga 14%. 2011. aastal kasvas eksport peamiselt Skandinaavia suunal. Soome müüdi kümnendiku ning Rootsi 16% rohkem kaupade kui aasta varem. Samas toimus oluline vähenemine senise suurima kaubanduspartneri Venemaa suunal, kus müük vähenes aastaga enam kui kolmandiku võrra.

võrra. Kõige kiiremini vähenes Venemaale jookide müük, mis kahanes aastaga 85%.

Toiduainetööstuses suurima osatähtsusega piimatootmist iseloomustas 2011. aastal jätkuvalt hindade kiire tõus. Aastaga kasvasid sektoris tootjahinnad 10%, mis oli töötleva tööstuse harudest kolmandal kohal. Samas teisel poolaastal hinnakasv aeglustus oluliselt ning ka piima kokkuostuhinna tõus peatus. Kuigi sektori müük kasvas aastaga ligi 12%, suurenesid kulud tuludest kiiremini ning kogukasum vähenes ligi poole võrra. Samuti tekitas mõningaid probleeme tööjõukulude kasv, mis ulatus aastases võrdluses 10%ni. Kulude kiirem kasv tuludest tõi kaasa tootlikkuse vähenemise ning lisandväärtus töötaja kohta langes antud perioodil ligi viiendiku võrra. Hõivatute arv kasvas sektoris aastaga ligi 4%. Piimatoodete suurimaks välituruks tõusis 2011. aastal Leedu, kuhu müüdi 23% toodangust, aastaga kasvas müük enam kui 2 korda. Varasemalt suurimaks ekspordipartneriks olnud Venemaa suunal vähenes ekspord 35%. Kokku kasvas piimatoodete ekspord enam kui 14%. Suurima osatähtsusega on haru ekspordis juust ja kohupiim, andes müügituludest ligi 37%. Suurematest alajaotustest on aastaga veidi kasvanud või osakaal ja langenud toorpiima osakaal, mis moodustasid 2011. aastal sektori ekspordist vastavalt 10% ja 28%. Lihatootustele osutus 2011. aasta suhteliselt vaikseks. Tootmismahud jäid aastatagusega võrreldes pea samaks ning müügitulu tõusis mõne protsendi võrra. Samas keskmine tööga hõivatud isikute arv langes paari protsendi jagu. Sektori kogukasum kasvas küll enam kui veerandi võrra, kuid see oli põhjustatud peamiselt madalast baastasemest. Paraku kasumi kasv ei osutunud piisavalt suureks ning peamiselt nõrga esimese poolaasta tõttu jäi lisandväärtus hõivatute kohta lihatööstuses aasta varasemaga samale tasemele. Suuremateks eksporditurgudeks olid lihatööstustele Läti, Leedu ja Soome. Seejuures Läti osatähtsus on ületanud juba 40% piiri sektori ekspordis. Leedu ja Soome osatähtsus jääb võrdset 18% juurde.

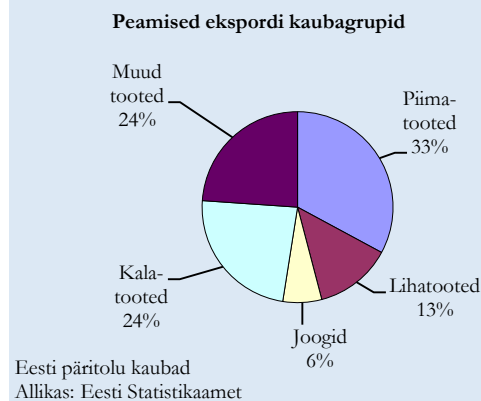
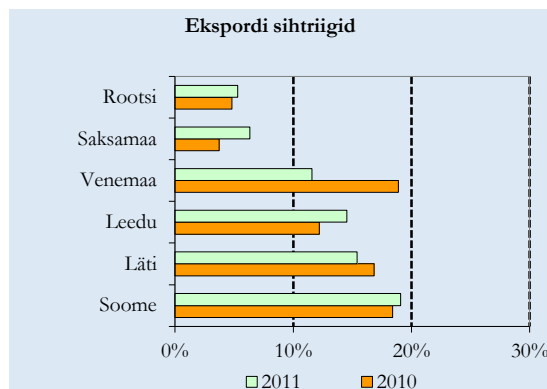
Joogitööstus näitas 2011. aastal tagasihoidlikku kasvu. Müük kasvas aastaga 4%, kuid tootmismahud püsivhindades arvestatuna kahanesid 7%. Peamiseks nõrkuseks oli sektorile nõudluse langus välisurgudel. Eriti tugevalt andis tunda jookide müügi vähenemine Venemaale, kuid mahud kahanesid ka Soome ja Leedu suunal. Suurematest turgudest suudeti mahtusid säilitada vaid Lätis. Kokku vähenes sektori ekspord aastaga veidi enam kui veerandi võrra. Suurem langus toimus kange alkoholi ekspordis, kuid aasta varasemast jäi väiksemaks ka õlle müük välisurgudel. Samas siidrimüük näitas aastaga enam kui 50%-list kasvu. Kõige olulisemaks eksporditüübiks on Eesti joogitööstusel jätkuvalt õlu, mis annab kogus ekspordist enam kui 40%.

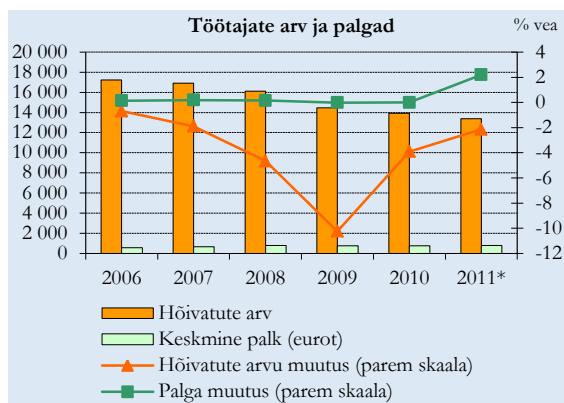
Kuigi toodangumahud püsivhindades ei kasvanud, osutus 2011. aasta finantsiliselt joogitööstusele küllaltki edukaks. Müügitulu kasvuga paralleelselt suudeti töötajate arvu kärpida enam kui 8% võrra,

samas töötunnid vähenesid vaid 5% võrra. Antud ümberkorralduste tulemusel sektori tootlikkus kasvas ning tööviljakus hõivatute kohta suurenes aastaga ligi 17%. Sama palju kasvas aastaga ka sektori kogukasum.

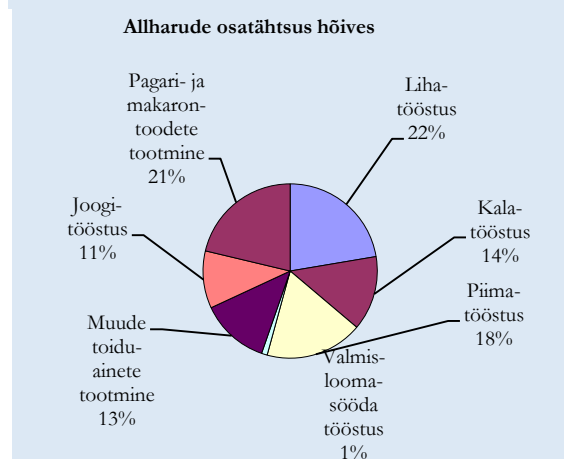
Pagari- ja makaronitoodete valmistajatele põhjustas 2011. aastal jätkuvalt muret tooraine kõrge hinnatase, mis oli probleemiks peamiselt siseturu jaoks. Samas seni suhteliselt tagasihoidlikuna püsinud ekspordi osatähtsus müügis kasvas suurenenud ekspordimahtude toel veidi enam kui kaks korda, ulatudes 16%ni. Läbivalt iseloomustas allharu efektiivsuse kasv, hõivatute arv vähenes ligi 11% võrra ning tööviljakus hõivatute kohta suurenes 16%. Samuti näitas head kasvu kogukasum, mis suurenes aastaga enam kui kolmandiku võrra.

Kalatööstuse müük suurenes 2011. aastal enam kui kümnendiku võrra. Kasvu allikaks oli sarnaselt eelmise aastaga peamiselt ekspord, kuna müük kodumaisele turule kahanes aastases võrdluses mõne protsendi võrra. Kuigi müügitulu mõnevõrra kasvas, suurenes ka hõivatute arv ning tööviljakus hõivatute kohta jäi aastatagusega võrreldes pea samale tasemele. Kalatööstuse ekspord kasv aastaga 14%. Seni peamiseks eksporditurgudeks olnud Venemaale ja Ukrainasse on müük veidi vähenenud ning suurimaks sihtriigiks on kerkinud Saksamaa, kuhu on oluliselt suurenenud külmutatud kala müük.

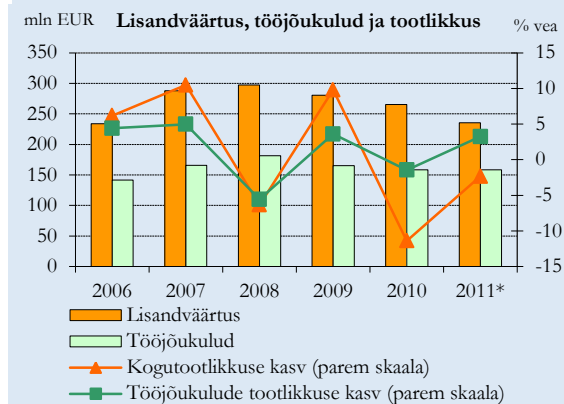

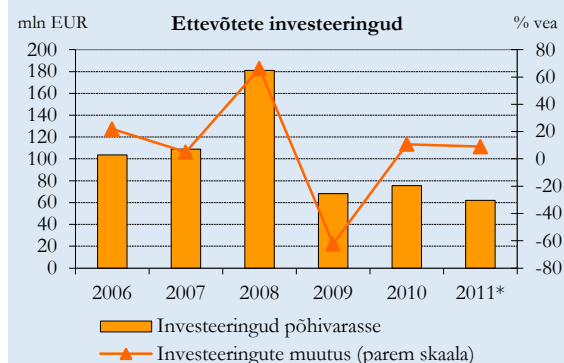
Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Hõive toiduainete ja jookide tootmises 2011. aastal mõnevõrra kasvas. Kokku suurenes hõivatute arv aastaga sektoris paari protsendi võrra. Suurematest alamsektoritest kasvas hõive kõige kiiremini kalatööstuses (+5%) ning kahanes pagari ja makarontoodete tootmises (-11%). Keskmise palga kasv jäi toiduainetööstuses Eesti keskmisega võrreldes pea poole madalamaks, kuid kasvas sellegi poolest mõne protsendipunkti võrra.

Töötlevas tööstuses on toiduainete ja jookide tootjad jätkuvalt ühed olulisemad investeerijad, tehes 2011. aastal ligi 14% ettevõtete koguinvesteeringutest. Kokku kasvasid investeeringud põhivarasse aastaga ligi kümnendiku. Investeeringutest ligi kolmandiku tegid piimatööstusettevõtted ja 14% pagari ja makaronitoodete tootjad. Jookide tootjad tegid 13% sektori investeeringutest, kuid mahud kahanesid aastaga üle kümnendiku. Kogu sektori investeeringutest läks kaks kolmandikku masinatesse ja seadmetesse ning veidi enam kui viiendik hoonete ja rajatiste ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks.

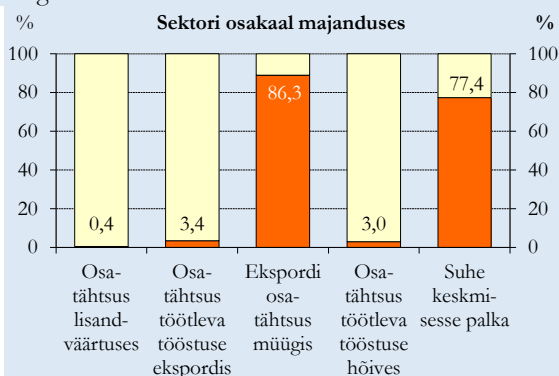
Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitatud ettevõtte suhtusid 2012. aasta keskel tulevikuväljavaadetes positiivselt, kuigi kindlustunne oli madalam, kui aasta tagasi samal ajal. Nõrkust nähti just eksportellimuste osas. Nii toiduainete kui jookide tootmises tagasid olemasolevad tellimused tootmise ca viieks kuuks.

Tekstiilitootmine

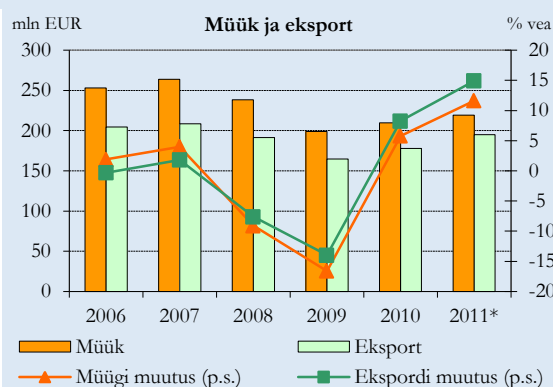
Eesti tekstiilitööstus on peamiselt ekspordile suunatud tööstusharu, mis hõlmab ligi 200 ettevõtet. Kriisiaegsest mõõnast ollakse üle saadud ning tootmismahud on jälle kasvama hakanud.

Suuri tekstiilitööstuse ettevõtteid on mitmel pool Eestis. Suurim valmistekstiiltoodete tootja on AS Wendre Pärnumaal. Kodutekstiiltootjatest on suurimad AS Toom Tekstiil Viljandimaal ja Hilding Anders Baltic AS Harjumaal, vaipu ja vaipkatteid toodab Harjumaal AS Mistra-Autex. Suurim tekstiili viimistleja on Qualitex AS Pärnumaal.

Tekstiilitööstuses on viimastel aastatel toimunud suured muutused. Kreenholm on tegevuse lõpetanud ning sektori peamiseks toodanguks on saanud padjad ja tekid. Samas on positiivne näha, et tekstiilitööstuses on innovaatiliste ettevõtete osakaal keskmisest kõrgem. Uuenduslikkusele panustamine on just üheks võtmeks, et tõsta tööviljakust ning seeläbi ka sektori konkurentsivõimet.

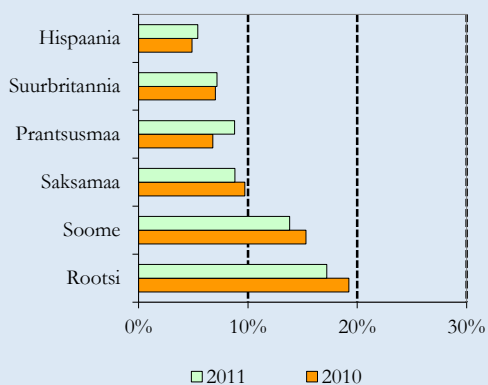

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ekspordi sihtriigid

Allikas: Eesti Statistikaamet

Tekstiilitööstuse tootmismahud hakkasid 2010. aastal üle mitme aasta taas kasvama. 2011. aastal kasv jätkus, ulatudes 8%-ni. Samas müügi kasv kiirenes 11%-le. Peamiseks kasvumootoriks oli eksport, müük koduturule vähenes 5% võrra.

2011. aasta kujunes tekstiilitööstusele sarnaselt paljude teiste harudega kasvuaastaks. Toodangumaht püsivhindades ületas juba 2008. aasta taseme ning moodustas 95% 2005. aasta tasemest. Kuigi üks suurettevõtte Kreenholmi näol on sektorist lahkunud, suutsid teised võrdlemisi edukalt mahtusid kasvatada ning turul olevat tühimikku täita.

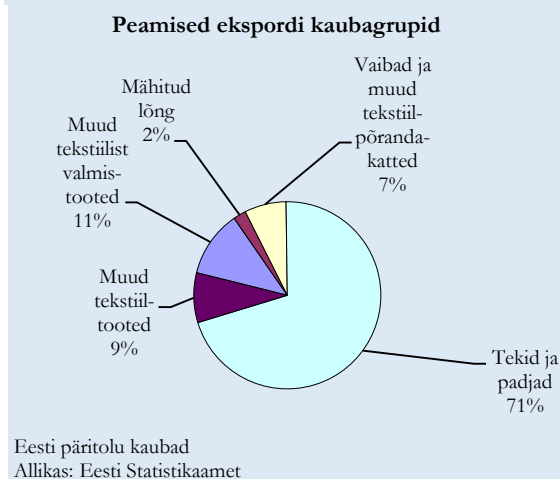
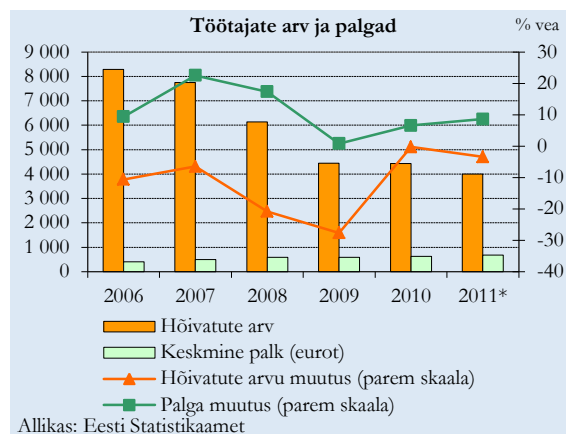
Eesti tekstiilitööstuse areng on peamiselt sõltunud konkurentsist välisurgudel. Ekspordi osatähtsus tekstiilitööstuse toodangu müügis on olnud kõrge ja 2011. aastal ulatus see 89%-ni. Eesti tekstiilitööstuse edu välisurgudel on näha ka üksikute ettevõtete tulemustest. Sektori ühe suurettevõtte Wendre käive kasvas mullu 26% ning jõudis juba ligi 100 miljoni euron. Samas on mõnevõrra muutunud tekstiilitööstuse tooteportfell. Lõppenud on puuvillase lõnga ja puuvillase riide tootmine, samuti ei kajasta statistika enam linase riide ja lõnga tootmist. Selle asemel on aga oluliselt suurenenud tekkide ja patjade tootmine.

Tekstiilitööstuse ekspordist läheb veidi alla kolmandiku Soome ja Rootsi ning 2011. aastal jätkus nende osatähtsuse vähenemine. Kogu sektori ekspordimahu suurenemise kõrval on positiivne, et langeb sõltuvus mingist kindlast regioonist ning välisurgude geograafia on mitmekesisem. Tekkide ja patjade osas on tähtsusele teiseks välisurruks kerkinud Prantsusmaa, kuhu on müük aastaga suurenenud enam kui 50%. Kogu tekstiilitööstuse ekspordist annavad tekid ja padjad üle 70% ja nende osatähtsus on järjest suurenenud.

Töötajate arvu langus tekstiilitööstuses mõnevõrra kiirenes 2011. aastal, vähenedes aastaga 3% võrra. Samas oli sektori palgakasv riigi keskmisest kiirem ning palk tekstiilitööstuses tõusis 77%-ni riigi keskmisest palgast. Madala palgaliste töökohtade arv järjest väheneb ning tööjõuefektiivsus suureneb. Seetõttu on ka sektoris tööviljakus hõivatute kohta kasvanud aastaga enam kui kolmandiku võrra ning kogutootlikkus veerandi võrra. Sellegipoolest jääb tööviljakus antud sektoris alla Eesti keskmisele.

Investeeringute maht tekstiilitööstuses jätkas langust ka 2011. aastal, vähenedes eelneva aastaga võrreldes ligi 15%. Enam kui pool investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ning 15% läks nü hoonete ja rajatiste soetamisele kui ka renoveerimisse.

Tekstiilitööstuse ettevõtete prognoosid olid 2012. aasta suvel lähemate kuude suhtes võrdlemisi negatiivsed. Pooltel küsitletud ettevõtetel olid tellimused alla tavalise ning tootmisvõimsuste rakendatuse tase oli langenud 70%ni, mis on mõnevõrra alla ajaloolise keskmise. Samas olemasolevad tellimused tagasid töö 6,6 kuuks.

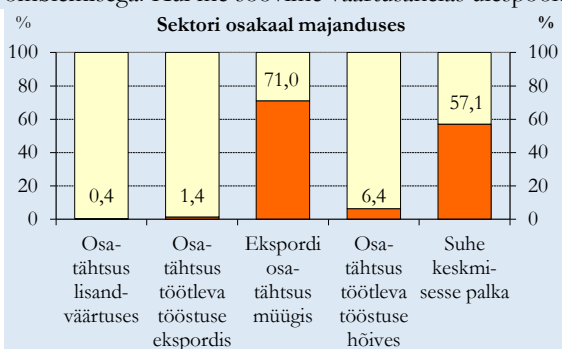

Rõivatootmine

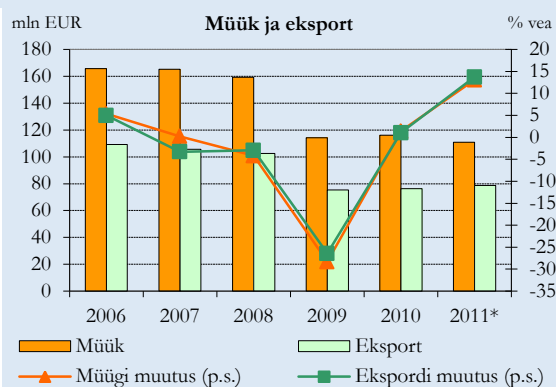
Rõivatööstusega tegeleb Eestis ligi 400 ettevõtet ning sektor pakub tööd ca 6 tuhandele inimesele. Viimased aastad ei ole sektorile just kõige edukamad olnud, võrreldes teiste tööstusharudega oli kriisiajal kukkumine mõnevõrra suurem. Tootmismahud jäävad pea kaks korda alla kümne aasta tagastele aegadele ning samas suurusjärgus on kahanenud ka hõive. Sektori toodangust enam kui kaks kolmandikku eksporditakse, mis muudab ta vähem sõltuvaks siseriiklikest arengutest.

Suuremad rõivatööstuse ettevõtted on AS Baltika, AS Silvano Fashion Group ja lasterõivaste tootja OÜ Lenne Tallinnas ning Tartu ettevõtted AS Sangar ja AS Ilves-Extra.

Rõivatööstuses on ettevõtete käekäik olnud viimastel aastatel kahetine. On ettevõtteid, keda kriis üldse ei puudutanud ning on suuri ettevõtteid, mis ei ole senini kasumisse jõudnud. Samuti on näiteid, kus allhanget tehes teenitakse kena kasumit. Võrreldes Põhjamaadega on rõivatööstus tähendanud Eestis veidi erinevat valdkonda. Kui Põhja pool tegeletakse rohkem disaini ja vähem õblemisega, siis odava tööjõu tõttu on seni Eestis saadud tegeleda ka õblemisega. Kui me soovime väärtusahelas ülespoole liikuda, peaks rohkem hakkama rõhku panema disainile.

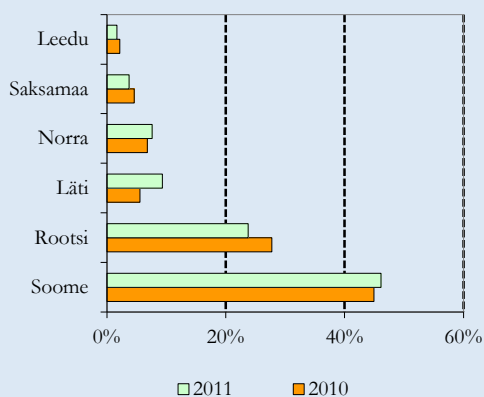

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ekspordi sihtriigid

Allikas: Eesti Statistikaamet

2011. aasta osutus rõivatööstusele kasvuaastaks. Rohkem kui kümnendiku võrra suurenesid nii eksport kui ka müük siseturul.

Pärast suhteliselt keerulisi kriisiaastaid on rõivatööstuse müük tõusule pööranud. Tunamullu veel paigal tammunud tootmismahud kasvasid eelmisel aastal püsivhindades 15%. Kasv oli kiirem esimesel poolaastal ja pärast mõnevõrra aeglustus. Müügi poole pealt oli veidi tugevam eksport, mis kasvas kodumaisest müügist mõne protsendipunkti võrra kiiremini.

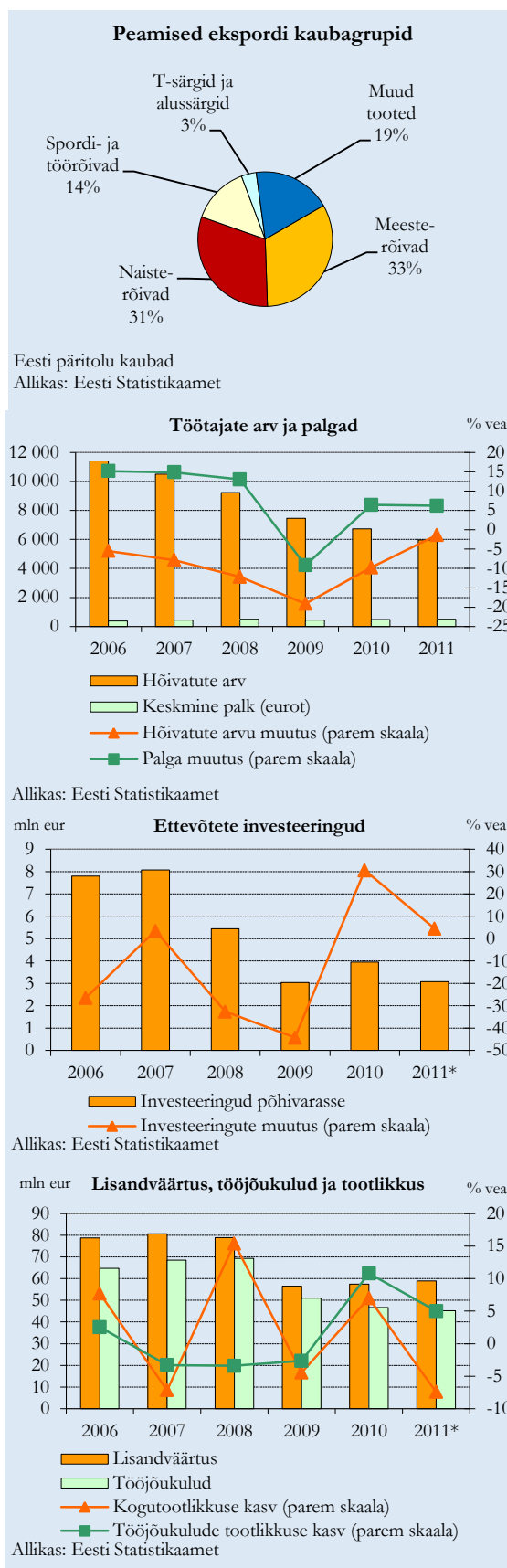
Viimastel aastatel on olukord küll paranenud, kuid siiski on veel pikk tee minna. Kuigi osad rõivatööstuse ettevõtted saavad suurepäraselt hakkama ning on edukad nii kodu- kui ka välisurgudel, on need pigem erandid. Suur allhanke osatähtsus sektori toodangus näitab, et toota osatakse küll, kuid müügiga jäädakse hätta. Samas ei ole Eestis tööjõukulude kasvu tõttu võimalik kaua teistest odavamalt toota ning tõenäoliselt on tulevikus edukamad need firmad, kellel on tugev tootearendus ning müügiosakond.

Rõivatööstuse toodang on suunatud peamiselt välisurgudele, kuhu müüakse enam kui kaks kolmandikku toodetest. Ekspord kasvab enamiku suuremate kaubanduspartnerite lõikes. Seejuures suuremat mõju omas Soome suund, kuhu müüdi 28% rohkem kaupa kui aasta varem. Samuti oli tugev kasv Läti suunal, kus paranenud majandusolukord lubas mahtusid kasvatada enam kui kaks korda. Samas aga vähenes juba teist aastat järjest müük Leetu. Kaubagruppide poolest andis suurima osa kasvust meeste rõivaste segment, mille sees oli omakorda kiireim kasv tööriivastel.

Hõivatute arv jäi rõivatööstuses 2011. aastal pea muutumatuks. Samas keskmine palk jätkas tõusu, suurenedes aastaga 6%. Sellest hoolimata jääb sektori keskmine palk riigi keskmisele veel tugevasti alla. Samuti on kasvas 2011. aastal väga aeglaselt lisandväärtus hõivatute kohta, mis moodustas alla poole töötleva tööstuse keskmisest ning ka kasv jäi töötlevale tööstusele alla, mistõttu mahajäämus suurenes veelgi. Positiivse poole pealt võib välja tuua sektori kasumi ligi kolmandikuni ulatunud kasvu.

Investeeringud põhivarasse jäid rõivatööstuses pea samale tasemele aasta varasemaga. Veidi enam kui pool investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ning kolmandik hoonete ja rajatiste ehitamise ja rekonstrueerimisse. Aastaga kasvasid kõige enam investeeringud transpordivahendite soetamiseks, suurenedes enam kui 400%.

Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitlitud rõivatööstuse ettevõtete hinnangud olid 2012. aasta keskel lähituleviku suhtes võrdlemisi positiivsed. Enam kui pooled vastanustest ootasid toodangu mahu kasvu ning keegi ei plaaninud töötajate arvu vähendada. Olemasolevad tellimused tagasid tootmise veidi enam kui kaheks kuuks, mis on üsnagi sarnane pikaajalisele keskmisele.

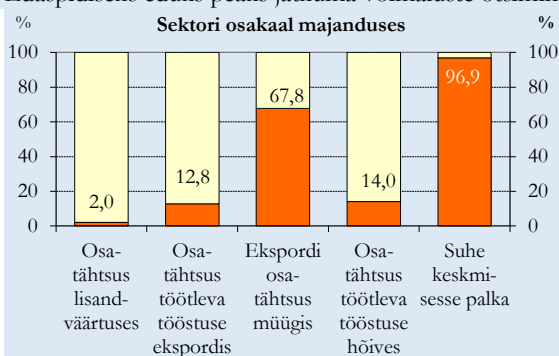

Puidutöötlemine

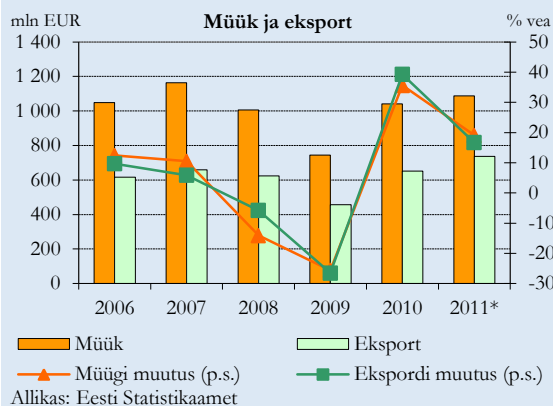
Puit on põlevkivi kõrval üheks olulisemaks loodusressursiks Eestis ning annab olulise panuse väliskaubandusbilansi tasakaalustamiseks. Puidutööstus on üks Eesti suuremaid tööstusharusid. Puidutöötlemise ja puittoodete tootmisega tegeleb ligi tuhat ettevõtet, kus on hõivatud enam kui 13 000 inimest. Kriisi ajal tugevalt vähenenud tootmismahud on jälle kasvule pööranud ning töötajate arv stabiliseerunud.

Puidutööstuse toodete valik on lai, alustades saematerjali tootmisest ja töötlemisest ning lõpetades puitmajade, akende ja uste valmistamisega. Enam töötajaid on hõivatud sae- ja hõövelmaterjali ning liimpuittalasid tootvas Stora Enso AS-is, puidust uksi ja aknaid tootvas JELD-WEN Eesti AS-is ning parketti, pakendeid ja kaablitrumeid tootvas AS-is Technomar & Adrem. Teiste suuremate ettevõtetenä võib veel välja tuua puidust uste, akende, aknalaukide ja nende raamide tootmisega tegeleva ASi Viljandi Aken ja Uks ning spooni ja vineeri tootjad UPM-Kymmene Otepää AS ja Balti Spoon AS. Puitlaastplaati toodab Repo Vabrikud AS ja puitkiudplaati Skano Group AS.

Puidutööstus on Eestis muutunud järjest mitmetahuliseks ning üha rohkem toorpuitu suudetakse vääristada kodumaal. Ilma töötlemata müüakse välja põhiliselt seda puitu, mida endal töödelda pole võimalik, nagu kuuse ja männi paberipuit. Samas suureneb järjest väärintatud toodete osatähtsus, nagu puitmajad ning ehitusdetailid. Edaspidiseks eduks peaks jätkuma võimaluste otsimine veelgi kõrgema lisandväärtusega toodete tootmiseks

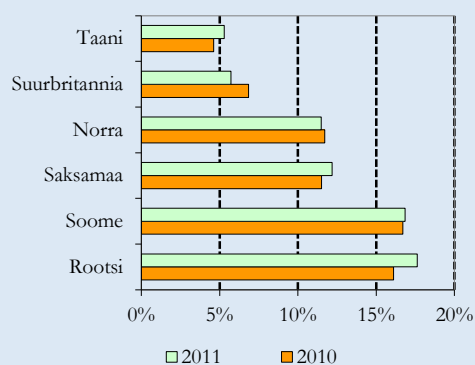

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ekspordi sihtriigid

Allikas: Eesti Statistikaamet

Puidutööstuses jätkus 2011. aastal taastumine kriisist. Võrreldes aasta varasemaga tootmismahude kasv küll aeglustus, kuid sellegipoolest jõuti püsivhindades arvestatuna suhteliselt lähedale kriisi eelsetele tasemetele. Eksport ja müük koduturule suurenesid pea samas tempos.

Kui 2010. aastal oli puidutööstuse kasvu veduriks eksport, siis 2011. aastal hakkas taastuma ka koduturg. Ehitussektoris toimunud elavnemine kandus üle ka puidutööstuse müügitulemustesse. Kokku kasvas puidutööstuse müük 19% ning toodangumahud püsivhindades 17%. Kui 2010. aasta mõõdu puidutööstusele sisendite kiire hinnatõusu tähe all, siis 2011. aastal hinnatõus peatus. Riigimetsa Majandamise Keskuse vahelao hinnastatistika andmetel kallines puit küll erinevate liikide lõikes keskmiselt 14%, kuid suurem osa hinnatõusust läks erinevate paberipuu liikide arvele, mida Eesti puidutööstus ei kasuta. Enam kasutatavate männi ja kuusepalkide hinnad kasvasid aastaga veidi alla 4%. Mõnevõrra rohkem kallinesid kase ja haava palk, mille hinnakasv ulatus aastases võrdluses 20%-ni. Sisendhindade keskmisest aeglase kasvu tõttu suurenesid tootjahinnad mullu puidutööstuses 1,5%, mis oli kolm korda väiksem puidutööstuse keskmisest.

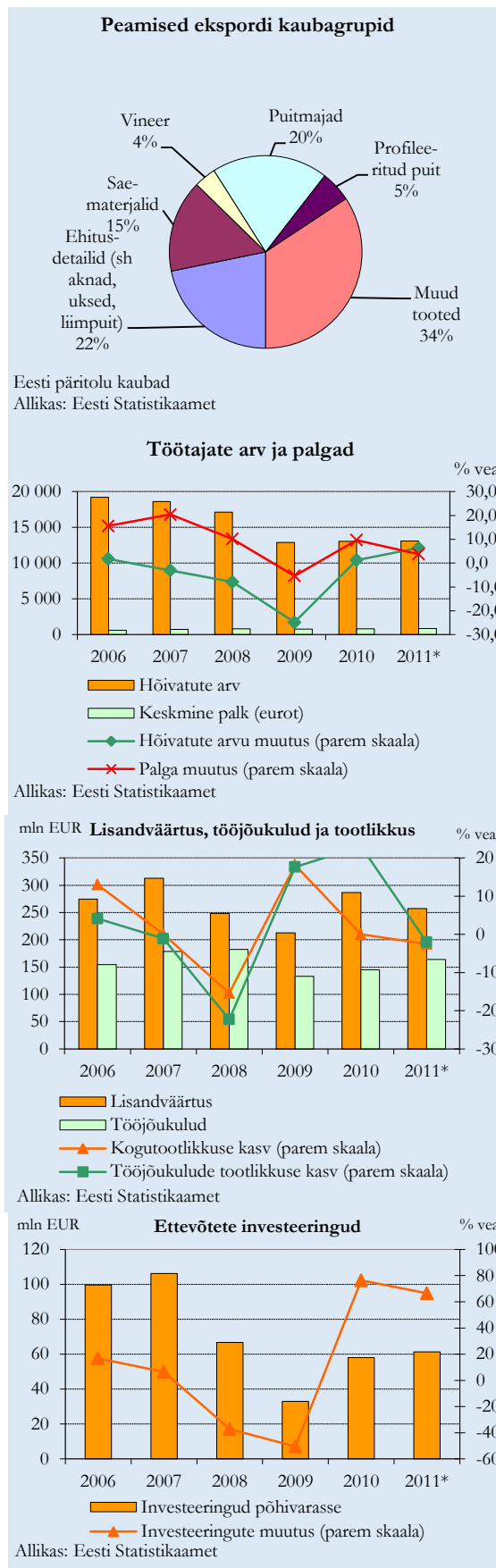
2010. aastal toimunud kiirele palgatõusule järgnes 2011. aastal aeglustumine. Keskmise brutopalka kasv jäi mullu puidutööstuses veidi alla 4%, mis oli mõnevõrra väiksem ka töötleva tööstuse keskmisest. Samuti muutus natuke suuremaks vahe Eesti keskmise palgaga. Hõivatute arv sektoris pöörduis tõusule, suurenedes aastaga ligi 6%, samal ajal töökoormus pigem vähenes, kuna töötajate töötatud tundide arv kasvas 5% võrra. Seejuures hõivatute ja palgakasvu koosmõjul suurenesid tööjõukulud, mis omakorda tõid alla tootlikkuse näitajad ning nii töökulude kui ka kogutootlikkuse vähenesid aastaga paari protsendi võrra. Lisaks langes veidi enam kui 5% võrra kogurentaabilus ehk kogukasumi osatähtsus müügitulus.

Eesti puidutööstuse jaoks on kogu aeg olulisel kohal olnud eksport, mis moodustab enam kui kaks kolmandikku müügist. Peamisteks ekspordipartneriteks olid 2011. aastal Soome ja Rootsi, kuhu läks kolmandik koguekspordist. Seejuures tõusis, möödudes Soomest, suurimaks välisuruks Eesti puidutööstuse jaoks Rootsi, kuhu müüdi enam kui veerandi võrra rohkem toodangut kui aasta varem.

Suurematest kaubagrupidest jätkas jõudsat kasvu puitmajade segment, kus eksport kasvas aastaga 23% ning mille peamiseks sihturuks on endiselt Norra. Samas on ka siin hakanud müügi geograafia laienema ning nii Rootsi kui Taani suunal kasvas puitmajade müük ca 3 korda. Lisaks tõusis 16% ehitusdetailide tootmine, kus suurem osa kasvust tuli uste ja uksepiitade segmendist. Enam kui viiendik ehitusdetailide ekspordist läheb Rootsi, kuid olulisteks turgudeks on ka teised Põhjamaad ja Jaapan.

Kriisi ajal kiirelt vähenenud investeeringud jätkasid soliidset kasvu ka 2011. aastal. Kiirstatistika kohaselt paigutati põhivarasse 66% rohkem vahendeid kui aasta varem. Veidi enam kui pooled investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ning kasv oli selles segmendis 55%. Suhteliselt tugevat investeeringute jätkumist on oodata ka lähitulevikus, kuna Konjunktuuriinstituudi poolt läbi viidud küsitluse kohaselt püsib sektori tootmisvõimsuste rakendatuse tase üle 80%, mis on ligilähedane kriisieelsetele tasemetele ning enam kui kümnendiku võrra kõrgem Eesti tööstuse keskmisest.

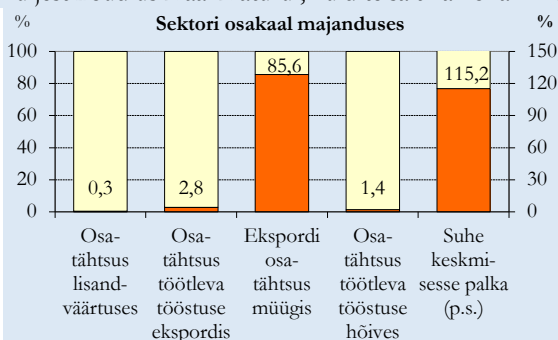
Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitletud ettevõtjate ootused olid 2012. aasta keskel veidi optimistlikumad võrreldes aasta varasemaga. Suhteliselt tugevaks hinnati müüki viimastel kuudel ning ka tellimusraamatud olid korralikud. Töötajate arvu ei plaanitud vähendada ning tulevikku vaadati positiivse pilguga.

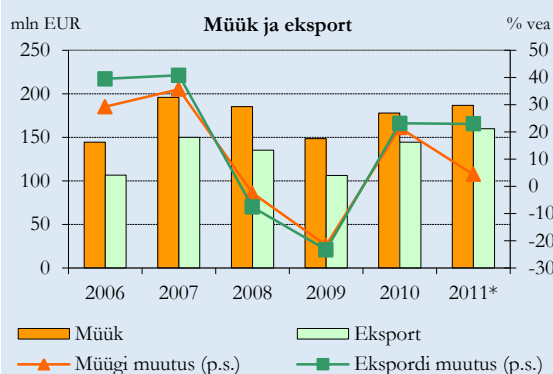
Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine

Paberitööstus on Eesti majanduses pikkade traditsioonidega ning suhteliselt konsolideeritud tööstusharu. Eestis on ligi 60 paberi, tselluloosi või paberist toodete tootmisega tegelevat ettevõtet, mis annavad tööd veidi enam kui 1300 inimesele. Sektori peamiseks väljundiks on eksporditurud, kuhu müüakse ligi 86% toodangust, koduturu osatähtsus on aasta-aastalt vähenenud.

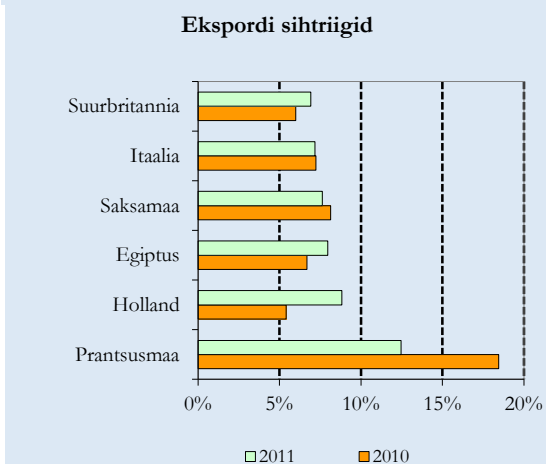
Sektori selgroo moodustavad Eestis kaks ettevõtet: ligi 68 miljoni eurose käibega puitmassi tootja AS Estonian Cell ja 65 miljoni eurose käibega paberi ja papi valmistaja "HORIZON" Tselluloosi ja Paberi Aktsiaselts. Kokku annavad nad üle kahe kolmandiku sektori müügitulust. Mõlema suurettevõtte konkurentsivõime on välisurgudel paranenud ning müügitulu suudeti suurendada ka 2011. aastal. Järgnevatel aastatel jääb ettevõtete käekäiku mõjutama ühest küljest nõudlus maailmaturul, kuid teisalt ka kohalik kulubaas, kuna tegu on vägagi energiamahuka sektoriga.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2011. aastal jätkasid toodangumahud paberitööstuses suurenemist. Põhiliselt tuli kasv välisurgudelt, müük koduturule vähenes mõnevõrra.

2011. aastal paberitööstuse kasv küll mõnevõrra aeglustus, kuid sellegipoolest võib lugeda seda heaks aastaks. Mõningaid probleeme tegi elektrihinna tõus, kuna suurarbijatena olid mitmed ettevõtted sunnitud alustama elektri ostmist avatud turult, kus hinnad olid kõrgemad. Konkurentsipüsimeks on mõlemad sektori suurimad ettevõtted läbi viimas mahukaid rekonstrueerimisplaane.

Nõrgema nõudluse tõttu langenud puitmassi hindade pärast suutis haru suurim ettevõtte AS Estonian Cell käivet kasvatada vaid mõne protsendi võrra. Samas suuruselt teise tootja Horizonsi käive kasvas aastaga 28% ning puhaskasum kerkis 12 miljoni euroni. Kulude vähendamiseks ning konkurentsivõime kasvatamiseks avas ettevõtte mullu ka uue 9 miljonit eurot maksnud keetmistehase.

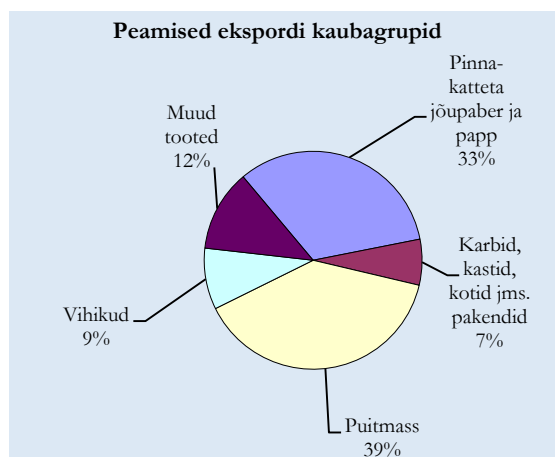
Paberitööstuse toodangust läheb 86% ekspordiks. Suurimad ekspordi sihtriigid sõltuvad paljuski Estonian Celli tegetsemisest, kuna ettevõtte ekspord moodustab ca 40% kogu haru ekspordist. Puitmassi tõttu on ka Prantsusmaa endiselt sektori suurimaks sihtturuks, kuigi müük sinna kahanes aastaga veerandi võrra. Samas Hollandisse müüdi puitmassi aastatagusega võrreldes enam kui kolm korda rohkem. Kolmandiku paberitööstuse väljaveost moodustas peamiselt "HORIZON" Tselluloosi ja Paberi ASi toodetav pinnakatteta jõupaber ja papp, mille eksport kasvas aastaga 14% ning peamiseks sihtturuks on Egiptus.

Hõive tegi 2011. aastal paberitööstuses läbi tugeva languse, vähenedes ligi 8%, samas tööjõukulud kahanesid vaid kolme protsendi võrra. Seejuures keskmine palk kasvas sektoris ligi 12%, mis oli kiireim kasv töötlevas tööstuses. Hõive languse ja kiire palga kasvu üheks põhjuseks on sektori automatiseerimine, mistõttu kaovad lihtsamad ja madalalt tasustatud ametikohad ning jäävad pigem spetsialistid. Siiski kasvasid kulud kiiremini kui tulud ning lisandväärtuse alusel arvatavad tootlikkuse näitajad läksid langusesse. Samuti kahanes tööviljakus hõivatu kohta üle kuue protsendi.

Investeeringud põhivarasse jätkasid paberitööstuses kiiret kasvu ka 2011. aastal, suurenedes pea kaks korda ning ületades juba kriisieelseid tasemeid. Üle

90% kogu põhivarasse paigutatud vahenditest läks tavapäraselt suure osatähtsusega masinatesse ja seadmetesse. Kuna mitmel suuretevõttel on investeerimisprogrammid veel käimas, võib ka 2012. aastal oodata suhteliselt korralikku investeerimisaktiivsust antud sektoris. Hetkel võib öelda, et sektori konkurentsivõime on küllaltki hea. Samas on sektori kandepind väga kitsas, toetudes suuresti vaid kahele ettevõttele.

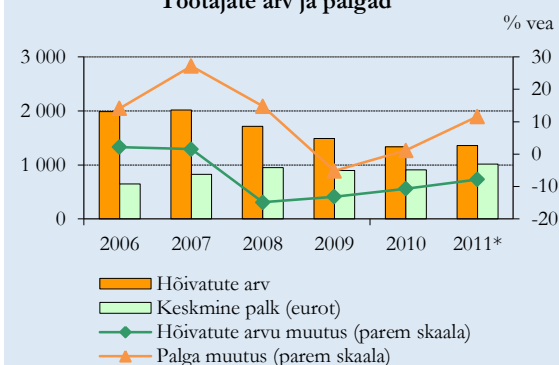
2012. aasta keskel ei plaaninud ükski Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt küsitatud paberi- tööstuse ettevõtetest töötajate arvu vähendada, samas tulevikku suhtuti ettevaatusega, kuna veerandil ettevõtetest oli tellimusi alla tavapärase taseme.

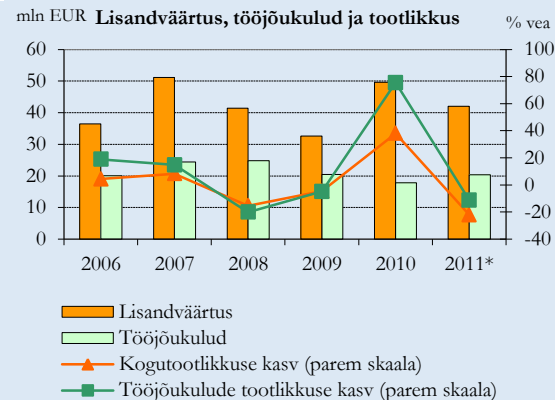
Eesti päritolu kaubad

Allikas: Eesti Statistikaamet

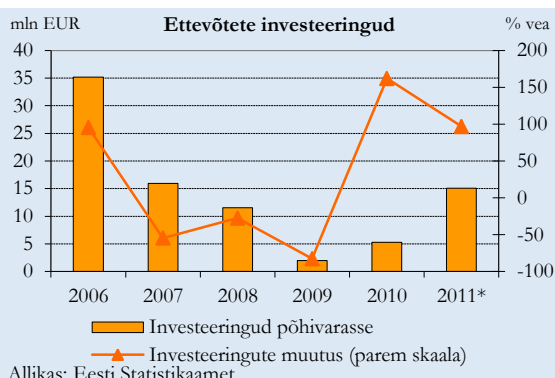
Töötajate arv ja palgad

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

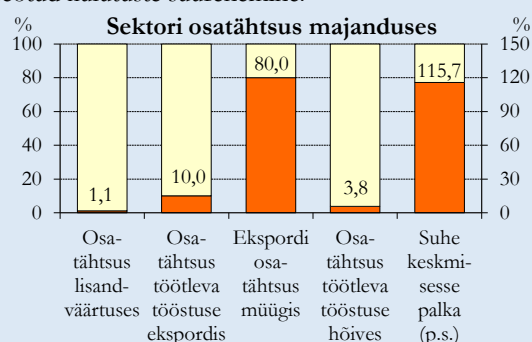
Allikas: Eesti Statistikaamet

Keemiatööstus

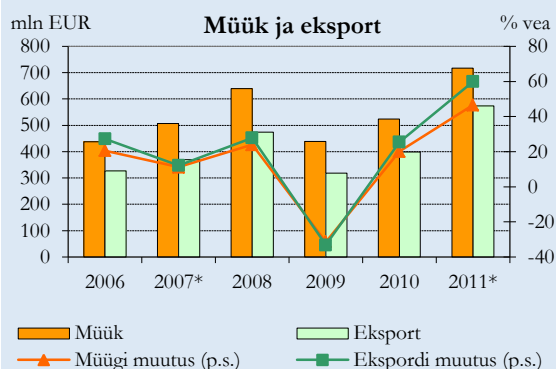
Eesti keemiatööstuse ainulaadseks osaks on põlevkivil põhinev tööstus, suurema osa sektorist moodustavad siiski teised allharud, näiteks ehitus- või tarbekeemia. Keemiatööstus on kapitalimahukas tegevusala, tootmismahude kasv pole kaasa toonud olulist töökohtade arvu suurenemist. Vaatamata tootlikkuse paranemisele on mahajäämus arenenud riikidest siiski veel märkimisväärne.

Eestis tegutseb sadakond keemiatööstuse ettevõtet. Keemiatööstusest üle poole asub Ida-Virumaal, ligi kolmandik töötajaid töötab Tallinnas ja Harjumaal. Suuremateks keemiatööstuse ettevõteteks on VKG Oil AS, Kiviõli Keemiatööstuse OÜ ja Eesti Energia Õlitööstus AS (põlevkiviõli tootmine), Akzo Nobel Baltics AS, AS Tikkurila ja AS Eskaro (värvid ja lakid), Molycorp Silmet AS (haruldased metallid), AS Novotrade Invest (naftaproduktide ümbertöötlemine), OÜ Krimelte ja Henkel Makroflex AS (montaažvahud), Eastman Specialties AS (bensoehape, naatriumbensoaat, plastifikaatorid), AS Nitrofert (mineraalväetised, ammoniaak ja karbamiid), Orica Eesti OÜ (lõhkeaine) ja AS Nycomed Sefa (ravimid).

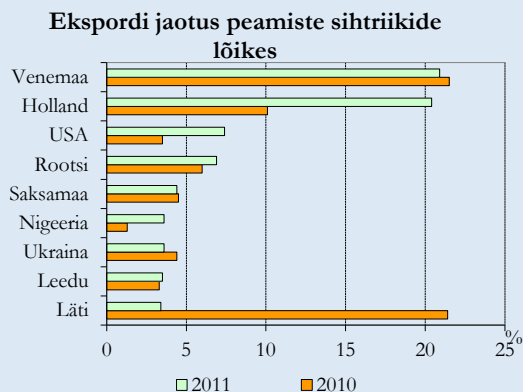
Suured investeeringud õlitööstusesse loovad uusi töökohti, kuid üldises plaanis olulist hõive kasvu sektoris pole oodata. Tootmismahude kasv tugineb ka tulevikus pigem tööjõu tootlikkuse suurendamisel. Vajadus efektiivsuse tõstmiseks tuleneb tootmissisendite kallinemisest, samuti mängib keemiatööstuses olulist rolli keskkonnanahoiuga seotud kulutuste suurenemine.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Keemiatööstuse² allharudest oli 2011. aastal vaid õlitööstuses tootmismahude kasv tagasihoidlik, teised harud liikusid töötleva tööstusega samas tempos. Õlitootmine sai aga olulist kasu kõrgematest hindadest. Jätkuvad investeeringud tõstavad tootmisvõimekust.

Nii keemiatoodete kui farmaatsiatoodete tootmine suurenes 2011. aastal veerandi võrra. Tootmismahu kasv iseloomustas enamikku olulisematest toodetest. Seevastu õlitööstuse maht püsis aastatagusel tasemel (kuigi eraldi põlevkiviõli ja kerge kütteõli tootmine statistika kohaselt suurenes). Täisvõimsuse saavutas VKG uus õlitechas, kuid Eesti Energia õlitechase toimusid seoses remonditöödega katkestused. Samas müügitulud suurenesid kõigis allharudes, kõige enam just õlitootmises (70%). Nafta hinna tõus viis üles põlevkiviõli hinna, kuid samuti mõjutas see ka üldist hinnataset keemiatööstuses. Kemikaalide ja keemiatoodete tootmises oli tootjahindade kasv tööstusharudest üks kiiremaid – aastaga kerkisid hinnad keskmiselt 9%. II poolaastal püsisid hinnad siiski sisuliselt paigal ning aastane hinnatõus pidurdus.

Müügi kasvu tõi endaga eksporditulu suurenemine. Siseturul piirdus kasv umbes kümnendikuga, farmaatsiatoodete puhul müük isegi langes. Ekspordikasvu andsid rahaliselt suurema panuse haruldased muldmetallid, põlevkiviõli, plastifikaatorid ja mastiksid. Põlevkiviõli eksporditulu kasv tulenes üksnes hinnatõusust, koguliselt eksporditulu vähenes mõnevõrra. Seoses õli müügi geograafia muutusest tõusis tugevasti Hollandi osatähtsus ning langes Läti-suunaline eksporditulu. Teiste olulisemate partnerriikide lõikes eksporditulu kasvas, suhteliselt enam USA (muldmetallid) ja Nigeeria suunal (õlid).

² Antud sektori all käsitletakse lisaks kemikaalide ja keemiatoodete tootmisele (EMTAK 20) ka kütteõlide tootmist (EMTAK 19) ning põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmist (EMTAK 21).

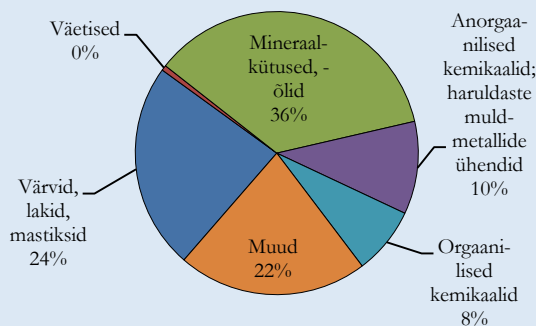
Keemiatoodete tootmisse investeeriti kordades rohkem kui eelmisel aastal, ka farmaatsiatoodete tootmise investeeringud mitmekordistusid. Eeldatavalt suurenesid ka õlitööstuse investeeringud, kuid tulenevalt sektori kontsentreeritusest on esialgsed avaldatud statistilised andmed lünklikud. Eesti Energia investeeris uude õlitechasesse 2011. aastal üle 100 mln euro, VKG alustas ettevalmistusi täiendava õlitechase rajamiseks. Avaldatud statistika kohaselt suunati suurem osa keemiatööstuse investeeringutest masinatesse ja seadmetesse. Lisaks panustati olulises mahus ka hoonete ja rajatiste ehitamisse ning rekonstrueerimisse.

Töötajate arv suurenes iga kvartaliga suurenes kõigis keemiatööstuse allharudes. Kokkuvõttes lisandus sektorisse aastaga üle 100 töökohta (3% keemiatööstuses hõivatutest). Veidi kasvas ka töökoormus, töötundide arv suurenes rohkem kui töötajate arv. Samas tööjõukulud tõusid aastaga 15%, tulenedes kümnendiku võrra kasvanud palkadest. Tööjõukulu on keemiatööstuses siiski suhteliselt väikese osatähtsusega võrreldes kogukuludega (umbes 10%). Kulud kokku suurenesid keemiatööstuses enam kui kolmandiku võrra. Veelgi kiirem tulude kasv tõi kaasa poole võrra suurema kogukasumi kui aasta varem. See tulenes siiski vaid ühest allharust, põlevkiviõli tootmisest, kus kasumid peaaegu kahekordistusid. Teistes allharudes oli kasum mõnevõrra väiksemgi kui aasta varem.

Ka tootlikkuse osas eristus selgelt õlitööstus, kus näitajad paranesid hüppeliselt tänu headele majandustulemustele. Teistes allharudes kasvasid küll müügitulud töötajate arvust ja töökuludest kiiremini, kuid lisandväärtuse kasv ei suutnud nendega sammu pidada, ka lisandväärtuse põhised tootlikkuse näitajad jäid aastatagusele alla.

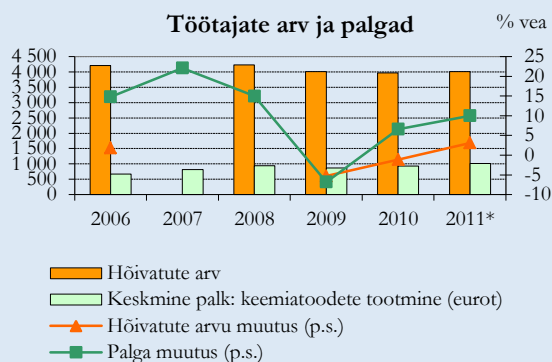
Suhteliselt hea aasta peegeldus ka ettevõtjate hinnangutes. Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitluse kohaselt jõudis tootmisvõimsuste rakendatuse tase kriisieelse tasemeni, mitmed ettevõtted viitasid tootmisvõimsuste ebapiisavusele. Sarnaselt üldistele arengute vähenes ka keemiatööstuses aasta lõpul tellimuste arv ning ebapiisavale nõudlusele viidanud ettevõtjate osatähtsus suurenes. 2012. aastal lisandub täiendavaid tootmisvõimsusi põlevkiviõli tööstuses, mistõttu mahud võivad kasvada, kuid tulenevalt nafta hinna muutustest ei too see kaasa nii suurt müügitulu suurenemist kui 2011. aastal.

Peamised ekspordi kaubagrupid

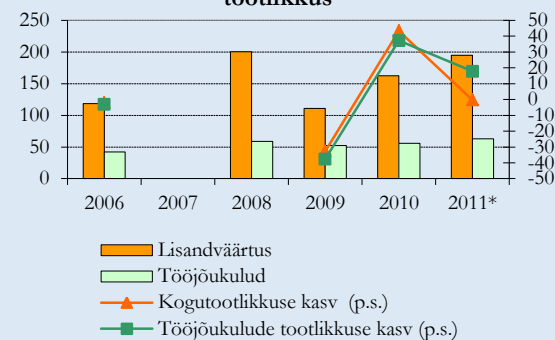
Eesti päritolu kaubad
Allikas: Eesti Statistikaamet

Töötajate arv ja palgad

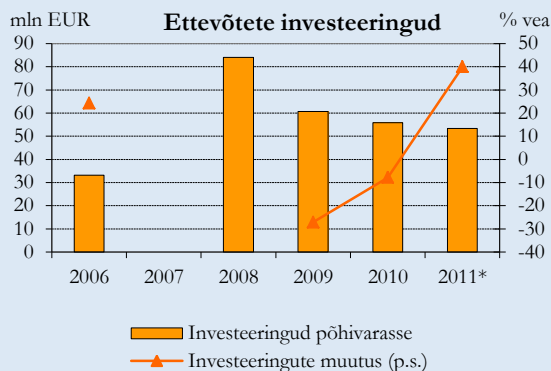
Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisandväärtus, tööjõukulud ja tootlikkus

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ettevõtete investeeringud

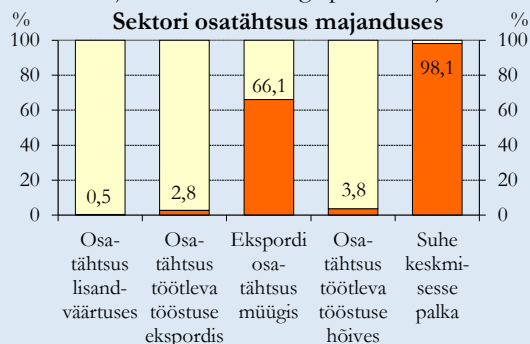

Allikas: Eesti Statistikaamet

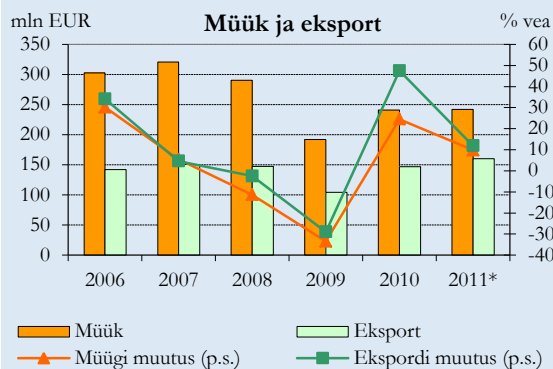
Kummi- ja plasttoodete tootmine

Kummi- ja plastitööstuse tooted on kasutusel paljudes valdkondades – alates toiduainetööstusest (pakendid) kuni autotööstuse või ehitusmaterjalideni. Eesti kummi- ja plastitööstuse moodustavad ligi 200 peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtet. Suuremateks ettevõteteks on Pipelife Eesti AS (plasttorud), AS Estiko-Plastar (kile ja kilekotid), AS Plasto (plastaknad), Promens AS, Talent Plastics Tallinn AS (plasttooted autotööstusele), Trelleborg Industrial Products Estonia OÜ (kummi- ja metalldetailid auto- ja masinatööstusele), Greiner Packaging AS (plastikpakendid), OÜ Merinvest (kummist o-rõngad, membraanid) ja AS Balteco (vannid). Suuremad ettevõtted asuvad Tallinnas ja Harjumaal (pool töötajaskonnast) ning Tartumaal (ca 15% töötajatest), kuid üsna palju töötajaid on ka Hiiumaal ja Saaremaal.

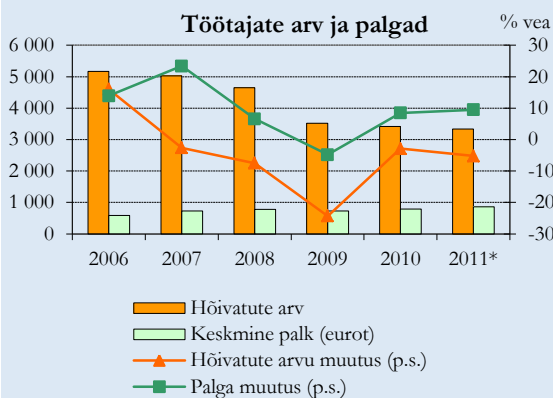
Tulevikus võib kummi- ja plastitööstuses oodata mõningast töökohtade arvu suurenemist. Tootmine muutub keerukamaks ning tööjõumahukamaid tegevusi asendatakse masinatega. Masstootmine on täna Eestist välja liikumas, paremad väljavaated on eelkõige paindlikel ja väiksematele partiidele keskendunud ettevõtetel.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Kummi- ja plastitööstuse arengud olid 2011. aastal töötleva tööstusega võrreldes oluliselt tagasihoidlikumad. Tootmismahud ei muutunud, tööjõuvajadus oli väike. Samas paranesid ettevõtete majandusnäitajad.

Kummi- ja plasttoodete tootmises jäi tootmismahut aastatagusele tasemele, aasta teisel poolel toodang mõnevõrra isegi vähenes. Kui mahtudel jäi tööstusharu alla kriisielesele tasemele, siis rahaliselt on müügitulud juba peaaegu täielikult taastunud, ekspord jõudis aga 2011. aastal uue rekordini. Kummi- ja plastitööstuse müük ning eksport kasvasid aastaga kümnendiku võrra, müük siseturule suurenes mõnevõrra vähem. Osaliselt oli müügitulu kasvu taga hindade tõus, tootjahinnad kasvasid aastaga keskmiselt 6,5%. Sarnaselt teistele harudele pidurdus hinnatõus aasta lõpus.

Võrreldes 2010. aastaga müüdi oluliselt rohkem toodangut Lähti (kottide ja pakendite ekspordi kasvu tõttu) ning Leetu (kotid, pakendid, torud ja voolikud). Ka teiste peamiste eksporditurgude lõikes müük suurenes, samuti oli ekspordi kasv toodete lõikes laiapõhjaline. Suurematest turgudest iseloomustas langus väid Norrat (kotid ja pakendid).

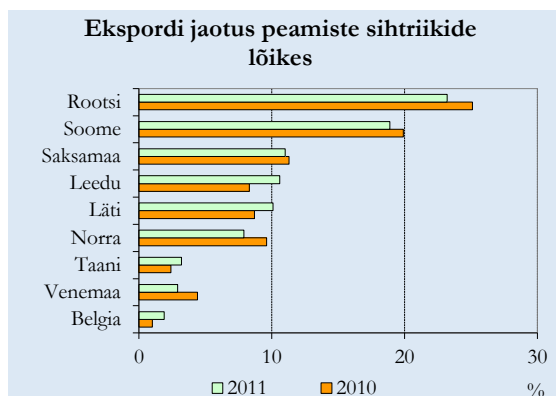
Kuigi iga kvartaliga suurenes töötajate arv, siis aasta kokkuvõttes jäi kummi- ja plastitööstuses hõivatud inimeste arv ikkagi 5% alla aastatagusele tasemele. Kiirstatistika tugines tunduvalt väiksemale arvule ettevõtetele kui eelmisel aastal, mis võib viidata osade ettevõtete lahkumisele turult, samas võivad lõplikud hinnangud ka pilti mõnevõrra muuta. Ligi kümnendiku võrra kerkinud palgad tõid kaasa siiski mõningase tööjõukulude suurenemise.

Ettevõtete kogukulude kasv jäi alla tulude suurenemisele, sektori kogukasum kasvas poole võrra. Kasumlikkuse näitaja tõusis viimaste aastate kõrgeimale tasemele. Veerandi võrra suurem lisandväärtus tõstis tootlikkuse näitajad varasemast kõrgemale.

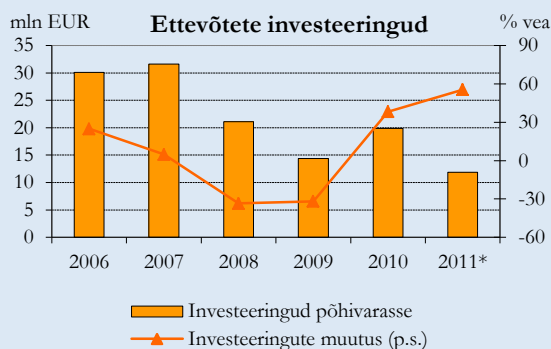
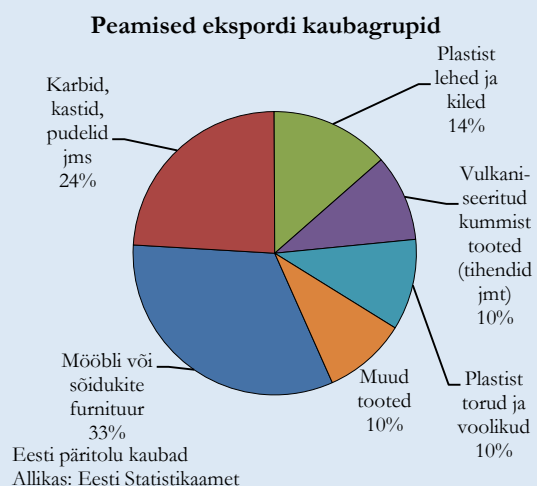
Kummi- ja plastitööstuse ettevõtted investeerisid 2011. aastal põhivarasse poole võrra rohkem kui aasta varem. Kahekordistisid kapitalimahutused

masinatesse ja seadmetesse, kuhu läks $\frac{2}{3}$ kõigist investeeringutest. Ka hoonetesse ja rajatistesse suunati rohkem vahendeid kui aasta varem.

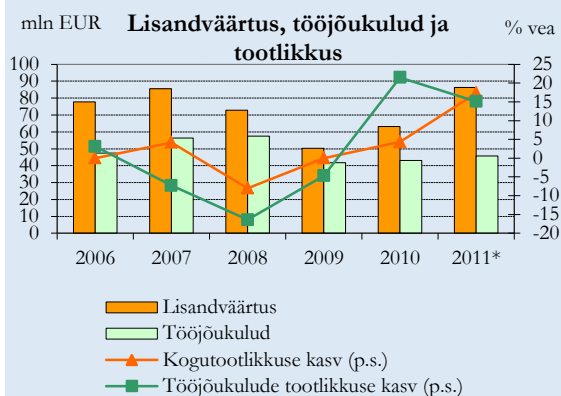
Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu põhjal andsid ettevõtjad 2011. aastale pigem tagasihoidliku hinnangu. Tellimusi oli tavapärasest vähem ning see oli probleemiks suuremale osale ettevõtetest. Ka 2012. aasta algus ei toonud kaasa pööret paremuse suunas ning ettevõtjate prognoosid lähituleviku osas olid üsna tagasihoidlikud.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

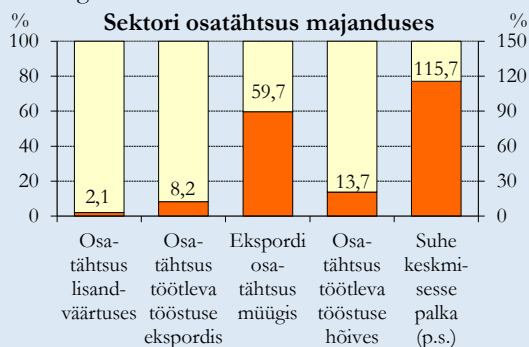

Allikas: Eesti Statistikaamet

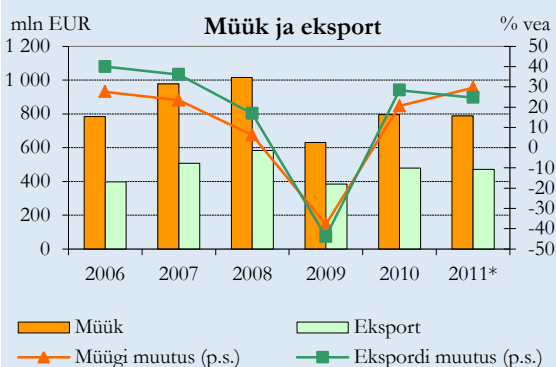
Metalli ja metalltoodete tootmine

Metallitööstust on seotud mitmete teiste valdkondadega, näiteks masinate ja seadmete tootmine ning ehitus. Metallitööstuse ettevõtetes töötab Eestis üle 11 000 inimese, olles seega toiduainetööstuse ja puidutööstuse järel üks suuremaid tööstusharusid. Harus tegutseb ligi tuhat ettevõtet. Metallitööstus on kontsentreerunud Tallinna ja selle lähiumbrusse (üle poole töötajatest) ning Ida-Virumaale (ligi viiendik töötajaskonnast). Suuremad ettevõtted on AS Kohimo, Cargotec Estonia AS, OÜ BLRT Marketex, AS Remeksi Keskus, AS E-Profiil (metallkonstruktsioonid), ArcelorMittal Tallinn OÜ (galvaniseeritud teras), Ruukki Products AS, AS Saku Metall (ehituskonstruktsioonid), Eesti Energia Tehnoloogiatööstus AS (elektrijaamadele vajalike toodete tootmine ja nende teenindamine), AS Hanza Tarkon, AS Favor, Metalliset Eesti AS (metallitöötlemine) ja Metaprint AS (metalltaara tootmine).

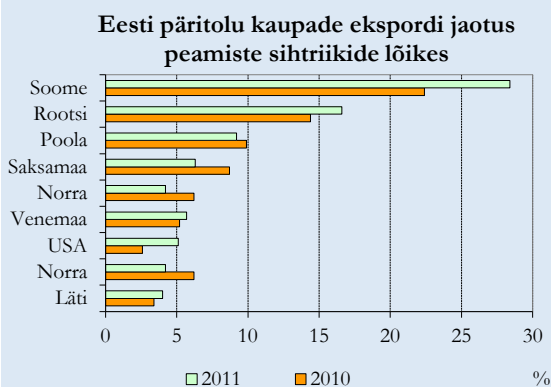
Metallitööstuses on oodata jätkuvat tootmismahdade kasvu, peamiseks veduriks saab olla eksport. Tootmismahdade kasv toob eeldatavalt kaasa ka töökohtade arvu suurenemise, kuid töötajate arv jääb prognoosi kohaselt alla buumiaegsele tasemele.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2011. aastal kasvas metallitööstuses tootmismahd, loodi uusi töökohti ning tehti täiendavaid investeeringuid. Seoses majanduskliima jähvenemisega halvenesid aga väljavaated 2012. aastaks.

Metallitööstuses tootsid ettevõtted 2011. aastal 15% rohkem toodangut kui aasta varem. Sealjuures suurenes tootmismahd peamises allharus, metalltoodete tootmises, veerandi võrra. Metallide tootmises jäi tootmismahd aastatagusele tasemele.

Imporditud metallide hinnatõus tõstis ka Eestis tootjahindasid ning metalltoodete ekspordihindasid. Tootjahinnad kasvasid metalltoodete tootmises aastaga keskmiselt 8%. Tänu hinnatõusule suurenes ettevõtete müügi- ja ekspordimahd ligi 30%, ekspord kasv veerandi võrra.

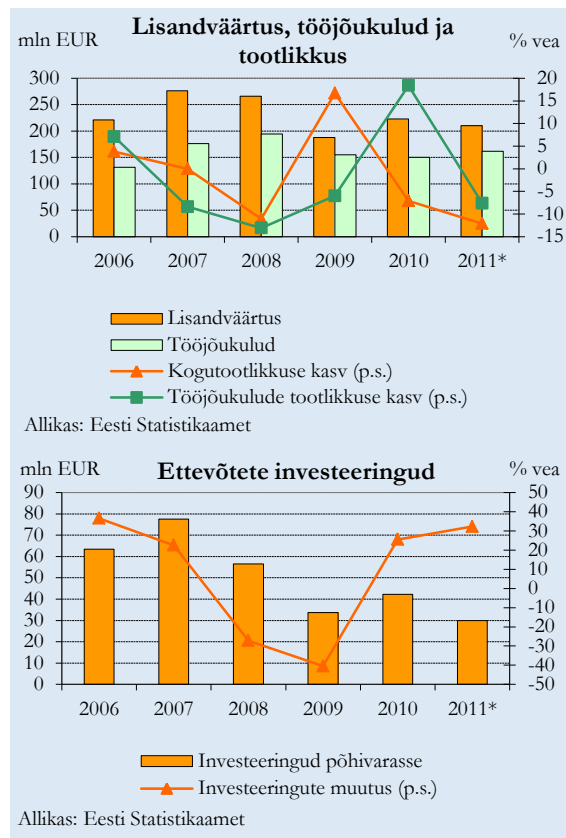
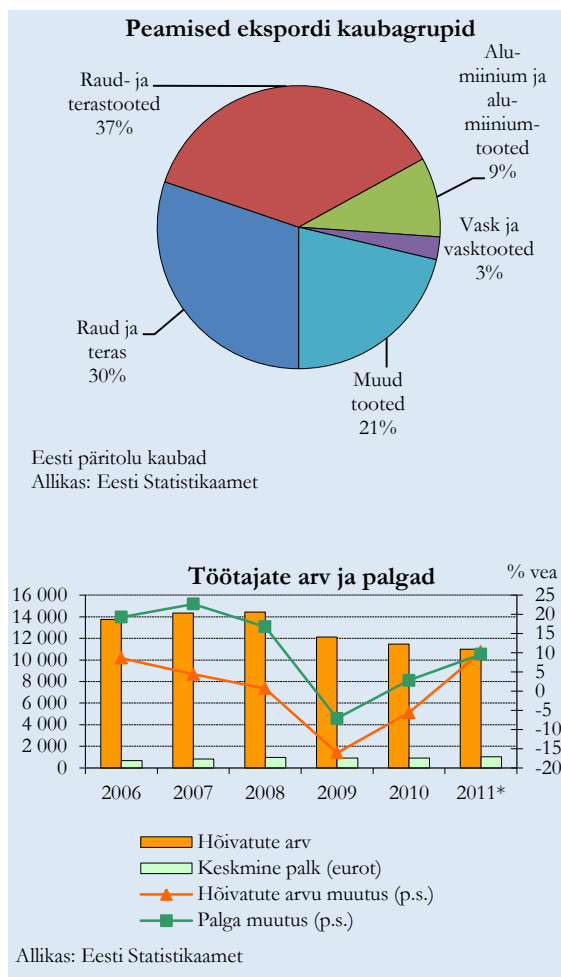
Ekspordi kasvust suurima osa andis lehtterase müügi suurenemine. Samas suudeti kasvatada müüki välisriikidele peaaegu kõigi olulisemate eksporditoodete lõikes. Aastaga kasvas tugevamini müük Soome (metallkonstruktsioonid), Rootsi (lehtterase) ja USA turule.

Metallitööstus oli 2011. aastal üks suuremaid töökohtade loojaid. Võrreldes eelmise aastaga kasvas tööga hõivatud inimeste arv sektoris kümnendiku võrra ehk lisandus üle 1000 töötaja. Kiirele kasvule vaatamata jääb töötajate arv veel tugevasti alla 3-4 aasta tagusele tasemele. Ka palgatõus ulatus 10%ni, mis kokkuvõttes tõstis oluliselt ka tööjõukulusid. Ettevõtete kulud kokku kasvasid tuludest veidi kiiremini, mistõttu kasum jäi alla 2010. aastal teenitule. Sellest tingituna suurenes lisandväärtus aeglasemalt kui kulud ning kogutootlikkus ei olnud nii kõrge kui aasta varem.

Metallitööstuse investeeringud kasvasid mõlemas allharus mitmekümne protsendi võrra. Investeeringuid suurendati kõigis valdkondades, ²/₃ kapitalimahutustest läks masinatesse ja seadmetesse.

Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu kohaselt jõudis tootmisvõimsuste rakendatuse tase metallitööstuses taas üsna kõrgele tasemele, üsna oluliseks probleemiks kujunes tööjõu puudus. Aasta lõpus ning 2012. aasta alguses tuli aga negatiivsemaid signaale, oluliselt kasvas ebapiisavat nõudlust maininud ettevõtete osatähtsus. Kuna metallitööstus

sõltub tugevasti investeerimistegevusest (näiteks ehitussektoris), siis avaldab üldine majandusaktiivsuse langus sektorile olulist mõju.

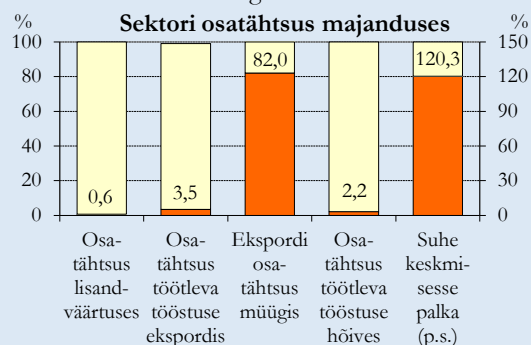

Masinate ja seadmete tootmine

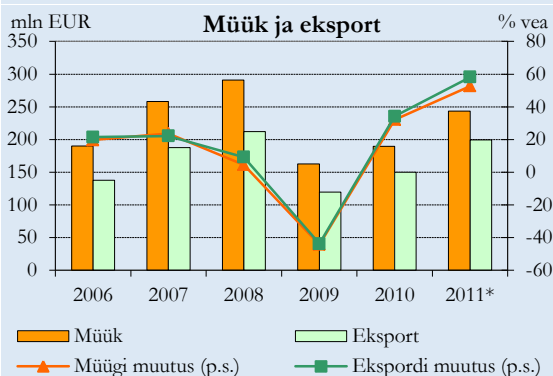
Masinatööstuse tootmismahud kasvasid enne ülemaailmset majanduskriisi kiires tempos, kuid koos kriisiga said tugevalt kannatada investeerimiskaupade tootjad, sh masinaehitus. Täna on sektor tootmismahu mõttes kriisist taastunud, kuid kasv on saavutatud väiksema arvu töötajatega. Masinatööstuse areng on mõjutatud peamiselt välisurgudest, suurem osa toodangust eksporditakse.

Eestis tegutseb umbes 150 väikese ja keskmise suurusega masinate ja seadmete tootjat. Suuremateks masinatööstuse ettevõteteks on AS Hekotek (puidutöötlemiseseadmed), AS Fors MW, OÜ Palmse Mehaanikakoda (metsaveo- haagised, palgitöstukid), AS Finmec, AS „Rauameister“ (teisaldus- ja töteseadmed ning nende osad), OÜ JOT Eesti (tootmisautomaatika) ja Metos AS (suurköögiseadmed). Sektoris domineerivad siiski väiksemad ettevõtted. Suuremad ettevõtted asuvad Tallinnas ja Harjumaal, ent masinatööstus on esindatud peaaegu igas Eesti piirkonnas.

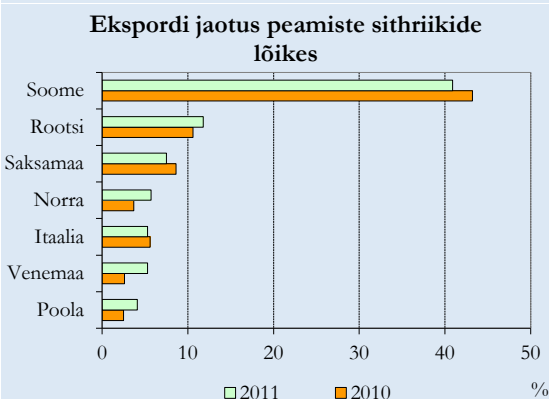
Prognooside kohaselt kasvab pikemas perspektiivis nii masinatööstuse eksport kui ka müük siseturule. Tootmismahude kasv tugineb suurel osal tootlikkuse tõusul ning seetõttu töötajate arv sektoris oluliselt ei suurene.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Masinatööstuse jaoks oli 2011. aasta hea. Tootmismahud liikusid kiirel kasvurajal, paranesid ettevõtete majandustulemused ning tõusis tootlikkus. Erinevalt teistest harudest olid ootused tuleviku osas üsna positiivsed ka 2012. aasta alguses.

Tootmismahud masinatööstuses kasvasid teist aastat järjest kiires tempos. 2011. aastal toodeti poole võrra rohkem toodangut kui aasta varem, tootmismahult ületati kriisieelne rekordtase. Erinevalt tööstussektorist tervikuna ei näidanud masinatööstus ka aasta lõpus nõudluse nõrgenemise märke.

Müügi kasv oli veidi kiirem tootmismahu suurenemisest, aastaga kerkisid tootjahinnad keskmiselt 2,3% võrra. Ekspordi mahud suurenesid ligi 60%, kuid ka siseturu nõudlus kasvas üsna tugevasti (kolmandiku võrra).

Ekspordi kasv oli laiapõhjaline. Rahaliselt suurenes müük rohkem Soome, Rootsi ja Venemaale. Suure osa kasvust andsid peamised tootegrupid – töste- ja teisaldusseadmed ning nende osad.

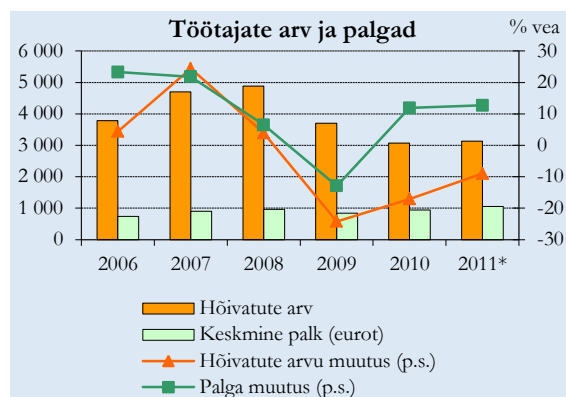
Vaatamata tootmismahu kiirele kasvule vähenes masinatööstuses jätkuvalt töötajate arv. 2010. aastaga võrreldes oli kiirstatistika kohaselt sektoris hõivatud ligi kümnendiku võrra vähem töötajaid. Samas viitab lõplike andmete tugev korrigeerimine, et tegelikkuses võis tootmismahu kasv tuua kaasa vajaduse täiendavate töötajate järele. Valimisse kaasatud ettevõtete töötajate arv suurenes iga kvartaliga.

Ettevõtete tööjõukulud kasvasid vaatamata töötajate arvu vähenemisele. Osaliselt tulenes see töökoormuse tõusust, kuid teisalt iseloomustas sektorit tööstusharude seas kiireim palgatõus (ligi 13%). Töötajate arvu vähenemine viimastel aastatel, kuid sellele vaatamata oluline töömahude ja palkade kasv viitab sektoris toimunud struktuursetele muutustele – keskendutud on kallimatele toodetele, täiustatud tehnoloogiat ning ka töötajate seas on rohkem esindatud kõrgemalt kvalifitseeritud spetsialistid.

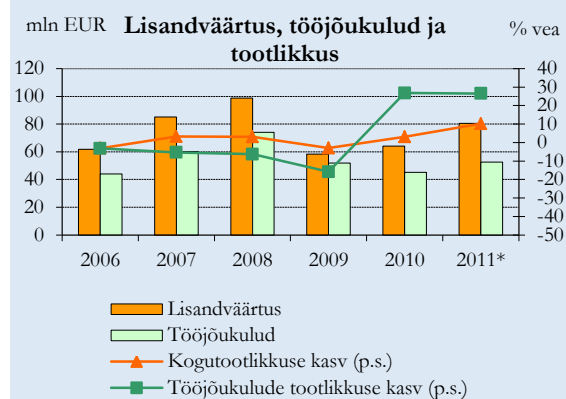
Ettevõtete kulude kasv jäi selgelt alla tulude suurenemisele, mistõttu kogukasum enam kui kahekordistus. Kasumlikkus tõusis suhteliselt kõrgele tasemele (10% müügitulust). Jätkus ka tootlikkuse kiire paranemine.

Masinatööstuse ettevõtted investeerisid 2011. aastal ligi poole võrra rohkem kui aasta varem, kuid aastatagune võrdlusbaas oli ka viimaste aastate madalaim. Investeeringute kasvu taga oli masinate ja seadmete soetamine, mis suurenes eelmise aastaga võrreldes üle kahe korra. Antud valdkonda läks ligi kolmveerand kogu investeeringutest. Võrreldes 2010. aastaga vähendasid ettevõtted oluliselt kapitalimahutusi hoonetesse ja rajatistesse.

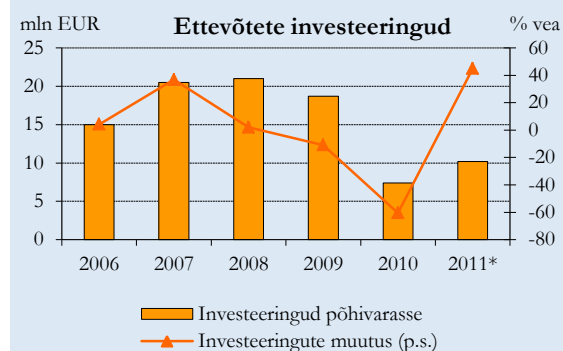
Ettevõtete hinnangud 2011. aastale olid üsna positiivsed. Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu kohaselt oli tellimusi tavapärasest rohkem, oluliseks takistuseks sai juba tööjõu ning materjali ja seadmete puudus. Erinevalt teistest harudest ei toonud 2012. aasta algus kaasa veel olulist suunamuutust. Tellimuste ja tootmisvõimsuste kasutamise tase püsisid kõrgena. Suhteliselt paljud ettevõtjad ei nimetanud ühtegi probleemi, mis oleks piiranud toodangu kasvu. Maailmamajanduse olukorra jätkuv halvenemine võib jõuda viitajaga siiski ka masinatööstusse.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

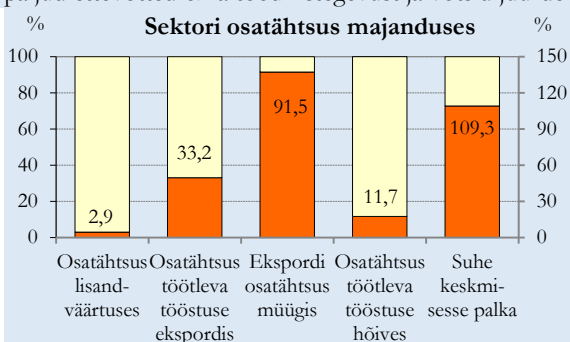
Elektronika- ja elektriseadmete tootmine

Elektronika- ja elektriseadmete tootmine on olnud üks kiiremini arenevaid tööstusharusid Eestis. Ettevõtete müügi- ja ajavahemikul 2005–2011 kasvanud üle nelja korra. Tootmismahude kasv on saavutatud uute kõrgema lisandväärtusega toodete turule toomise ja tootlikkuse tõusu arvel, hõive pole sektoris oluliselt muutunud. Sektor on tugevalt orienteeritud välisurule, enamik suurematest ettevõtetest põhinevad väliskapitalil. Reaalselt tegutseb elektronika- ja elektriseadmete tootmises ligikaudu 180 ettevõtet.

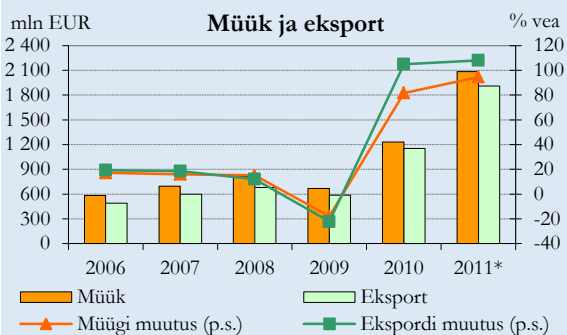
Elektronika- ja elektriseadmete tootmist iseloomustab geograafiline kontsentreeritus Tallinna ja selle lähiümbrusse, samas mõjutab ta ka oluliselt regionaalset arengut. Elektronikatööstus on olnud üheks suuremaks uute töökohtade loojaks Saaremaal, Pärnus, Sindis, Elvas ja Koerus.

Elektronika- ja elektriseadmete tootmine jaguneb kaheks allharuks. Arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmises on suuremateks ettevõteteks Ericsson Eesti AS (valmistab mobiilsidevõrguseadmeid), Enics Eesti AS (elektronikaosad tööstus- ja meditsiiniseadmetele) ja Scanfil OÜ (telekommunikatsiooniseadmed) ning arvutite tootjaist on suurim AS Ord. Erinevalt haru üldisest suunast on arvutite müük suunatud põhiliselt siseturule. Elektriseadmete tootmises on suurima müügituluga ettevõtteks ABB AS, mille põhitegevusalaks on elektrijaotusseadmete ja voolugeneraatorite tootmine. Teised suuremad ettevõtted on Ensto Ensek AS (elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur), AS Konesko (elektrimootorid ja -seadmed) ning AS Draka Keila Cables (kaablid).

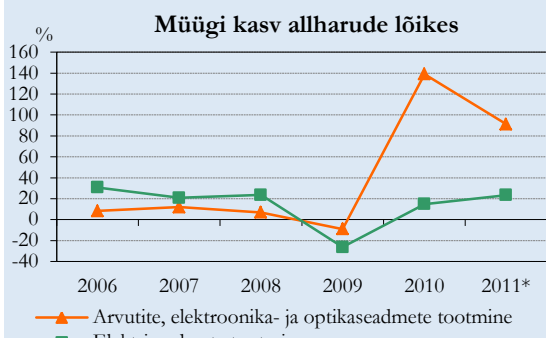
2011. aastal jätkus elektronika- ja elektriseadmete tootmises kiire tõusufaas. Tänu suurenenud tellimustele laiendasid paljud ettevõtted oma tootmistegevust ja võtsid juurde uusi töötajaid.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

2011. aastal oli elektronika- ja elektriseadmete sektor kõige kiiremini kasvav töötleva tööstuse haru. Sektori jõudsat arengut toetas eelkõige tugev eksport. Tootmismahude kasv saavutati suures osas töövõime tõusu abil, samas tellimuste oluline suurenemine võimaldas ka töötajaid juurde võtta.

2011. aastal jätkus elektronika- ja elektriseadmete tootmises 2010. aastal alanud tootmis- ja müügi- mahude kiire kasv, mis jõudsid taas uute rekordtasemeteni. Sektori hoogsat arengut toetas eelkõige tugeva välisnõudluse püsimine, sest suurem osa toodangust eksporditakse. Aasta viimases kvartalis hakkas Lõuna-Euroopa finantskriisi mõjutama ka sektori olulisemate ekspordipartnerite Rootsi ja Soome majandust, mis tõi endaga kaasa elektronika- tootmise eksporditellimuste märgatava kahanemise.

2011. aastal kasvas müük elektronika- ja elektriseadmete tootmises eelmise aastaga võrreldes ligi kaks korda, kusjuures eksport suurenes nagu varasemalgi aastal 2,1 korda. Kiiret kasvu toetas eelkõige põhiliselt välisurule (osatähtsus 98%) suunatud elektronika- ja optikaseadmete tootmine, kus ekspordi kasv küll eelmise aastaga võrreldes mõnevõrra aeglustus, ent oli jätkuvalt kõrge (ligi 2 korda). Kasvu pidurdumise taga oli osaliselt juba oluliselt kõrgem aastatagune võrdlusbaas. Suurima panuse allharu jõudsale arengule andis Ericsson Eesti, samas ka suuruselt teine ettevõtte Enics Eesti suutis oma müüki aastaga tugevalt kasvatada. Tänu jätkuvalt kiirele arengule tõusis elektronika- ja optikaseadmete tootmise osatähtsus kogu sektori müügis 71%-ni.

Elektriseadmete tootmises jäi nii müügi kui ka ekspordi kasv oluliselt alla elektronikatootmise vastavatele näitajatele, kuid kiirenesid 2011. aastal samuti vastavalt 23% ja 22%-ni. Tänu sisenõudluse tugevnemisele suutsid elektriseadmete tootjad kasvatada müüki koduturule 31% võrra, mis oli üle kahe korra kiirem kasv kui aasta varem. See langetas ekspordi osatähtsuse allharu müügis 68%-le

(2010 – 86%). Ka elektriseadmete tootmise suurima ettevõtte ABB AS 2011. aasta tulemused olid head, seda eelkõige siseturu tellimuste suurenemise arvel. Eksporti muutis aasta teisel poolel ebastabiilsemaks Lõuna-Euroopa majanduskriis.

2011. aastal oli elektroonika- ja elektriseadmete suuremaks sihtturuks endiselt Rootsi, kuhu läks ligi pool kogu sektori ekspordist. Ka ekspordimaht Rootsi kasvas ligi poole võrra, ent kasvutempo jäi eelmisest aastast oluliselt madalamaks. Rootsi müüdi jätkuvalt enim mobiilsideseadmeid (kasv 1,6 korda). Teised olulisemad ekspordikaubad olid juhtme-komplektid autodele, telekommunikatsioonikasutatavad isoleeritud elektrijuhtmed ja voolujaotusseadmed. Soome osatähtsus langes elektroonika- ja elektriseadmete ekspordis 6-protsendipunkti võrra 14%-ni, sest müük sinna kasvas aastaga vaid kümnendiku. Suurema osatähtsusega kaubad Soome olid endiselt staatilised muundurid, voolujaotusseadmed, isoleeritud elektrijuhtmed, elektrimootorite ja generaatorite osad. Kolmandaks tõusnud Ameerika Ühendriikidesse eksporditi elektroonikatooteid (mobiilsideseadmed) üle kuue korra rohkem kui eelmisel aastal. Ka Hispaania tegi jõudsa tõusu, sest eksport sinna kasvas viis korda (mobiilsideseadmed). Kuigi Saksamaale kasvas eksport ligi poole võrra, taganes ta kolmandalt kohalt viiendaks.

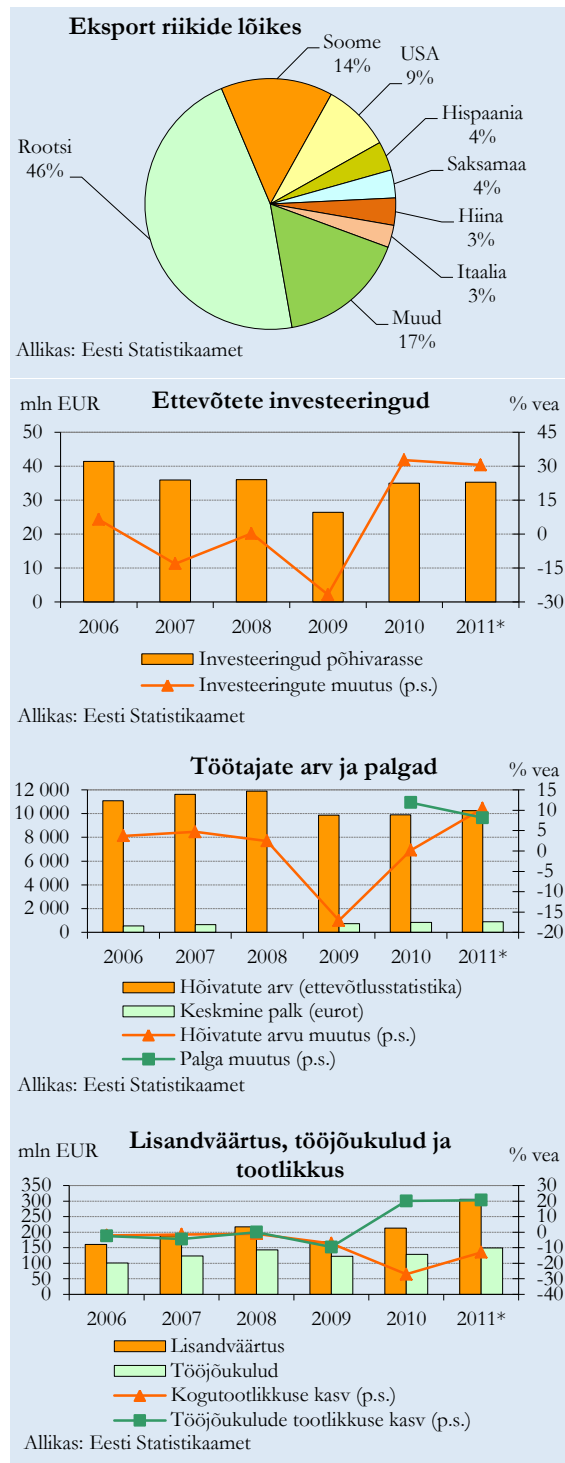
2011. aastal jätkus elektroonika- ja elektriseadmete tootmises hoogne investeerimistegevus, suurenedes aastaga taas ligi kolmandiku võrra. Kolmveerand sektori investeringutest läks elektroonika- ja veerand elektriseadmete tootmisesse, allharude lõikes kasvasid investeringud vastavalt 22% ja 63% võrra. Põhiline osa (85%) investeeriti masinatesse ja seadmetesse ning 10% hoonetesse ja rajatistesse, ülejäänud jagunes transpordivahendite, arvutite ja maa soetamise vahel.

Tänu tellimuste kiirele kasvule oli 2011. aastal võimalik elektroonika- ja elektriseadmete tootmises taas töötajaid juurde võtta. Ettevõtlusstatistika järgi suurenes hõive sektoris aastaga kümnendiku ja tööjõu-uuringu põhjal isegi veerand võrra. Allharuti kasvas hõive vastavalt kolmandiku ja ligi viiendiku, kusjuures 2/3 sektori töötajatest töötas elektroonika-tööstuses ja 1/3 elektriseadmete tootmises.

Lisandväärtus sektoris kasvas aastaga ligi poole ja tööjõukulud viiendiku võrra. Lisandväärtus hõivatu kohta jõudis kõigi aastate rekordtasemini. Töövõljalikuse märkimisväärne tõus sektoris võimaldas kergitada keskmist palka juba Eesti keskmisest palgast ligi 10-protsendipunkti võrra kõrgemale, ulatudes 908 euroni.

2012. aastal prognooside kohaselt elektroonika ja elektriseadmete sektori tootmis- ja müügiimahud kasv aeglustub oluliselt. Eelmise aasta teisel poolel alanud Lõuna-Euroopa majanduskriis hakkas sektori arengut negatiivselt mõjutama juba 2011. aasta viimases kvartalis. 2012. aasta esimeses kvartalis küll mahud eelneva kvartaliga võrreldes mõnevõrra kasvasid, kuid järgmistel kuudel on juba aastatagune

võrdlusbaas ülikõrge, mida on maailmamajanduse hetkesaisu taustal raske saavutada. Aasta teises pooles võib loota Eesti kaubanduspartnerite majandusaktiivsuse tõusu ning sellest tulenevalt ka nõudluse kasvu sektori toodetele. Eesti Konjunktuuriinstituudi märtsikuu uuringus teatas 38% elektroonikatootmise ettevõtetest toodangu mahu kasvust viimasel kolmel kuul, ülejäänutel maht ei muutunud. Elektriseadmete tootmise ettevõtetest valdav osa (78%) prognoosis märtsis toodangu mahu kasvu järgneval kolmel kuul.

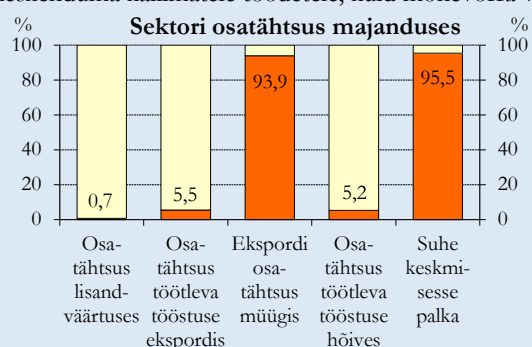

Transpordivahendite tootmine

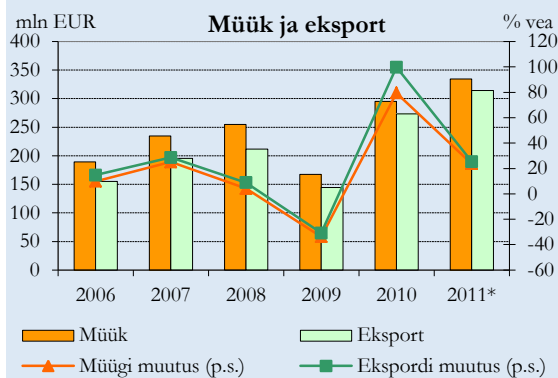
Transpordivahendite tootmine sõltub peamiselt välisnõudlusest, enamuse sektori müügist moodustab eksport. Majanduskriisi tagajärjel kukkus tugevasti nii müük siseturule kui ka eksport, kui nüüdseks on tootmismahud jõudnud taas uutele kõrgtasemetele.

Transpordivahendite tootmise ettevõtteid on Eestis üle saja. Suuremateks on AS Norma (autoohutussüsteemid, turvavööd), PKC Eesti AS (juhtmekoidised autotööstusele), Stoneridge Electronics AS (elektroonikaseadmed autotööstusele), AS Respo Haagised ja AS Bestnet (haagised), OÜ Tarmetec (autode lisavarustus), Universal Industries OÜ (summutid), Baltic Workboats AS (alumiiniumist laevad), AS Luksusjaht (plastikjahid ja kaatrid). Paljud laevaehitus- või remondiettevõtted kajastuvad masinate ja seadmete remondi tegevusala all, näiteks BLRT Grupp AS ja mitmed tema tütarettevõtted. Suuremad ettevõtted on koondunud peamiselt Tallinna ja Harjumaale (kolmveerand sektori töötajatest), lisaks tõusevad esile veel Tartumaa ja Saaremaa.

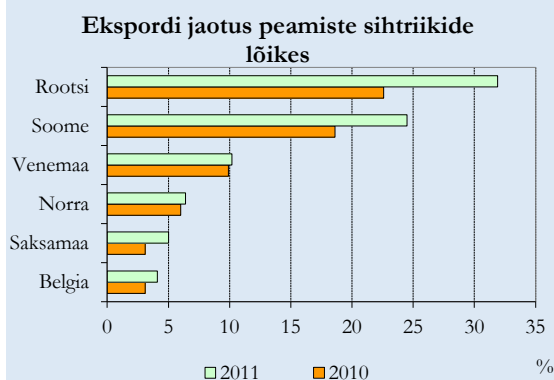
Pikaajaliste prognooside kohaselt veab tulevikus müügiimahtusid üles eksport, siseturu roll on tagasihoidlik. Tootmismahude kasvu taga on tootlikkuse suurenemine, kuna kvalifitseeritud tööjõu nappus ning tööjõukulude kasv sunnib keskendumise kallimatele toodetele, kuid mõnevõrra võib kasvada ka hõivatute arv.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Transpordivahendite tootmises³ suurenes 2011. aastal tootmismahud töötleva tööstuse keskmisega samas tempos, seda aga juba üsna tugeva baasi pealt. Tootmismahude kasv suurendas nõudlust tööjõu järele. Aasta lõpus olukord stabiliseerus, väljavaated 2012. aastaks on sarnaselt üldisele majandusolukorrale ebaselged.

Mootorisõidukite ja nende osade ning haagiste tootmises ületas tootmismahud 2010. aasta taset 14%, muude transpordivahendite puhul oli kasv kiirem (36%). Samas teisel poolaastal püsis mootorisõidukite tootmises tootmismahud muutumatuna, sama võis täheldada ka teistes Euroopa riikides.

Mootorisõidukite osad ja haagised lähevad peamiselt välisriikidele. Eksport kasvas aastaga ligi veerandi võrra. Muude transpordivahendite müük välisriikidele suurenes aastaga tagasihoidlikumalt, siseturu müük aga mitmekordistus. Samas müüakse Eesti turule väga vähe ning mõni suurem tehing võib juba oluliselt numbreid mõjutada.

Suurema osa ekspordi kasvust andsid mitmesugused mootorisõidukite osad ja haagised. Eksport kasvas peaaegu kõigi olulisemate partnerriikide lõikes.

Mootorisõidukite ja haagiste tootmise toel kasvas transpordivahendite tootmises töötajate arv aastaga kümnendiku võrra. Samas palgad kerkisid keskmiselt vaid paari protsendi võrra. Ettevõtete kulud liikusid tuludega enam-vähem samas tempos. Sektori kasumid kerkisid aastaga vähem kui viiendiku võrra, samas

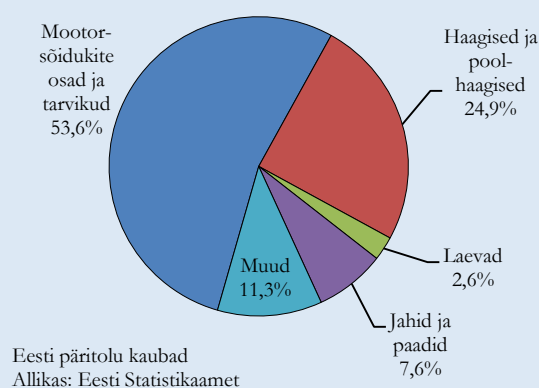
³ Transpordivahendite tootmise all käsitletakse mootorisõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmist (EMTAK 29) ning muude transpordivahendite, nagu laevade ja paatide ning rongiveeremi tootmist (EMTAK 30). Seoses tegevusalade klassifikaatori muutusega on suuremad laevaehitus- ja remondiettevõtted kajastatud masinate ja seadmete remondi ja paigalduse jaotuse all (EMTAK 33).

suurusjärgus kasvas ka loodud lisandväärtus. Tootlikkus näitajad oluliselt ei muutunud.

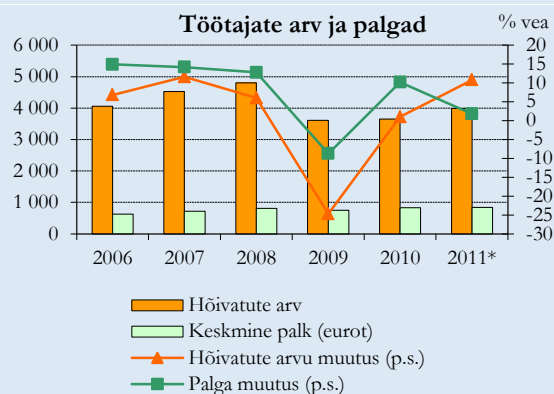
Mootorsõidukite ja haagiste tootmises kasvasid investeeringud aastaga umbes 80%. Muude transpordivahendite puhul on esialgsed andmed lünklikud ning ei võimalda pilti tegelikust olukorrast saada. Valdav enamus investeeringutest suunati masinatesse ja seadmetesse.

2012. aasta algas transpordivahendite tootmises eelmise aastaga võrreldes tagasihoidlikumalt. Osaliselt oli selle taga kõrge võrdlusbaas, kuid üldine majandusaktiivsuse langus mängib samuti olulist rolli. Seoses probleemidega Euroopas on kärbitud autotööstuse prognoose. Majanduskonjunkturi muutus võib oluliselt mõjutada ka sektori väljavaateid, kuna tarbijad reageerivad väga järsult oma olukorra ning tulevikuväljavaadete muutusele.

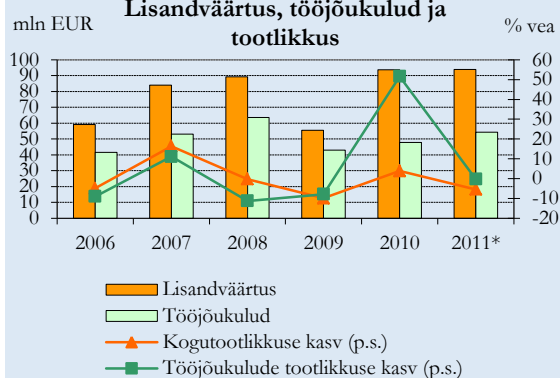
Peamised ekspordi kaubagrupid

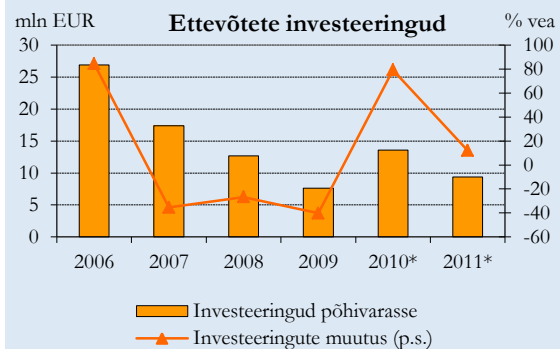
Töötajate arv ja palgad

Lisandväärtus, tööjõukulud ja tootlikkus

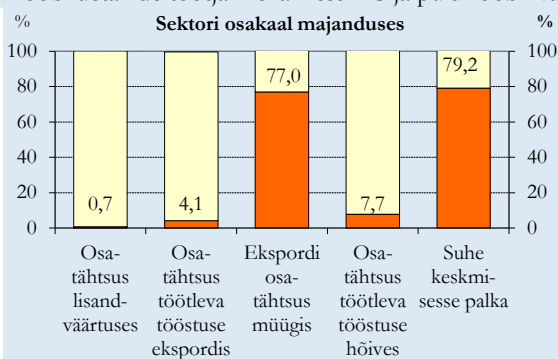
Ettevõtete investeeringud

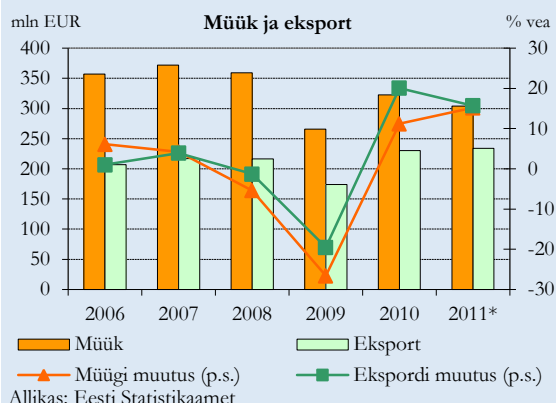
Mööblitootmine

Mööblitootmisega tegeleb Eestis ligi 600 ettevõtet. Mööblitööstus on Eestis pikkade traditsioonidega sektor, mis sai möödunud majanduskriisis kõvasti räsida. Kuigi 80%-s ettevõtetest töötab vähem kui 10 inimest, on antud harus ka 4 ettevõtet enam kui 250 töötajaga. Ettevõtted on jaotunud suhteliselt ühtlaselt üle Eesti ning mitmed väiksemad mööblitööstused on olulisteks tööandjateks just maapiirkondades.

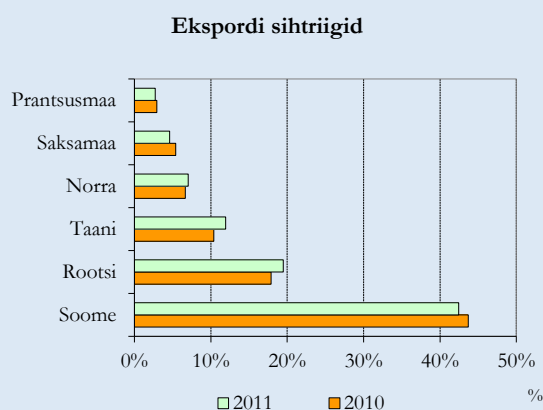
Töötajate arvu poolest suuremad mööblitööstusettevõtted asuvad peamiselt Harjumaal ja Kagu-Eestis. Suuremad mööblitootjad olid 2011. aastal büroomööbli tootja AS Standard, pehmemööbli tootja AS Bellus Furnitur, mööblidetallide tootja Flexa Eesti AS ja puitmööbli valmistaja Valga GOMAB Mööbel AS.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

Juba aasta varem alanud kasvufaas jätkus mööblitööstuses ka 2011. aastal. Toodangumaht suurenes püsivhindades 14%, seejuures kasv nii sise- kui välisurul oli suhteliselt sarnane.

Mööblitööstus on tihedalt seotud arengutega kinnisvaraturul. Aktiivne kinnisvara arendamine tähendab ka rohkemaid tellimusi mööblitööstusele. Kuigi viimasel ajal on kinnisvaraturg elavnenu, on selle mõju antud sektorile olnud veel tagasihoidlik. Ehitustegevus on küll hoogustunud, kuid peamiselt tegeletakse renoveerimisega või majade soojapidavuse tõstmisega, mistõttu uue mööbli järgi nõudlus oluliselt kasvanud ei ole ning siseturu panus sektori kasvu on olnud kesine.

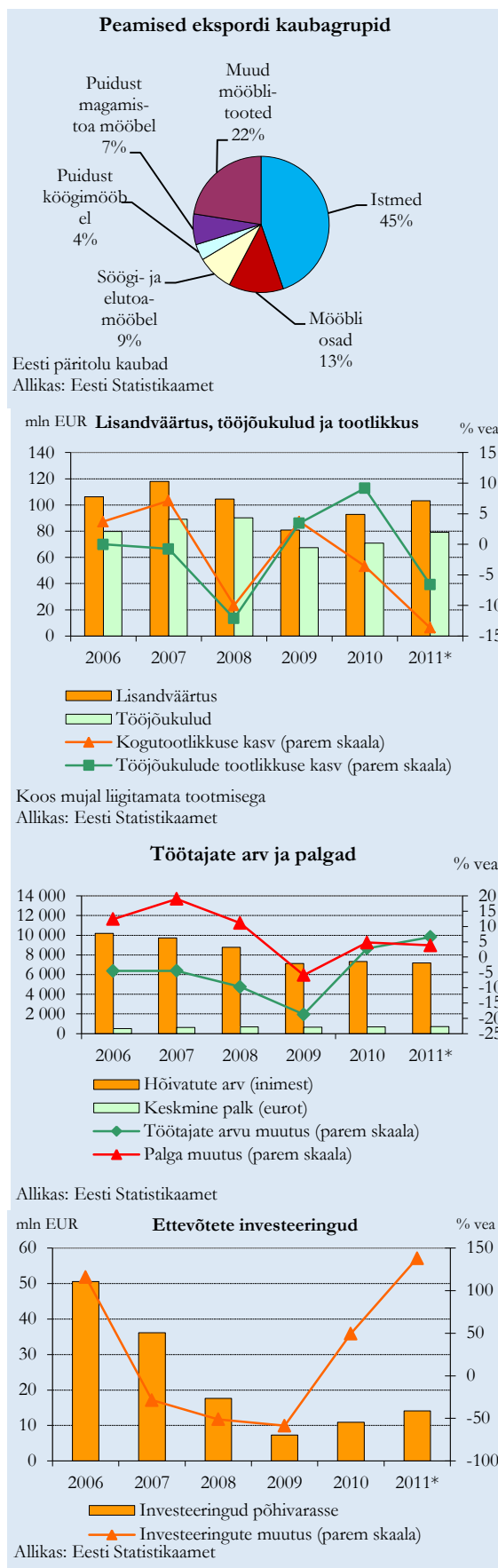
Mööblitootmises on üliolulisel kohal edukas konkureerimine välisurudel. Enam kui kolmveerand toodangust eksporditakse ning see on aasta-aastalt suurenenud. Kuna eestlane eelistab suuremalt jaolt kodumaist mööblit, ületab antud sektoris eksport importi olulisel määral ning väliskaubandusbilanss on positiivne. Põhilisteks sihtriikideks on Põhjamaad, kuhu 2011. aastal suundus üle 80% kogu sektori ekspordist. Mahud kasvasid aastaga kõigi peamiste sihturude lõikes, kuid kiirem oli kasv Taani (30%) ja Rootsi (23%) suunal. Samas vähenesid müügiimahud Lääne-Euroopasse. Suurima kaubagrupi ehk istmete eksport suurenes aastaga viiendiku võrra. Põhiliselt tuli ka siin kasv Põhjamaadest, kuid oluliselt suurenes istmete müük veel Poola ja Leetu.

2011. aastal kasvasid mööblitööstuses nii palgad kui ka hõive. Aasta varasemaga võrreldes suurenes sektoris hõivatute arv ligi 7% võrra, mis oli enam kui kaks korda kiirem töötleva tööstuse keskmisest. Samas palgakasv jäi Eesti keskmisele mõne protsendipunkti võrra alla. Kulude kiire kasv tõi alla ka tootlikkuse näitajad ja lisandväärtus hõivatute kohta jäi aasta varasemaga pea samale tasemele. Seejuures sektori kogukasum vähenes 12% võrra.

Investeeringisaktiivsus mööblitööstuses tegi ka 2011. aastal läbi olulise kasvu, suurenedes aastaga enam kui kaks korda. Ettevõtete kindlustunne on kasvama hakanud ning jälle juletakse aktiivsemalt investeerida. Enam kui kaks kolmandikku investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ning need kasvasid aastaga 2,2 korda.

Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu tulemustest selgus, et 2012. aasta keskel olid mööblitööstuse

ettevõtted lähiaja tootmismahtude ja eksporttellimuste kasvu osas suhteliselt neutraalselt meelestatud. Samas veerand ettevõtetest plaanis töötajaid juurde palgata. Tootmisvõimsustest oli rakendatud 65%, mis oli mõnevõrra madalam aastatagusest tasemest ning näitab, et hetkel ettevõtetel veel tootmisreservi jätkub.

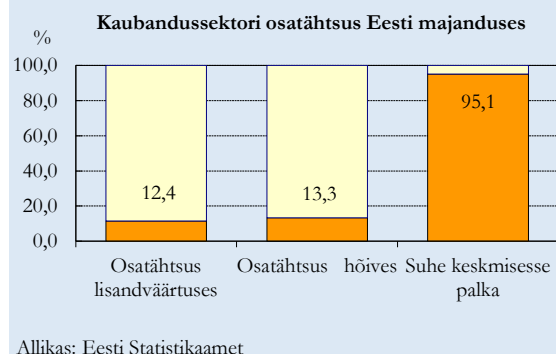
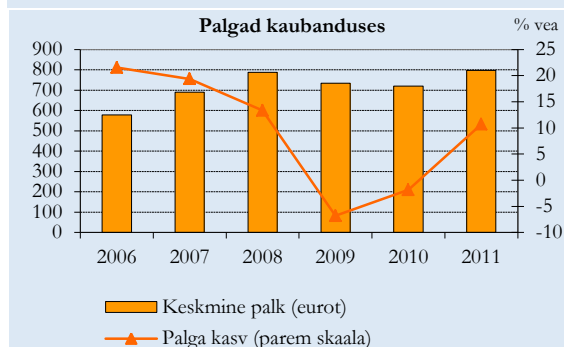
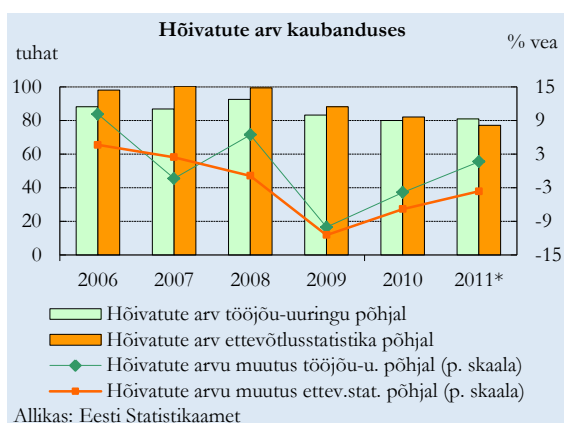

Sisekaubandus

Kaubandussektori alla kuuluvad jae- ja hulgikaubandusettevõtted, sealhulgas mootorsõidukite ja nende varuosade müügiga tegelevad ehk sõidukikaubandusettevõtted. Kaubanduses luuakse 11,5% lisandväärtusest ning see annab tööd enam kui 81 000 inimesele 12 000 ettevõttes. Kriisi ajal tuntavalt kukkunud siseturg on jälle kasvama hakanud ning poeketid on jätkanud laienemist. Kuna siseturg on tugevas sõltuvuses majanduse üldisest käekäigust, tegi sektor kriisi ajal läbi olulise kokkutõmbumise. Samas jätkavad poeketid laienemist ja Eesti tarbija positsioon peaks muutuma järjest paremaks.

Suuremad jaemüügiettevõtted Eestis on ETK (sinna kuuluvad Maksimarket, Konsum, A&O), Maxima Eesti OÜ, Tallinna Kaubamaja AS (Selver), AS Prisma Peremarket, Rimi Eesti Food AS (Rimi, Säästumarket) ja AS OG Elektra. Eesti suhteliselt väike turg on küllaltki killustatud mitmete suurte kettide vahel ning keegi ei ole saanud turul domineerivat positsiooni.

Korralik majanduskasv ning 2011. aasta teises pooles kasvama hakanud reaalpalk on loonud soodsa keskkonna sisekaubanduse arenguks. Samas on globaalne olukord endiselt ebastabiilne, mistõttu võivad ka meie sisekaubandust oodata volatiilsed ajad.

2011. aastal jõudis juba varem alanud majanduse elavnemine ka sisekaubandusse. Aasta algus oli küll veel mõnevõrra tagasihoidlikum, kuid iga kvartaliga kasv kiirenes ning sektori käibed suurenesid.

Eesti jaekaubandus on järjest enam koondunud suuremate kauplusekettide kätte. 2011. aastal andsid suurema osa spetsialiseerimata toidukaupade kaupluste jaemüügikäibest viis kaupluseketti: Selver, Maxima, ETK grupp, Rimi (sh Säästumarket) ja Prisma. Neist suurima keti ehk Rimi müügitulu ulatus mullu 352 miljoni euroni ning väikseima ehk Prisma oma 147 miljoni euroni. OG Elektra müügitulu oli Prismast juba enam kui kaks korda väiksem.

Kuigi kauplusekettide käibed mullu suurenesid, ei teinud seda kasumid. Eelpoolmainitud kettidest suutsid 2011. aastal kasumit näidata vaid Selver ning OG Elektra. Seega võib öelda, et kohalikul kapitalil põhinevad ettevõtted on kasumi teenimisel olnud edukamad.

Üldiselt möödus 2011. aasta kaubandusettevõtetele edukamalt kui eelmine. Samas tuli Tallinna kauplustel maksta endiselt aasta varem kehtestatud 1%-list müügitulu linnakassasse, mida aga uuest aastast enam teha ei ole vaja. Kohus leidis, et antud maks oli ebaseaduslik ning on olemas võimalus, et kauplused saavad seni makstud müügitulu linnalt tagasi nõuda.

Uute kaubanduspindade lisandumine aeglustus ka 2011. aastal. Aastaga lisandus 16% vähem kaubandus- ja toitlustushooneid ning nende pindala vähenes ligi kolm korda. Kokku sai mullu kasutusloa 42 uut kaubandushoonet kogupindalaga 35 tuhat ruutmeetrit. Samas rekonstrueeriti 51 tuhat ruutmeetrit kaubanduspindu. Seega võib öelda, et kaubandussektor panustas rohkem olemasolevate pindade parendamisse ning laiendamisse kui uute ehitamisse. Seda trendi kinnitavad ka ettevõtete majandusaasta aruanded. Näiteks Prisma viis läbi suuremahulised rekonstrueerimistööd enamikus oma Tallinna kauplustest, kuid 2012. aastal on plaanil avada ka üks uus kauplus Tartus. Rimi avas kokku kolm kauplust ning remontis samuti kolme. Üheks suuremaks laienejaks Eesti turul oli mullu Maxima,

kes avas 10 uut kauplust. Selver renoveeris 2011. aastal 4 kauplust ning sulges ühe, uusi kauplusi ei avatud.

Seni langust näidanud palgad tegid 2011. aastal läbi korraliku tõusu, suurenedes ligi 11% ning jõudsid juba suhteliselt lähedale Eesti keskmisele. Kriisi ajal oli sisekaubandus tugeva surve all ning mitmed poeketid olid sunnitud läbi viima palgakärpeid. Kuna üldine tööpuudus oli kõrge, siis ei mõjutanud see olulisel määral töötajate kättesaadavust. Nüüd, kui tööpuudus on oluliselt langenud, on hakanud ka palgad jälle tõusma, sest müüdu on vabade kohtade täitmine keerukas. Hõivatute arvu muutust on sektoris mõnevõrra keerulisem hinnata, kuna tööjõu-uuringu järgi hõivatute arv kasvas paari protsendi võrra, kuid ettevõtlusstatistika järgi langes ligi 4%. Üldisi arenguid vaadates on tõenäoline, et tõde on kuskil kahe vahel, ehk siis hõivatute arv jäi sektoris pea muutumatuks. Samas kasumite ning tööjõukulude mõningane kasv tõi kaasa tööviljakuse 23%-lise suurenemise hõivatu kohta, mis oli Eesti keskmisest oluliselt kiirem. Lisaks näitasid kasvu ka erinevad tootlikkuse näitajad.

2011. aastal jätkus kaubavarude müügiperioodi vähenemine. Aastaga kukkus vastav näitaja 44,25 päeva pealt 37,75 päeva peale. Ühest küljest on sellele kaasa aidanud kaubandustegevuse elavnemine, kuid teisalt on ka kaupmehed muutnud oma varude haldust järjest efektiivsemaks. Sisekaubanduse ettevõtete investeringud põhivarasse hakkasid 2011. aastal suurenema, kasvades aastases võrdluses 18%. Eesti keskmisega võrreldes jäi kasv siiski enam kui kaks korda aeglasemaks. Veidi enam kui kolmandik investeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse, mis kasvasid aastaga mõne protsendi võrra. Suurim tõus toimus kinnisvaras, hoonete ja rajatiste soetamisele kulutati 88% rohkem kui aasta varem.

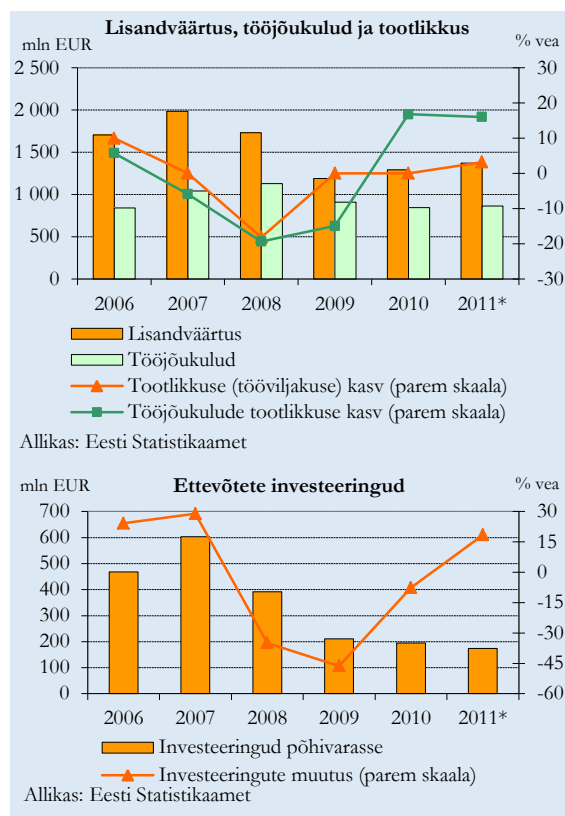
Jaekaubandus

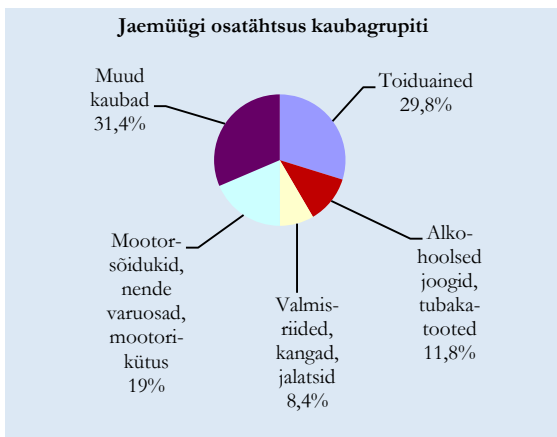
Jaekaubandusettevõtetele oli 2011. aasta esimene pool veel aeglase kasvuga, kuid iga kvartaliga läksid müügitulemused järjest paremaks. Kokku kasvasid müügitulemused püsivhindades 5,5%, seejuures esimesel poolaastal ulatus mahtude kasv 4,5%ni. Samas mõjutas müügitulemused tugev inflatsiooniline surve. Kui vaadata ettevõtete jooksevhindades arvestatavat müügitulu, siis see suurenes aastaga 17%.

Kokku oli 2011. aastal jaemüügi maht 4,1 miljardit eurot. Sellest 3,9 miljardit oli jaekaubandusettevõtete müük ning ülejäänud oli seotud sõidukikaubandusega. Kasv oli kiirem tööstuskaupade osas, kus majatarvete, kodumasinade, rauakaupade ja ehitusmaterjali jaemüük kasvas aastaga ligi 15%. Samas tekstiiltoodete, rõivaste, jalatsite ja nahktoodete jaemüügis oli taastumine aeglasem ning müügitulemused suurenesid vaid ühe protsendi võrra. Suurema languse tegi ainsana läbi farmaatsia- ja meditsiinkaupade, kosmeetika ja tualetitarvete jaemüük, kus maht vähenesid aastaga üle seitsme protsendi. Siin on üheks

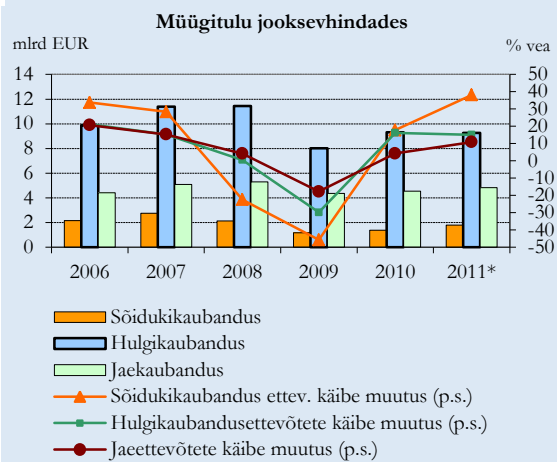
mõjutavaks teguriks asjaolu, et antud segment kriisiajal langes teistest vähem ning 2010. aastal tegi läbi suhteliselt kiire taastumise, mistõttu baas oli teistest segmentidest mõnevõrra suurem. Ligi poole kogu jaemüügist moodustab toidukaupade müük spetsialiseeritud kauplustes või müük spetsialiseerimata kauplustes, kus on ülekaalus toidukaubad. Seal jäid müügitulemused aastases võrdluses pea muutumatuks. Toidukaupade müüki pärssis antud kaubagrupid toimunud kiire hinnatõus.

Tootlikkuse näitajad jätkasid jaekaubanduses paranemist ka 2011. aastal. Müügitulu kasv oli korralik ning kogukasum suurenes samuti ligi 50%. Kõik see tõi kaasa tööviljakuse kasvu hõivatu kohta ligi kümnendiku võrra, kuid paranesid ka teised näitajad. 2012. aastal on oodata positiivsete trendide jätkumist. Aasta esimesel poolel on Eesti sisekaubandus olnud Euroopa Liidus üks kiiremini kasvavaid ning reaalpalka kasvu jätkudes on oodata seniste arengute jätkumist ka meil. Samas ümbritsev makrokeskkond on võrdlemisi ebastabiilne, mistõttu võiks tulevikku suhtuda ettevaatlik-optimistlikult.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Statistikaamet

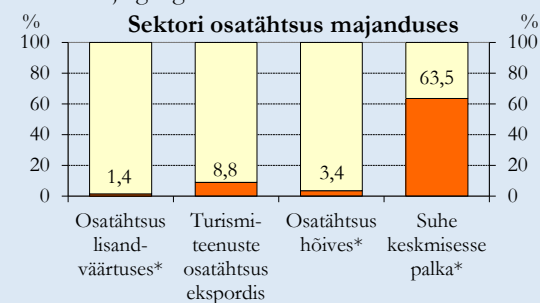
Turism

Turismimajanduse osatähtsus Eesti SKPs ja tööhõives on kaudseid mõjusid arvestades 6-7%, turism annab eksporditulude laekumisele olulise panuse. Eesti turismimajandus toetub suures osas väliskülastajatele, kelle arvele langeb umbes 70% kõigist majutuskohtade ööbimistest. Suure osa väliskülastajatest moodustavad soomlastest ühepäevakülastajad, samas on teiste riikide külastuste arv suurenenud kiiremas tempos ning sõltuvus Soome turust vähenenud.

Peamiseks turismimagnetiks on Tallinn, kuhu on koondunud suur osa turismimajanduse ettevõtetest. Aasta-aastalt on aga tõusnud huvi ka teiste piirkondade vastu, millele on kaasa aidanud taastusravikeskuste, majutus- ja teiste teenindustevõtete lisandumine.

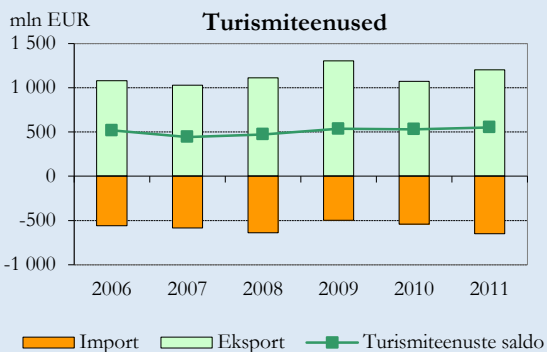
Eestis tegutseb üle 500 majutusettevõtte (lisaks veel arvukalt füüsilisest isikust ettevõtjaid ja ettevõtteid, kelle põhi-tegevusalaks on märgitud mõni muu tegevus), toitlustusettevõtteid on pooleteist tuhande ringis ning reisibüroosid ja -korraldajaid üle 300. Suuremad majutusettevõtted on Hotell Olümpia AS, AS Sokotel (Hotell Viru), OÜ TLG Hotell (Tallink, Pirita TOP SPA Hotell). Toitlustusettevõtetest on suuremad Premier Restaurants Eesti AS (McDonald's), AS Hesburger ja Baltic Restaurants Estonia AS. Suuremate reisibüroode ja -korraldajate hulka kuuluvad AS ESTRAVEL, Novatours OÜ, OÜ TEZ Tour ja OÜ Aurinko. Ligikaudu 60% turismisektori töötajatest töötab Tallinna ettevõtetes, teistest piirkondadest võib esile tuua Tartut ja Pärnut, kuid turismitööstus on esindatud üle Eesti.

Tulevikus on oodata reisimise kasvu, mis toetab ka Eesti ettevõtteid. Eeldatavalt suureneb nõudlus nii sise- kui ka väliturismis, kuid pikaajalisem kasv saab olema varasemast aeglasem. Eelkõige tänu ööbivate välituristide saabumiste kasvule on oodata eksporditulude suurenemist. Pakkumise kasv tähendab turismisektoris kasvavat vajadust täiendava tööjõu järele. Sissetulekute kasvades suureneb pikemas perspektiivis nii siseturism kui ka välisreiside arv. Turismpoliitikaga püütakse suurendada Eestis reisimise kestuse pikenemist ning nõudlust hajutada sesoonselt ja geograafiliselt.

* näitajad iseloomustavad majutus- ja toitlustusettevõtteid, mitte kogu turismisektorit

Allikas: Eesti Statistikaamet

Allikas: Eesti Pank

2011. aasta oli turismisektorile igati positiivne – suurenes nõudlus ning paranesid ettevõtete majandustulemused, sektoris loodi täiendavaid töökohti, majutussektoris tehti uusi rekordeid. 2012. aasta osas on väljavaated kehvemad. Eestit saavad mõjutama lähiriikide majanduses toimuv, kuid aasta alguses püsis olukord veel hea.

2011. aastal toetasid turismisektorit mitmed sündmused ja arengud. Majandusolukord paranes nii Eestis kui lähiriikides, Eestis võeti kasutusele euro, tihendati lennuliiklust. Tallinn kandis kultuuripealinna tiitlit ning sellega seoses toimus palju üritusi, mis meelitasid ligi nii Eesti elanikke kui väliskülastajaid.

Tänu suurenenud nõudlusele kasvas 2011. aastal majutus- ja toitlustussektoris loodud lisandväärtus püsivhindades ligi 18%. Majandusharude lõikes oli turismisektor üks kiirema kasvuga valdkondi. Samas jäi lisandväärtus kriisieelsele tasemele veel tugevasti alla. Kõige paremini läks majutussektoril, kuid ka toitlustus- ning reisieettevõtted suutsid lisandväärtust suurendada.

Aktiivsem reisimine suurendas nii turismiteenuste ekspordit kui importi. Kokkuvõttes kasvas turismiteenuste bilansi ülejääk 4% 553 miljoni euroni. Ülejääk suurenes nii reisieettevõtete osas (külastajate kulutused) kui reisijate transpordis.

Majutussektori jaoks oli 2011. aasta taas rekordiline. Majutatute arv kasvas aastaga 13,5% 2,7 miljonini, ööbimisi lisandus mõnevõrra rohkemgi (kasv ligi

15%). Ühe majutatu kohta tuli veidi alla kahe ööbimise (1,98).

Majutusteenuste tarbimine kasvas nii välis- kui siseturistide poolt. 2011. aastal said rohkem kliente juurde traditsioonilised majutuskohad, kus ööbimiste arv suurenes ligi viiendiku võrra. Nõudlus kasvas erinevate majutuskoha liikide lõikes peaaegu ühepalju. Ka taastusravikeskustele oli aasta hea, kuid ööbimisi lisandus vaid 6%.

Küllastajate arvu kasvule aitas osaliselt kaasa uute majutuskohade lisandumine. Tubade ja voodikohtade arv kasvas aastaga 2-3%. Ligi pooled täiendavatest voodikohtadest loodi Tallinnas. Ööbimiste juurdekasvust sai Tallinn enda arvele aga üle 70%. Pea kõigis maakondades ületas nõudluse kasv pakkumise suurenemist ning keskmine voodikohtade täitumus jõudis 35%ni. Soodne turuolukord võimaldas mõningal määral ka hindasid tõsta, ööpäeva keskmine maksumus tõusis 28 euroni ehk 6,6%. Sellele vaatamata jäid hinnad alla kolmenelja aasta tagastele hindadele.

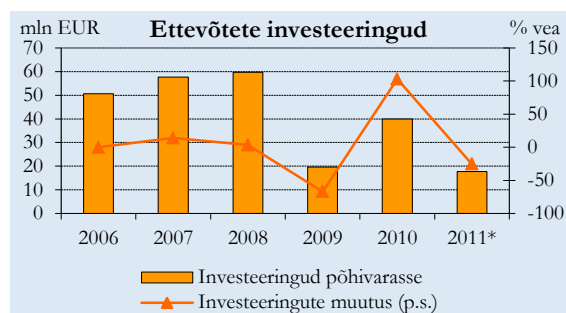
Turismiettevõtetes töötavate inimeste arv kasvas aastaga üle 8%. Sarnaselt teistele näitajatele iseloomustasid kõige positiivsemad arengud majutussektorit, kus töötajate arv suurenes aastaga enam kui kümnendiku võrra. Arvuliselt loodi rohkem töökohti toitlustussektoris. Reisetevõtetes kasvas hõivatute arv vähesel määral. Tööjõu-uuringu kohaselt, mis hõlmab ka välismaal töötajaid, püsis majutuses ja toitlustuses hõivatud töötajate arv 2010. aasta tasemel.

Majutus- ja toitlustussektorit hakkasid tasapisi ka palgad kerkima, kuid Eesti keskmise palgakasvuni jõuti alles IV kvartalis. Aasta kokkuvõttes tõusis palk turismi valdkonnas vaid paar protsenti. Koos töötajate arvu kasvuga suurenesid ettevõtete tööjõukulud siiski enam kui kümnendiku võrra, vaid reisibüroode ja reisikorraldajate tööjõukulude kasv piirdus 4%ga. Tööjõukulude kasv oli siiski tagasihoidlikum kogukulude ning eelkõige tulude suurenemisest. Sellest tulenevalt paranesid ettevõtete tööjõu ja kogutootlikkuse näitajad. Oluliselt suurenesid kasumid nii majutuses kui toitlustuses, seda küll suhteliselt madalalt baasilt. Ka reisibüroode kasumlikkus paranes mõnevõrra.

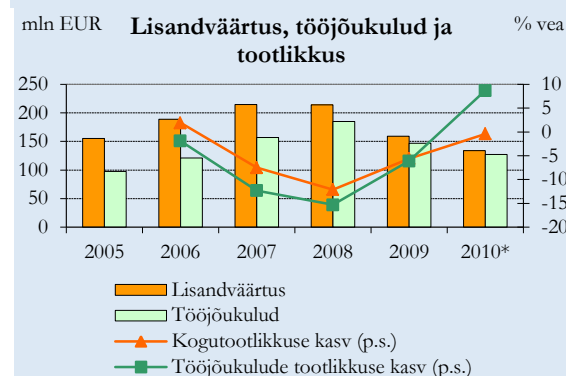
Ettevõtete investeeringud olid veidi tagasihoidlikumad kui 2010. aastal, vaid reisikorraldajate ja -büroode kapitalimahutused suurenesid. Vähem investeeriti hoonetesse ja rajatistesse, veidi langes ka teine olulisem investimisvaldkond, masinate ja seadmete ning inventari soetamine.

Paremad majandustulemused peegeldusid ka ettevõtete hinnangutes. Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu põhjal oli nii hotellide, restoranide kui turismiettevõtete kindlustunne parem kui eelneval aastal, positiivsemalt eristusid eelkõige hotellid ja restoranid. 2012. aasta alguses olid ootused lähituleviku osas samuti positiivsed. Ebakindlus

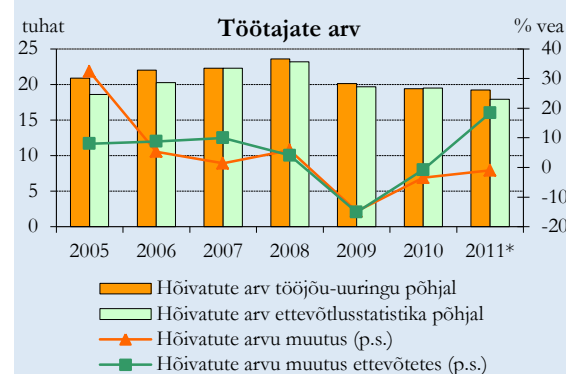
Euroopa majanduses võib aasta teisel poolel jõuda siiski ka Eesti turismisektoris.

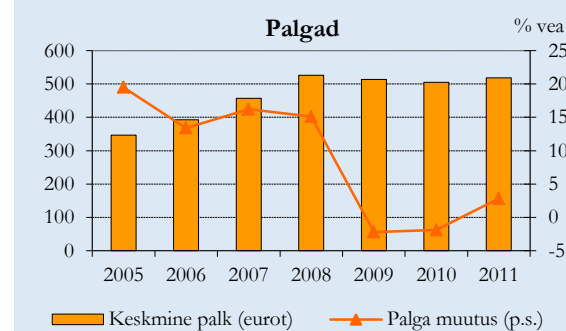
* majutus, toitlustus, reisibürood ja reisikorraldajad
Allikas: Eesti Statistikaamet

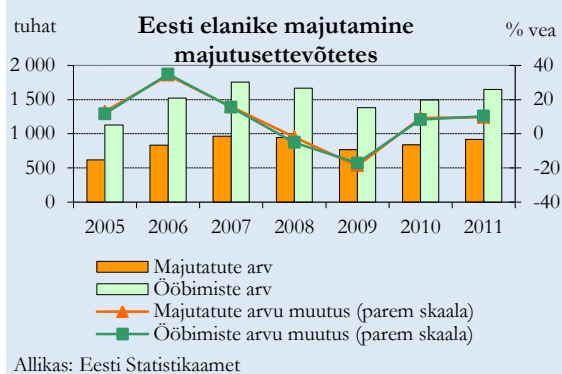
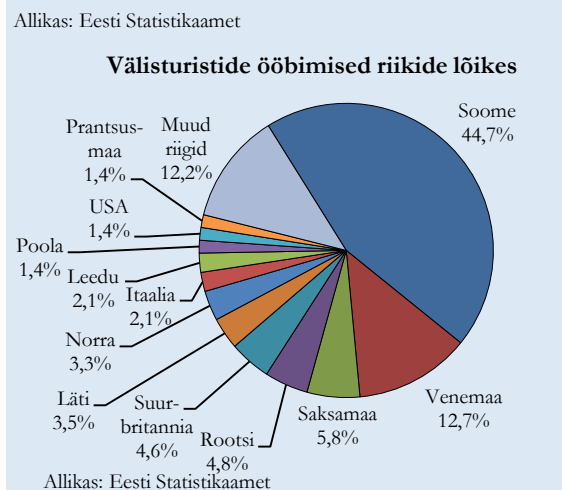
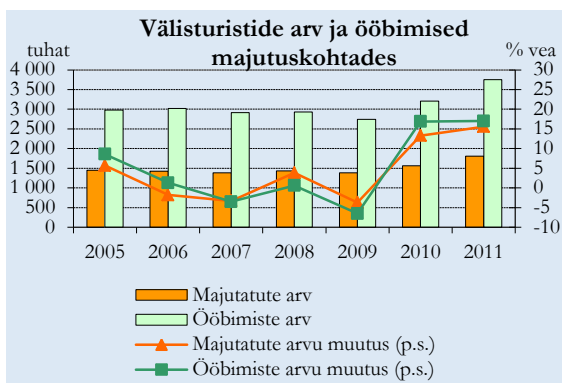
* majutus, toitlustus, reisibürood ja reisikorraldajad
Allikas: Eesti Statistikaamet

* töötajate uuringus majutus ja toitlustusettevõtted, ettevõtlusstatistikas lisaks ka reisibürood ja -korraldajad
Allikas: Eesti Statistikaamet

* majutus ja toitlustusettevõtted
Allikas: Eesti Statistikaamet

Sissetulev turism

2011. aastal jätkus kiire väliskülastajate arvu suurenemine. Eesti Panga hinnangul⁴ tehti Eestisse ligi 5,3 mln reisi ehk 13% rohkem kui aasta varem. Pooled külastustest olid mitmepäevased reised. Eestis mitu päeva veetvate turistide arv suurenes aastaga kümnendiku võrra, ühiepäevakülastuste hulk kasvas 15%. Suurema panuse väliskülastajate arvu kasvu andsid Venemaa ja Suurbritannia elanikud.

Ühiepäevakülastajatest moodustavad 40% Soome elanikud, külastatavuse kasvus andsid olulise panuse aga ka naaberriigid Läti ja Venemaa. Kaugematest piirkondadest lisandus rohkem ühiepäevakülastajaid veel Hispaaniast, Saksamaalt, Poolast ja

Suurbritanniast. Osaliselt on selle taga kruisilaevadega saabujad. Kruisireisijate arv kasvas aastaga 13% ning jõudis uue rekordini (443 tuhat). Esmakordselt oli viie reisi puhul Tallinn kruisireisi alg- või lõpp-punktiks (nn pööring), reisijate saabumine/lahkumine toimus koostöös lennujaamaga. Tallinna Sadama hinnangul annab pööring tavareisiga võrreldes umbes kaks korda rohkem tulu.

Lisaks aitas reisimisele kaasa transpordivõimaluste paranemine. Näiteks lennuliiklus tihenes aastaga viiendiku võrra, lisandus uusi sihtkohti. Suure osa lennureisijate kasvust andis 2010. aasta lõpus Eestis tegevust alustanud Ryanair, kuid ka teised suuremad vedajad said kliente juurde.

Ööbimistega külastuste arvu (2,7 miljonit) kasvu toetasid rohkem Venemaa, Suurbritannia, Saksamaa ja Itaalia elanikud. Sarnaselt saabumiste ja ühiepäevakülastajate arvule kasvas nõudlus praktiliselt kõigi olulisemate riikide lõikes, vaid Ameerika Ühendriikide osas toimus mõningane tagasimine. Keskmiselt veetsid ööbivad turistid Eestis neli päeva.

Eesti majutusettevõtetes majutatud välismaalaste arv kasvas 2011. aastal 15,6% 1,8 miljonini, ööbimiste juurdekasv oli veidi kiirem. Nii majutatute kui ööbimiste arv jõudis uuele rekordtasemele. Mõnevõrra tagasihoidlikumad olid arengud taastusraviasutustes, kuid kuna voodikohtade arv kasvas neis vaid mõne protsendi võrra, siis kokkuvõttes paranes ka nende olukord.

Majutuskohtadele andsid rohkem tööd samade riikide elanikud, kes paistsid välja ka üldises saabumiste statistikas – Venemaa, Suurbritannia, Saksamaa. Kasvutrend oli valdav, vaid mõne üksiku riigi osas jäi ööbimiste arv alla aastatagusele (kõige rohkem langes näiteks Kreeka turistide nõudlus). Ka peaaegu igal pool Eestis oli nõudluse kasvu näha. Kõige enam andis see tunda siiski Tallinnas, kus majutusettevõtted said umbes 80% kõigist lisandunud väliskülastajatest ning nende ööbimistest.

Arvuliselt lisandus võrreldes 2010. aastaga kõige rohkem puhkusereisijaid, kuid suhteliselt palju välituriste tuli Eesti majutuskohtadele juurde ka töö tõttu. Muul, sh ravi eesmärgil majutatute osas suuri muutusi aastaga ei toimunud.

Kuigi seoses maailmamajanduse väljavaadete halvenemisega oodatakse 2012. aastal Euroopa turismis kesisemaid arenguid, on aasta esimesed kuud olnud oodatust paremad. Ka Eesti jaoks on aasta algus olnud positiivne ning turismiettevõtete ootused olid üsna kõrgel.

Tallinna Lennujaam prognoosib 2012. aastaks lennureisijate kasvu (16% 2,2 miljonini). Kruisireisijate arv jääb Tallinna Sadama hinnangul samale tasemele eelmise aastaga, samas lisandub rohkem pööringuid.

⁴ Reaside arvu statistika tugineb mobiilpositsioneerimise andmetele.

Siseturism

Siseturismis jätkusid 2011. aastal positiivsed arengud. Majandusolukorra paranemine tõi kaasa elanike kulutuste suurenemise, kasvasid ka väljaminekud majutusteenustele. Sarnaselt eelnevale aastale kasvas majutuskohdades ööbinud siseturistide arv ligi kümnendiku võrra, ööbimiste arv suurenes veidi kiiremini. Taastusravikeskustes kasvas Eesti elanike nõudlus umbes 5% võrreldes 2010. aastaga.

Ööbimiste arv suurenes kõigis Eesti piirkondades, vaid mõnes maakonnas oli majutatuid mõnevõrra vähem kui eelmisel aastal. Nõudluse kasvust suurema osa said endale Tallinna, Tartu ja Pärnu majutuskohad.

Kõige rohkem suurenes tööreisil käinute majutamine, ka puhkuse eesmärgil majutatute arv suurenes ligi kümnendiku võrra. Lisaks viibisid puhkuseraisijad majutuskohas veidi pikemalt kui aasta varem.

Suviste sisereiside uuringu⁵ kohaselt tegi vaba aja reisi Eestis 63% Eesti 15-74-aastastest elanikest, mis oli vähem kui eelmise, kahe aasta taguse uuringu järgi. Teisalt kasvas reisimise aktiivsus, reisel käinud tegid rohkem reise ning seetõttu kasvas ka reiside arv kokku. Kümnendiku võrra suurenes 2009. aastaga võrreldes ühepäevaste reiside arv, ööbimisega reiside arvu kasv oli tagasihoidlik. Rohkem reisivad eestlased, nooremad ning kõrgema sissetulekuga inimesed.

Valdavalt ööbiti sugulaste või tuttavate juures (üle 60% juhtudest), ka teised tasuta majutusvõimalused leidsid suhteliselt palju kasutust (telgis, oma suvilas või maakodus). Tasulist majutust kasutati vaid 16% reisidest (13% ööbimistest). Jätakuvalt oli põhiliseks eesmärgiks ööbimisega reisel sugulaste või tuttavate külastamine (pooltel juhtudel), järgnesid rannas puhkamine ning ajaloo või kulutuuriga seotud vaatamisväärsustega tutvumine.

2012. aasta esimeses pooles on seoses majandusolukorra ja tööturu situatsiooni paranemisega oodata nõudluse kasvu ka siseturismis. Samas aasta teise poole osas sõltub palju sellest, kas ja mil määral käib Eesti sammu ülejäänud Euroopaga, kus eeldatakse majandusseisu halvenemist. Eestit toetavad küll tihedamad sidemed paremas olukorras olevate riikidega (Skandinaavia, Saksamaa, Balti riigid), kuid üldise majandusaktiivsuse languse korral võib karta selle ülekandumist ka Eestisse.

Väljaminev turism

Välisreiside statistika põhjal tegid Eesti elanikud 2011. aastal ligi 3,8 mln välisreisi, sellest 2,6 mln moodustasid mitmepäevased reisid. Võrreldes eelneva aastaga kasvas reiside arv üle 7%, sh ühepäevareiside

hulk kümnendiku võrra. Mitmepäevaste reiside pikkus oli keskmiselt veidi üle 4 päeva, mis on sama palju kui viimastel aastatel.

Reisimine suurenes peaaegu kõigisse peamistesse turismipiirkondadesse. Oluliselt (ca 40%) kukkus reiside arv Egiptusesse ning mõnevõrra Kreekasse, kus toimusid rahutused, mis peletasid turiste eemale. Peamise reisi sihtkoha, Soome puhul kasvas nõudlus vähesel määral, kuid arvuliselt lisandus selles suunas siiski märkimisväärsel arvul reise, seda eelkõige tänu ühepäevastele külastustele. Kõige rohkem kasvas reisimine Venemaale, ka siin andsid olulise panuse ühepäevareisid. Lisaks võib kasvavate sihtkohtadena välja tuua veel Rootsi, Norra, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia ja Läti.

Aktiivsem reisimine suurendas turismiteenuste importi viiendiku võrra. Kasvasid nii era- kui ärireisidel tehtavad kulutused, oluliselt (üle 40%) suurenesid välismaistele transpordiettevõtetele makstud summad.

2012. aastal on oodata välisreiside arvu suurenemist, aasta teisel poolel võib olukord osutada keerulisemaks – taas sõltub see tugevasti üldisest majandusarengust ning tööturu väljavaadetest. Nõudluse kasv ei kajastu tõenäoliselt üks-ühele reisifirmade käekäigus, sest jätkuvalt võib eeldada iseseisvalt organiseeritud reiside osatähtsuse kasvu.

⁵ OÜ Eesti Uuringukeskus, 2011. http://static1.visitestonia.com/docs/187113_sisereisi-de-uuring-2011-suvi.pdf

Lisad

Lisa 1. Kaubavahetus riikide ühendustega

Riikide ühendus	Maht (mln eurot)				Osatähtsus (%)				Muutus (vea)	
	Eksport		Import		Eksport		Import		Eksport	Import
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
EL	5 999	7 971	7 376	9 902	68,6	66,3	79,7	78,4	32,9	34,2
SRÜ	1 141	1 600	1 006	1 377	13,1	13,3	10,9	10,9	40,2	36,8
EFTA	353	421	188	246	4,0	3,5	2,0	1,9	19,4	31,0
NAFTA	418	811	109	218	4,8	6,7	1,2	1,7	94,1	99,4
Kokku	7 910	10 804	8 679	11 743	90,5	89,9	93,8	93,0	36,6	35,3
Eesti kokku	8 745	12 022	9 252	12 631	100,0	100,0	100,0	100,0	37,5	36,5

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisa 2. Eksport kaubarühmiti peamiste sihtriikide lõikes 2011. aastal (%)

Kaubarühm	Soome	Rootsi	Venemaa	Läti	USA	Saksamaa	Leedu	Nigeeria	Norra	Holland	Osatähtsus kokku
Elusloomad ja loomsed tooted	2,3	13,9	20,8	14,2	0,5	6,6	11,6		0,6	4,8	75,3
Taimsed tooted	6,0	19,6	3,8	10,6		15,4	6,4		0,7	6,0	68,5
Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid		5,2	0,5	43,6		6,7	39,9		0,2		96,1
Valmistoidukaubad; joogid; tubakas	4,6	21,2	29,0	17,5	0,1	1,0	9,7	0,1	1,7	0,5	85,4
Mineraalsed tooted	3,7	5,2	2,8	6,0	20,1	0,5	4,1	18,9	0,2	7,2	68,7
Keemiatooted	4,0	7,0	34,4	11,2	6,1	2,8	8,6	0,0	0,5	2,9	77,5
Plastmassid ja plasttooted, kummitooted	15,1	18,4	8,3	14,7	2,0	9,4	11,6		4,2	0,6	84,2
Nahk, karusnahk ja tooted neist	2,3	26,5	20,6	9,4		3,2	4,8		0,5	0,7	68,0
Puit ja puittooted	19,4	18,8	0,7	4,0	0,4	9,5	1,7		7,1	2,1	63,7
Paberimass ja tooted sellest	7,9	10,7	5,4	4,3	0,1	4,9	5,6		7,2	7,0	53,1
Tekstiil ja tekstiiltooted	18,2	25,4	16,1	13,3	0,3	4,8	5,8		4,5	0,2	88,7
Jalatsid; peakatted; vihmavarjud	8,0	26,6	18,2	22,6		0,2	10,5		9,4	0,2	95,6
Tooted kivimitest; keraamikast ja klaasist	9,6	33,5	12,0	9,5	0,1	1,5	6,5		4,4	0,2	77,3
Kalliskivid, väärismetallid, juvelitooted	12,3	11,4	0,8	17,4		1,8	0,4		2,0	3,5	49,6
Metallid ja metalltooted	11,0	22,3	8,6	9,8	2,7	4,9	3,6		2,8	2,8	68,6
Masinad ja seadmed	31,5	15,0	14,8	4,4	6,6	3,1	1,8	0,0	1,5	0,7	79,7
Transpordivahendid	13,6	9,8	11,0	20,2	0,1	6,4	11,2	0,0	6,0	0,6	78,9
Mõõte- ja meditsiiniaparatuurid	13,9	8,7	14,0	2,4	8,0	16,6	6,0		0,4	0,9	71,0
Relvad ja laskemoon		6,7	60,0	13,3							80,0
Muud tööstuskaubad	13,4	25,6	4,3	2,6	2,3	8,8	1,1		11,7	2,2	72,0
Kunstiteosed, antiikesemed	40,0		20,0		20,0						80,0

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisa 3. Import kaubarühmiti peamiste saatjariikide lõikes 2011. aastal (%)

Kaubarühm	Soome	Läti	Rootsi	Saksamaa	Venemaa	Leedu	Poola	Hiina	Holland	Suurbritannia	Osatähtsus kokku
Elusloomad ja loomsed tooted	11,9	24,4	4,3	9,4	1,5	8,8	7,2	0,2	3,8	1,9	73,3
Taimsed tooted	13,7	23,4	5,5	6,0	0,5	8,7	4,6	1,4	17,2	0,2	81,1
Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid	7,9	5,5	5,2	10,8	1,5	8,7	6,1			0,3	46,1
Valmistoidukaubad; joogid; tubakas	11,3	13,8	3,4	8,0	1,2	14,0	7,9	0,1	5,4	10,0	75,3
Mineraalsed tooted	9,7	13,8	2,6	0,4	32,4	22,0	3,7	0,0	1,5	1,1	87,3
Keemiatooted	10,5	13,9	5,5	9,9	6,5	11,2	7,6	0,9	10,4	1,5	77,8
Plastmassid, plast- ja kummitooted	14,5	9,6	9,4	19,5	1,2	6,1	9,2	2,3	5,0	2,0	78,7
Nahk, karusnahk ja tooted neist	30,2	4,6	3,3	3,9	4,9	3,2	2,6	7,2	1,3	1,3	62,3
Puit ja puittooted	10,6	25,9	5,5	3,7	32,4	3,7	2,8	0,8	0,4	0,6	86,5
Paberimass ja tooted sellest	35,8	11,4	11,5	6,9	4,2	4,9	7,8	0,8	1,3	2,2	86,9
Tekstiil ja tekstiiltooted	10,7	16,9	6,4	9,9	0,4	2,4	3,5	11,0	4,6	2,4	68,1
Jalatsid, peakatted, vihmavarjud	12,0	12,0	6,0	14,8	0,8	2,9	4,0	3,9	8,2	2,2	66,8
Tooted kivimitest, keraamikast, klaasist	12,6	7,1	2,6	19,1	4,5	7,5	12,3	3,5	1,1	0,7	70,9
Kalliskivid, väärismetallid, juvelitooted	4,4	5,9	1,6	12,2	0,2	0,8	0,5	0,4	0,5	0,8	27,2
Metallid ja metalltooted	17,6	9,5	10,7	15,9	5,4	3,2	8,9	2,5	2,4	0,6	76,6
Masinad ja seadmed	12,9	5,0	20,0	11,1	0,7	2,9	8,8	8,5	2,4	7,0	79,3
Transpordivahendid	7,7	8,9	18,2	19,0	1,4	2,2	5,7	0,5	2,7	2,8	69,1
Mõõte- ja meditsiiniaparaadid	12,3	9,0	9,4	22,0	0,5	1,9	3,1	1,4	4,1	2,8	66,5
Relvad ja laskemoon	1,8	0,9		9,6	3,5						15,8
Muud tööstuskaubad	23,3	9,6	3,9	9,7	0,9	9,3	5,9	8,3	2,0	1,4	74,3
Kunstiteosed, antiikesemed								25,0			25,0

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisa 4. Turistide majutamine Eesti majutuskohtades

	Majutatute arv			Õöbimiste arv		
	2011	Muutus vea, %	Osatähtsus, %	2011	Muutus vea, %	Osatähtsus, %
Kokku	2 725 937	13,5%	100,0%	5 399 392	14,9%	100,0%
Eesti	918 018	9,6%	33,7%	1 650 527	10,3%	30,6%
Soome	840 714	0,9%	30,8%	1 677 119	0,8%	31,1%
Venemaa	203 204	43,1%	7,5%	475 905	44,1%	8,8%
Saksamaa	103 559	22,6%	3,8%	218 698	30,6%	4,1%
Rootsi	86 287	6,3%	3,2%	179 523	6,8%	3,3%
Läti	85 229	17,3%	3,1%	130 154	16,1%	2,4%
Suurbritannia	69 912	95,9%	2,6%	171 748	110,0%	3,2%
Norra	51 510	27,5%	1,9%	122 443	20,0%	2,3%
Leedu	47 003	37,8%	1,7%	77 428	39,4%	1,4%
Itaalia	33 618	46,1%	1,2%	79 455	45,9%	1,5%
Hispaania	27 106	60,8%	1,0%	59 527	59,3%	1,1%
Poola	27 093	38,8%	1,0%	52 153	43,1%	1,0%
Ameerika Ühendriigid	23 824	16,2%	0,9%	52 387	13,1%	1,0%
Prantsusmaa	22 301	15,4%	0,8%	51 223	15,8%	0,9%
Holland	17 968	53,4%	0,7%	38 930	60,7%	0,7%
Taani	13 902	24,8%	0,5%	27 928	18,9%	0,5%
Belgia	9 197	43,3%	0,3%	20 445	39,3%	0,4%
Šveits	9 083	27,5%	0,3%	18 012	32,4%	0,3%
Jaapan	8 732	20,7%	0,3%	15 967	20,0%	0,3%
Iirimaa	8 243	276,0%	0,3%	19 820	236,3%	0,4%
Austria	7 841	43,3%	0,3%	17 612	36,9%	0,3%
Ukraina	7 806	48,1%	0,3%	19 272	53,5%	0,4%
Tšehhi	5 669	24,6%	0,2%	12 488	27,8%	0,2%
Hiina	5 549	96,6%	0,2%	9 429	86,5%	0,2%
Austraalia	5 472	48,1%	0,2%	11 982	42,8%	0,2%
Türgi	4 729	32,8%	0,2%	10 602	3,3%	0,2%
Kanada	4 271	31,9%	0,2%	10 316	41,8%	0,2%
Ungari	3 694	31,9%	0,1%	10 136	25,5%	0,2%
Portugal	3 026	22,5%	0,1%	7 408	-2,7%	0,1%
Kreeka	2 711	-21,4%	0,1%	5 761	-26,9%	0,1%
Korea Vabariik	2 411	20,2%	0,1%	3 733	18,1%	0,1%
Rumeenia	2 295	70,9%	0,1%	5 304	42,6%	0,1%
Brasiilia	1 985	4,5%	0,1%	4 326	4,9%	0,1%
Slovakkia	1 860	13,2%	0,1%	5 172	24,8%	0,1%
Bulgaaria	1 668	2,6%	0,1%	5 470	-6,6%	0,1%
Sloveenia	1 335	0,4%	0,0%	3 233	13,3%	0,1%
Horvaatia	1 232	71,3%	0,0%	2 346	40,7%	0,0%
Island	994	30,6%	0,0%	2 478	20,5%	0,0%
Luksemburg	992	10,0%	0,0%	1 923	9,4%	0,0%
Küpros	479	15,7%	0,0%	1 384	4,0%	0,0%
Lõuna-Aafrika Vabariik	433	67,2%	0,0%	761	27,7%	0,0%
Malta	314	-0,3%	0,0%	710	14,3%	0,0%
Albaania	198	14,5%	0,0%	666	80,0%	0,0%
Muud riigid	52 470	17,1%	1,9%	107 488	24,7%	2,0%

Allikas: Eesti Statistikaamet

Ülevaate koostasid

Vastutav toimetaja Mario Lambing	625 6387	mario.lambing@mkm.ee
Makromajanduslik olukord Irina Bõtskova (Rahandusministeerium) Madis Aben (Rahandusministeerium) Kristjan Pungas (Rahandusministeerium) Margus Täht (Rahandusministeerium) Pille Mihkelson (Rahandusministeerium)	611 3432 611 3506 611 3284 611 3047 611 3503	irina.botskova@fin.ee madis.aben@fin.ee kristjan.pungas@fin.ee margus.taht@fin.ee pille.mihkelson@fin.ee
Väliskaubandus Elektronika- ja elektriseadmete tootmine Merike Riipinen	625 6401	merike.riipinen@mkm.ee
Toiduainete ja jookide tootmine Tekstiilitootmine Rõivatootmine Puidutöötlemine Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine Mööblitootmine Sisekaubandus Karel Lember	625 6402	karel.lember@mkm.ee
Töötlev tööstus Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine Kummi- ja plasttoodete tootmine Metalli ja metalltoodete tootmine Masinate ja seadmete tootmine Transpordivahendite tootmine Turism Mario Lambing	625 6387	mario.lambing@mkm.ee